

माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम, २०७८ (कक्षा ९-१०) मा
आधारित विशिष्टीकरण तालिका

(नमुना प्रश्नपत्रसमेत)

गणित

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

विशिष्टीकरण तालिका (सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन)

विषय : अनिवार्य गणित

कक्षा : 9 and 10

पूर्णाङ्क : 75

समय : 3 घण्टा

S.N.	Areas	Total working hour	Knowledge		Understanding		Application		Higher ability		Total number of items	Total number of questions	Total Marks
			Number of items	Marks	Number of items	Marks	Number of items	Marks	Number of items	Marks			
1.	Sets	12	1	1	1	1	1	3	1	1	4	1	6
2.	Arithmetic	28	2	2	2	3	3	5	2	3	9	3	13
3.	Mensuration	28	2	2	2	3	2	5	2	3	8	3	13
4.	Algebra	32	2	2	2	4	3	7	1	2	8	3	15
5.	Geometry	28	2	2	2	3	2	5	2	3	8	3	13
6.	Statistics and Probability	24	2	2	2	3	2	4	2	2	8	2	11
7.	Trigonometry	8	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	4
		160		12		18		30		15	49	16	75

द्रष्टव्य

- प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रत्येक क्षेत्रमा र समग्रमा ज्ञान, बोध, प्रयोग र उच्च दक्षताका लागि तोकिएअनुसारका भार मिलेको हुनुपर्दछ । तर संज्ञानात्मक तहमा २ अङ्कसम्म घटबढ हुन सक्ने छ ।
- सन्दर्भ दिएर प्रश्नहरू निर्माण गर्नुपर्ने छ । प्रत्येक प्रश्नमा एकभन्दा बढी संज्ञानात्मक तहका उपप्रश्नहरू समावेश गर्न सकिने छ ।
- Application र higher ability तहका प्रश्न निर्माण गर्दा सम्बन्धित क्षेत्रका अलावा अन्य क्षेत्रका विषयवस्तुसँग सम्बन्धित प्रश्नह पनि रहन सक्ने छन् ।
- हरेक क्षेत्रअन्तर्गत रहेका सबै उपक्षेत्रका विषयवस्तु समानुपातिक रूपमा समावेश हुने गरी प्रश्नहरू निर्माण गर्नुपर्ने छ ।

Model Question Paper

2080

Subject: Mathematics

Full Marks:75

Time: 3 hrs.

Grade: Ten

सबै प्रश्नहरु अनिवार्य छन् । (All the questions are compulsory.)

1. श्री शारदा माध्यमिक विद्यालयको कक्षा 10 मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई पोखरा, लुम्बिनी र इलाममध्ये कुन ठाउँमा शैक्षिक भ्रमण जान उपयुक्त हुन्छ भनी गरिएको सर्वेक्षणमा 40 जनाले पोखरा, 30 जनाले लुम्बिनी र 45 जनाले इलाम जान उपयुक्त हुने बताए । उक्त कक्षाका 15 जना विद्यार्थीहरुले तीनै ओटा ठाउँ उपयुक्त हुने बताउँदा 5 जनाले कुनै राय नै व्यक्त गरेनन् ।
- (क) P, L र I ले क्रमशः पोखरा, लुम्बिनी र इलाम उपयुक्त हुन्छ भन्ने विद्यार्थीहरुको सङ्ख्यालाई जनाउँछ भने सबै ठाउँ उपयुक्त हुन्छ भन्ने विद्यार्थीको समूहलाई गणनात्मकता सङ्केतमा लेख्नुहोस् । [1K]
- (ख) माथिको जानकारीलाई भेन चित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस् । [1U]
- (ग) शारदा माध्यमिक विद्यालयमा कक्षा 10 मा कति जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेछन् ? गणना गर्नुहोस् । [3A]
- (घ) यदि सर्वेक्षणमा राय नै व्यक्त नगरेका 5 जना विद्यार्थीले लुम्बिनी उपयुक्त स्थान हो भनेको भए पोखरा मात्र उपयुक्त स्थान भन्ने र लुम्बिनी मात्र उपयुक्त स्थान भन्ने विद्यार्थीहरुको अनुपात कति हुने थियो ? [1HA]
2. बिपिनले 2 वर्षका लागि रु 1,00,000 कुनै एउटा बैंकमा जम्मा गर्न चाहेका छन् । बैंकले प्रतिवर्ष 10% चक्रिय व्याजदरका दरले बिपिनलाई तीनओटा विकल्पहरु (वार्षिक चक्रिय व्याज, अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज र त्रैमासिक चक्रिय व्याज) दिएको छ ।
- (क) माथिका तीन विकल्पमध्ये कुन विकल्प प्रयोग गर्दा बिपिनलाई बढी व्याज प्राप्त हुन्छ ? लेख्नुहोस् । [1K]
- (ख) उनले 2 वर्षको अन्त्यमा अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज अनुसार कति चक्रिय मिश्रधन प्राप्त गर्न सक्छन् ? [2U]
- (ग) बिपिनले 1 वर्षको अन्त्यमा अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज अनुसार प्राप्त भएको जम्मा रकम भिक्केर पुन त्रैमासिक चक्रिय व्याज पाउने गरी बाँकी अवधिको लागि जम्मा गरेछन् भने अन्त्यमा कति रकम पाउँछन् ? [2A]
3. साजनले आफूसँग भएको रु 1,00,00,000 बाट रु. 30,00,000 को कार र रु. 70,00,000 को जग्गा किनेछन् । 2 वर्षसम्म कारको मूल्य वार्षिक 5 % का दरले चक्रिय ह्रास हुँदै गएछ भने जग्गाको मूल्य निश्चित प्रतिशतको चक्रिय वृद्धि हुँदै गएको छ ।
- (क) चक्रिय ह्रास निकाल्ने सूत्र लेख्नुहोस् । [1K]
- (ख) 2 वर्षपछि उक्त कारको मूल्य कति पुग्छ, पत्ता लगाउनुहोस् । [1U]
- (ग) 2 वर्षपछि कार र जग्गाको जम्मा मूल्य रु. 1,05,72,700 भयो भने जग्गाको मूल्यमा कति प्रतिशतको चक्रिय वृद्धि भएको रहेछ ? गणना गर्नुहोस् । [2HA]
4. प्रविनले विदेश जानका लागि अमेरिकी डलर साटन बैङ्क गयो । उक्त दिनको मुद्रा विनिमय दर अनुसार अमेरिकन डलर 1 को खरिद दर ने.रु 131.05 र विक्री दर ने.रु 131.65 छ ।
- (क) प्रविनले नेपाली रुपैयाँ 1,57,980 को अमेरिकी डलर साट्दा कति डलर पाउछन् ? [2A]

(ख) प्रविन घरायसी कारणले विदेश जान नसक्ने भएपछि सोही दिन उनीले साटेको डलरबाट कति नेपाली रुपैया प्राप्त गर्दछन् ? [1A]

(ग) प्रविनले गरेको कारोवारबाट उनलाई कति रुपियाँ नाफा वा नोक्सान के हुन्छ कारण सहित पुष्टि गर्नुहोस् । [1HA]

5. वर्ग आधार भएको पिरामिडको उचाइ 12 cm र आधार भुजाको नाप 10 cm छ ।

(क) वर्ग आधार भएको पिरामिडमा कतिओटा त्रिभुजाकार सतहहरू हुन्छन् ? [1K]

(ख) उक्त पिरामिडको आयतन कति हुन्छ, पत्ता लगाउनुहोस् । [1U]

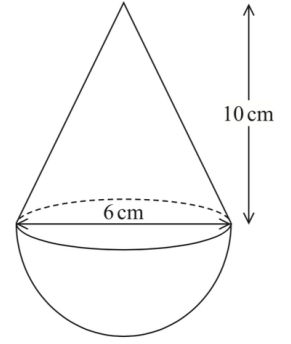
(ग) त्रिभुजाकार सतहहरूमा प्रतिवर्ग सेमी 1.50 पैसाका दरले रङ लगाउँदा जम्मा कति खर्च लाग्छ, पत्ता लगाउनुहोस् । [2A]

6. अर्धगोला र सोली मिलेर बनेको धातुको ठोस वस्तु दिइएको छ । सोलीको उचाइ 10 cm र आधारको व्यास 6 cm छ । [$\pi = 3.14$]

(क) सोलीको उचाइ र आधारको अर्धव्यास दिएको अवस्थामा छडके उचाइ कसरी पत्ता लगाइन्छ ? लेख्नुहोस् । [1K]

(ख) उक्त ठोस वस्तुको आयतन पत्ता लगाउनुहोस् । [2U]

(ग) उक्त धातुको ठोस वस्तुलाई पगालेर 3 cm अर्धव्यास भएको बेलनाकार वस्तुमा परिणत गरियो भने उक्त बेलनाको उचाइ कति हुन्छ ? गणना गर्नुहोस् । [1HA]

7. दुई परिवारले पानी पिउनका लागि बनाइएको आयतकार ट्याङ्कीको भित्री लम्बाइ, चौडाइ र उचाइ क्रमशः 3 m, 1.5 m र 1.6 m छ ।

(क) उक्त ट्याङ्कीको भित्री चारओटा भित्तामा प्रति 3 वर्गमिटर रु. 100 का दरले रङ लगाउँदा जम्मा कति खर्च लाग्छ ? गणना गर्नुहोस् । [3A]

(ख) उक्त भरिएको ट्याङ्कीको पानी उपभोग गरेबापत दुवै परिवारले बराबर रकम तिर्छन् । प्रतिलिटर 50 पैसाका दरले एक परिवारले कति रकम तिर्नुपर्ला ? [2HA]

8. अन्जुले छोरीको खुत्रुकेमा अघिल्लो दिनको दोब्बर हुने गरी रकम जम्मा गर्छिन् । उनीले पहिलो पाँच दिनमा जम्मा गरेको रकम तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

पहिलो दिन First day	दोस्रो दिन Second day	तेस्रो दिन Third day	चौथो दिन Forth day	पाचौँ दिन Fifth day
रु. 5	रु. 10	रु. 20	रु. 40	रु. 80

(क) अन्जुले छोरीको खुत्रुकेमा जम्मा गरेको रकमबाट बनेको अनुक्रम समानान्तरिय वा गुणोत्तर कुन हो ? [1K]

(ख) यही क्रममा रकम जम्मा गर्दै जाने हो भने 10 औँ दिन सम्म खुत्रुकेमा कति रकम जम्मा हुन्छ ? [2U]

(ग) माथिकै अनुक्रम अनुसार रकम जम्मा गर्ने हो भने खुत्रुकेमा रु. 20000 पुर्याउन 10 औँ दिनपछि थप 2 दिन भए पुग्ला ? कारण सहित लेख्नुहोस् । [2HA]

9. एउटा आयताकार खेतको लम्बाइ चौडाइको दोब्बर छ र त्यसको क्षेत्रफल 72 वर्ग मिटर छ ।

(क) वर्ग समिकरणको स्तरीय स्वरुप लेख्नुहोस् । [1K]

(ख) उक्त खेतको लम्बाइ र चौडाइ पत्ता लगाउनुहोस् । [3A]

(ग) उक्त आयताकार खेतमा (6×3) वर्ग मिटरका कति ओटा टुक्राहरु तयार गर्न सकिएला ? गणना गर्नुहोस् । [1A]

10. (क) हल गर्नुहोस् (Solve.):

$$25^x - 6 \times 5^x + 5 = 0 \quad [3A]$$

(ख) सरल गर्नुहोस् (Simplify.):

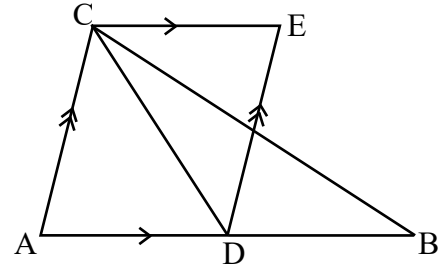
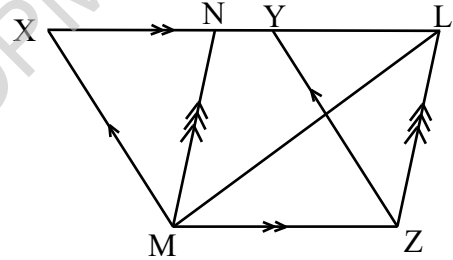
$$\frac{m+b}{m-b} + \frac{m-b}{m+b} - \frac{m^2+b^2}{m^2-b^2} \quad [2U]$$

11. सँगैको चित्रमा त्रिभुज LMZ, समानान्तर चतुर्भुजहरु XYZM र NLZM एउटै आधार MZ र उही समानान्तर रेखाहरु MZ र XL का बीचमा बनेका छन् ।

(क) समानान्तर चतुर्भुज XYZM र समानान्तर चतुर्भुज NLZM को क्षेत्रफल बीचको सम्बन्ध लेख्नुहोस् । [1K]

(ख) त्रिभुज MLZ को क्षेत्रफल समानान्तर चतुर्भुज NLZM को क्षेत्रफलको आधा हुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । [2U]

(ग) सँगैको चित्रमा AB//CE र AC//DE छ । यदि AB को मध्यबिन्दु D छ भने $\triangle DBC$ को क्षेत्रफल $\triangle CDE$ को क्षेत्रफलसँग बराबर हुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । [2HA]

12. केन्द्रबिन्दु O भएको वृत्तमा एउटै चाप LP मा आधारित केन्द्रिय कोण $\angle LOP$, परिधिका कोणहरु $\angle LMP$ र $\angle LNP$ छन् ।

(क) परिधिका कोणहरु $\angle LMP$ र $\angle LNP$ बिचको सम्बन्ध लेख्नुहोस् । [1K]

(ख) केन्द्रिय कोणको नाप $(9x+2)^\circ$ र परिधि कोणको नाप $(4x+5)^\circ$ भए x को मान पत्ता लगाउनुहोस् । [1U]

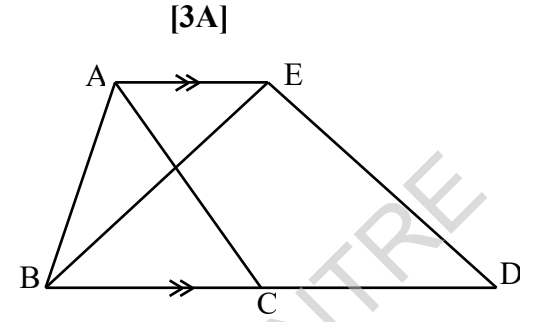
(ग) परिधिका कोणहरु $\angle LMP$ र $\angle LNP$ बिचको सम्बन्ध प्रयोगात्मक रुपमा पुष्टि गर्नुहोस् ।

(कम्तिमा 3 cm अर्धव्यास भएका दुईओटा वृत्तहरु आवश्यक छन् ।) [2A]

13. (क) भुजा $PQ = 7 \text{ cm}$, $QR = 5 \text{ cm}$ र $\angle PQR = 120^\circ$ हुने त्रिभुज PQR को रचना गरी उक्त त्रिभुजको क्षेत्रफलसँग बराबर क्षेत्रफल हुने त्रिभुज SQR को रचना गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएको चित्रमा $BC = CD$ र $AE \parallel BD$ छ, भने त्रिभुज ABC र त्रिभुज BDE विचको सम्बन्ध कारण सहित लेख्नुहोस् ।

[1HA]

14. चित्रमा देखाएअनुसार $AB = 10.45 \text{ m}$ उचाइमा रहेको बाँदरले $CD = 1.45 \text{ m}$ उचाइ भएको केटालाई हेर्दा अवनती कोण 45° बनेको छ ।

(क) केटाले बाँदरको दृष्टिबिन्दुमा हेर्दा उन्नताशं कोण कति पाउँछ ?

[1K]

(ख) बाँदरको दृष्टिबिन्दु केटाको उचाइ भन्दा कति मिटरले माथि छ, पत्ता लगाउनुहोस् ।

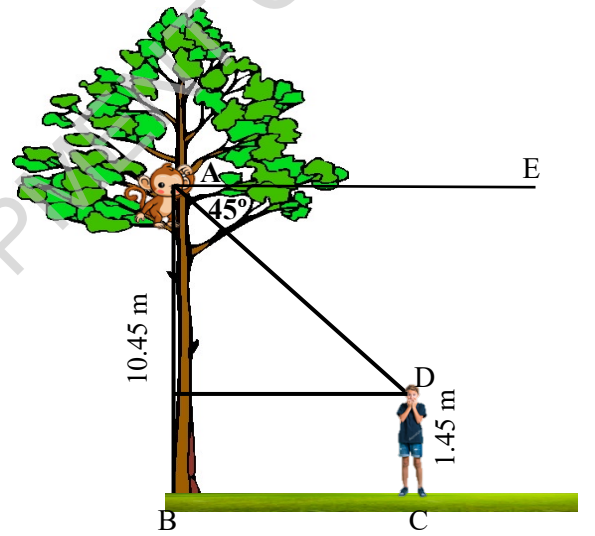
[1U]

(ग) रुखदेखि केटासम्मको दुरी पत्ता लगाउनुहोस् ।

[1A]

(घ) बाँदरले केटालाई हेर्दा अवनतीकोण 30° बनाउन बाँदर अहिलेको स्थानबाट कति मिटर तल वा माथी जानु पर्छ ?

[1HA]

15. जनता माध्यमिक विद्यालयका 40 जना विद्यार्थीले गणित विषयमा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कलाई तलको तालिकामा दिइएको छ ।

प्राप्ताङ्क (Marks)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
विद्यार्थी सङ्ख्या (No of Students)	4	6	8	5	7	10

(क) मध्यिका पत्ता लगाउने सूत्र $(M_d) = L + \frac{\frac{N}{2} - c.f}{f} \times i$ मा i ले के जनाउँछ ।

[1K]

(ख) दिइएको तथ्याङ्कबाट मध्यिका पत्ता लगाउनुहोस् ।

[2U]

(ग) दिइएको तथ्याङ्कबाट औषत प्राप्ताङ्क गणना गर्नुहोस् ।

[2A]

(घ) विद्यार्थीहरूको औसत प्राप्ताङ्क 30 बनाउन 50-60 वर्गान्तरका विद्यार्थी सङ्ख्या कति हुनु पर्छ ? गणना गरी लेख्नुहोस् ।

[1HA]

16. राम्रोसँग फिटिएको 52 पत्ती तासको गड्डीबाट नहेरिकन दुईओटा तासहरू एकपछि अर्को गरी पुनः नराखीकन भिकिएको छ ।

(क) यदि A र B दुई ओटा अनाश्रित घटनाहरू हुन् भने $P(A \cap B)$ पत्ता लगाउने सूत्र के हुन्छ, लेख्नुहोस् । [1K]

(ख) दुवै तास अनुहार भएको पर्ने सम्भाव्यता कति हुन्छ, पत्ता लगाउनुहोस् । [1U]

(ग) अनुहार भएको तास पर्ने र नपर्ने सबै सम्भावित परिणामहरूको सम्भाव्यतालाई वृक्षचित्रमा देखाउनुहोस् ।

[2A]

(घ) यदि दुईओटा तासहरू एकपछि अर्को गरी पुनः राख्दा दुवै तास अनुहार भएको पर्ने सम्भाव्यता दुवै तास एक्का पर्ने सम्भाव्यता भन्दा कति गुणा बढी हुन्छ ? [1HA]

विशिष्टीकरण तालिका २०८०

कक्षा १०

विषय : नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

क्र.स.	क्षेत्र (पढाइ र लेखाइ)	परीक्षणीय पक्ष	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	प्रश्न सङ्ख्या र अङ्कभार			स्पष्टीकरण
							प्रश्न सङ्ख्या	उत्तर लेख्नुपर्ने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्कभार	
१.	शब्दभण्डार	शब्दार्थ	१				१	१	२	पाठमा प्रयोग भएका कुनै ४ ओटा शब्द (तत्सम २, तद्भव १, आगन्तुक १) र तिनको अर्थ दिई जोडा मिलाउन लगाउने
		शब्द पहिचान	१				१	१	२	अनुच्छेदबाट पर्यायवाची शब्द १, विपरीतार्थी शब्द १ अनेकार्थी/श्रुतिसमभिन्नार्थी शब्दमध्ये १ र सिङ्गो शब्द/समूहवाची/लघुतावाची शब्दमध्ये १ शब्द पहिचान गरी लेख्न लगाउने
		वाक्य रचना			१		१	१	२	अनुच्छेदबाट उखान वा टुक्रामध्ये कुनै १ र अनुकरणात्मक वा प्राविधिक/पारिभाषिकमध्ये १ शब्द पहिचान गरी अनुच्छेदको भन्दा फरक वाक्यमा प्रयोग गर्न लगाउने
२.	वर्णविन्यास	शुद्ध शब्द पहिचान	१				१	१	१	पाठमा प्रयोग भएका व/व, श/ष/स, पञ्चम वर्ण, 'र' का विविध रूप प्रयोग भएका शब्द समूहमध्ये कुनै २ ओटा शब्द समूहबाट शब्द पहिचान गरी लेख्न लगाउने

		वाक्य सम्पादन			१		१	१	२	एउटा शब्दमा एउटा मात्र अशुद्धि पर्ने गरी ह्रस्व १, दीर्घ १, लेख्य चिह्नमध्येबाट १, पदयोग/पदवियोग, चन्द्रबिन्दु/शिरबिन्दु, य/ए, छय/क्ष, ग्यँ/ज्ञ मध्ये १ पर्ने गरी अशुद्ध वाक्य दिई शुद्ध पारेर लेख्न लगाउने
३.	भाषिक संरचना	पदवर्ग पहिचान	१				१	१	३	बढीमा ४ वाक्य दिएर नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रिय पदबाट ४ र क्रियायोगी, नामयोगी, संयोजक, विस्मयादिबोधक, निपातबाट २ ओटा शब्द पर्ने गरी रेखाङ्कित गरी पदको वर्ग पहिचान गर्न लगाउने (यसमा कुनै एक शब्द पदवर्ग विचलन भएको दिने)
		शब्दनिर्माण			१		२	२	४	(क) बढीमा ३ वाक्यसम्मको अनुच्छेद दिई अनुच्छेदबाट २ ओटा उपसर्ग र २ ओटा प्रत्यय व्युत्पन्न शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउन लगाउने (यसरी प्रश्न निर्माण गर्दा पाठ्यक्रमले निर्देश गरेका उपसर्ग र प्रत्ययभित्रबाट पर्ने गरी सोध्ने) (ख) बढीमा ३ वाक्यसम्मको अनुच्छेद दिई अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्ने र एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउने र द्वित्व भएर बनेका कुनै २ शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रिया देखाउन लगाउने
		काल र पक्ष			१		१	१	२	कालका कुनै एक पक्षका ४ वाक्यको अनुच्छेद दिई निर्देशनअनुसार परिवर्तन गर्न लगाउने
		भाव/अर्थ			१		२	१	२	कुनै २ प्रश्न सोधी १ को उत्तर लेख्न लगाउने (क) शीर्षक दिएर क्रियाको भाव/अर्थ (सामान्यार्थ, इच्छार्थ, सङ्केतार्थ, सम्भावनार्थ र आज्ञार्थ) मध्ये कुनै एकको प्रयोग गरी ४ वाक्यमा वर्णन गर्न लगाउने (ख) लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरमध्ये कुनै १ बाट अनुच्छेद दिई निर्देशनअनुसार अनुच्छेद पुनर्लेखन गर्न लगाउने

		वाक्यान्तरण			१		१	१	४	संश्लेषण/विश्लेषण १, वाच्यबाट १, प्रेरणार्थकबाट १, प्रत्यक्ष कथन/अप्रत्यक्ष कथनबाट १ वाक्य पर्ने गरी ४ प्रश्न दिई कोष्ठकको निर्देशनका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्न लगाउने
४.	पठनबोध	भाषिक संरचना पहिचान र प्रयोग (दृष्टांश)			१		१	१	४	पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट गद्य विधाबाट बढीमा १२५ शब्दसम्मको अनुच्छेद दिई (क) गद्यांशबाट करण वा अकरण वाक्य दिई वाक्य परिवर्तन गर्न लगाउने (ख) कारक र विभक्ति प्रयोग भएको कुनै शब्दलाई रेखाङ्कन गरी कारक र विभक्ति दुवै पहिचान गर्न लगाउने (ग) गद्यांशको कुनै वाक्य दिई उद्देश्य र विधेय पहिचान गर्न लगाउने वा कुनै आलङ्कारिक वाक्य/अंश दिई व्याकरणिक पदक्रममा परिवर्तन गर्न लगाउने वा व्याकरणिक पदक्रम मिलेको वाक्य दिई आलङ्कारिक पदक्रममा वाक्य परिवर्तन गर्न लगाउने (घ) गद्यांशको कुनै एउटा वाक्य दिई सरल, संयुक्त र मिश्रमध्ये कुनै एकमा परिवर्तन गर्न लगाउने
		बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश)		१			१	१	४	बढीमा १५० शब्दसम्मको अनुच्छेद (अदृष्टांश) दिई १ वा २ वाक्यमा उत्तर आउने तथ्यपरक, सन्दर्भबोधक, प्रतिक्रियाबोधकबाट कम्तीमा १/१ प्रश्न पर्ने गरी ४ ओटा प्रश्नसोधेर उत्तर लेख्न लगाउने
५.	निर्देशित रचना	कथा/जीवनी वा वादविवाद/संवाद/मनोवाद				१	२	१	४	बुँदाका आधारमा कथा/जीवनीबाट १ र वादविवाद/संवाद/मनोवाद मध्येबाट १ गरी २ ओटा प्रश्न सोधी कुनै १ प्रश्नको उत्तर लेख्न लगाउने
६.	व्यावहारिक लेखन	कार्यालयीय चिठी/निवेदन/व्यावसायिक चिठी सम्पादकलाई चिठी, समाचार लेखन/			१		२	१	४	कार्यालयीय चिठी/निवेदन/व्यावसायिक चिठी/सम्पादकलाई चिठीमध्येबाट १ र समाचार लेखन/विज्ञापन/निमन्त्रणापत्र लेखनबाट १ गरी २ ओटा प्रश्न सोधी कुनै १ प्रश्नको उत्तर लेख्न लगाउने

		विज्ञापन/ निमन्त्रणापत्र								
७.	बुँदा टिपोट (दृष्टांश)	बुँदा टिपोट			१	१	१	२	पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट गद्य विधाका पाठबाट बढीमा १०० शब्दसम्मको गद्यांश दिई ४ ओटा बुँदा टिपोट गर्न लगाउने	
८.	सारांश लेखन (दृष्टांश)	सारांश लेखन			१	१	१	३	पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट गद्य विधाका पाठबाट बढीमा १०० शब्दसम्मको गद्यांश दिई एक तृतीयांशमा सारांश लेख्न लगाउने	
९.	पाठगत बोध	बोध उत्तर लेखन	१			२	२	४+४	(क) पाठ्यपुस्तकका कथा वा कविता विधाबाट कुनै अंश दिएर सन्दर्भ, विषयवस्तु, परिवेश, सन्देश, तर्क, पात्रको चरित्र, तुलना आदिमा आधारित ५/६ वाक्यमा उत्तर आउने खालका २ ओटा प्रश्न सोधी उत्तर लेख्न लगाउने (ख) पाठ्यपुस्तकका निबन्ध वा जीवनी वा रूपक विधाबाट कुनै प्रसङ्गको एक अनुच्छेद दिएर सन्दर्भ, विषयवस्तु, परिवेश, सन्देश, तर्क, चरित्र तथा स्वभावमा आधारित ५/६ वाक्यमा उत्तर आउने खालका २ ओटा प्रश्न सोधी उत्तर लेख्न लगाउने	
		तार्किक उत्तर लेखन			१	१	१	४	पाठ्यपुस्तकमा प्रयुक्त पाठका शीर्षक/पात्र/चारित्रिक विशेषता/ सन्दर्भ/घटना/परिवेश/समस्या/अनुमानमा आधारित कुनै १ प्रश्न सोधी तार्किक उत्तर लेख्न लगाउने	
१०.	भावविस्तार/ व्याख्या	भाव विस्तार/ व्याख्या			१	२	१	४	पाठ्यपुस्तकमा भएका पाठबाट कुनै २ ओटा पङ्क्ति दिई कुनै १ को भाव विस्तार वा व्याख्या गर्न लगाउने	
११.	समीक्षात्मक उत्तर	समीक्षात्मक उत्तर लेखन			१	२	१	७	पाठ्यपुस्तकमा प्रयुक्त कथा, कविता, जीवनी, निबन्ध र एकाङ्की विधाका पाठमध्ये फरक फरक २ विधाबाट सन्दर्भ दिई समीक्षात्मक उत्तर आउने २	

										ओटा प्रश्न सोधेर कुनै १ प्रश्नको उत्तर लेख्न लगाउने
१२.	निबन्ध लेखन	निबन्ध लेखन				१	३	१	७	आत्मपरक १ र वस्तुपरक २ पर्ने गरी कुनै ३ शीर्षक दिई कुनै १ शीर्षकमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्न लगाउने
प्रश्न बनाउँदा पाठ नदोहोरिने गरी बनाउनुपर्ने छ ।										
कक्षा ९ का लागि प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा कक्षा १० को विशिष्टीकरण तालिकालाई आधार मानी कक्षा ९ का सबै विषयक्षेत्र समेट्ने गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्ने छ ।										

द्रष्टव्य

- (क) ज्ञान : विशिष्ट तथ्य, प्राप्त सूचना, पुनः स्मरण र प्रतिक्रियाको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।
- (ख) बोध : विद्यार्थीले सिकाइका क्रममा बोध गरेका कुराको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।
- (ग) प्रयोग : यसमा प्रयोग गर्ने, संयोजन गर्ने र व्यावहारिक क्षमतासम्बन्धी प्रश्न सोधिने छन् ।
- (घ) उच्च दक्षता : व्याख्या, विश्लेषण, तर्क र समीक्षा जस्ता क्षमतासम्बन्धी प्रश्न यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।

नमुना प्रश्न
कक्षा : १०

विषय : नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५
समय : ३ घण्टा

दिइएका सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

१. समूह 'क' मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् : (२)

समूह 'क'
लवज
व्यग्र
इख
आभा

समूह 'ख'
प्रतिशोधका भावनाले मनमा उठ्ने द्वेष
खराब नतिजा
अनुकरण, हाउभाउ
व्याकुल, विह्वल
कुनै वस्तु आदिमा देखा पर्ने चमक
बोली

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस् : (२)

हामी बसोबास गर्दै आएको यस जगत्मा पनि नदी, वृक्ष, सूर्य, चन्द्र सबैले कसैलाई केही न केही दिई परोपकारी कार्य गरेर कर्तव्य पूरा गरेका छन् । नदीले जल दिएर, वृक्षले फलफूल दिएर, सूर्यले ताप दिएर र चन्द्रमाले शीतलता दिएर आफ्नो कर्तव्य पूरा गरेका छन् । यसबाट कर्तव्यपालन प्राकृतिक, नैसर्गिक र महान् कुरा हो भन्ने पुष्टि हुन्छ । अधिकारको मोलतोल त कमजोरको भुन्डमा मात्र हुन्छ ।

- (क) 'संसार' को पर्यायवाची शब्द ..... हो ।
(ख) 'तुच्छ'को विपरीतार्थी शब्द ..... हो ।
(ग) 'व्यक्ति वा वस्तुको जमात बुझाउने शब्द ..... हो ।
(घ) अनेकार्थी शब्द..... हो ।

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा उखान र एउटा पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : (२)
गडुगाधर आँखामा राखे पनि नविभाउने खालका मानिस थिए । उनी आफू भलो त जगत् भलो भन्ने सोच राखे मानिस थिए । गाउँमा कसैले अन्याय गर्‍यो भने वरिपरि दश गाउँका दुनियाँ उनैको ढोकामा फिराद गर्न आइपुग्थे । उनको शासनकालमा कसैले कसैलाई सताउन पाएन ।

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस् : (१)
(क) (अ) सीतोष्ण (आ) शीतोष्ण (इ) शीतोष्ण (ई) शीतोष्ण
(ख) (अ) बुलबुल (आ) बुलबुल (इ) बुलबुल (ई) बुलबुल

(ख) दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : (२)
प्राचिन ऋषिमुनिले अनेकौँ सभ्यता संस्कृति, पूर्वीय दर्शन र ज्ञानको ज्योती ससार भर फिँजाए र मेरो देशको शिक्षालाई आलोकित पारे ।

५. दिइएको अनुच्छेदमा रेखाङ्कन गरिएका शब्दको शब्दवर्ग पहिचान गर्नुहोस् : (३)
बिहान नास्ता गरेर म कार्यालय निस्कन्थेँ । पकाउने काम पूर्णतया आमाका भागमा परेको थियो । म कार्यालयबाट फर्कदा साँझ अवेर हुन्थ्यो । शरद् र शिशिरका छोटा दिनमा त रात नै पर्थ्यो

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२+२ = ४)

(क) दिइएको अनुच्छेदबाट दुईओटा उपसर्ग र दुईओटा प्रत्यय लागेर बनेका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :
आयुर्वेद चिकित्सासम्बन्धी अध्ययन, अध्यापन र अनुसन्धान हुँदै आएको छ । यसलाई व्यापक र व्यावहारिक बनाउने उद्देश्यका साथ विभिन्न शैक्षिक संस्था स्थापना भएका छन् । त्यहाँ उपचार गर्न गाउँले र सहरिया मानिस आउँछन् ।

(ख) दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :
हामी सबै दाजु र भाइ, दिदी र बहिनी तथा आमाबुबा मिलेर आआफ्ना घर तथा करेसाबारीको राम्रोसँग सरसफाइ गरेनौँ भने घरमा लामखुट्टे लाग्न सक्छ । लामखुट्टेको टोकाइबाट विभिन्न रोग लाग्न सक्छन् । यसको टोकाइबाट बच्न घरभित्र र घरबाहिर पानी जम्न

दिनु हुँदैन । भ्याल र ठोकामा जाली राख्ने, झुलको प्रयोग गर्ने तथा लामा लामा बाहुला भएका कपडा लगाउने हो भने लामखुट्टेको टोकाइबाट केही मात्रामा बच्न सकिन्छ ।

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अपूर्ण भविष्यत् कालमा परिवर्तन गर्नुहोस् : (२)

विनोद सबै उठ्छन् । उनी आफ्नो नित्यकर्म सकेर केहीबेर पत्रपत्रिका पढ्छन् । उनी आमालाई भन्दाको काममा सघाउँछन् । उनी खाना खाएर समयमै विद्यालय जान्छन् ।

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२)

(क) सम्भावनार्थकका फरक फरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा आफूले भविष्यमा गर्ने भ्रमणकाबारेमा वर्णन गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका प्रथम पुरुषका वाक्यलाई तृतीय पुरुषमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

म विद्यार्थी हुँ । मेरा धेरै साथी छन् । हामी विद्यालयमा विभिन्न विषय अध्ययन गर्छौं । मलाई सामान्य ज्ञानतर्फ विशेष रुचि छ ।

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्यपरिवर्तन गर्नुहोस् (४)

- (क) दुई दिन घुमेपछि म घर फर्कन्छु । (वाक्य विश्लेषण)
(ख) आफू त देशका डाँडाकाँडा घुमिन्छ । (कर्तृवाच्य)
(ग) तिमी कथा पढ्दै छौ । (प्रेरणार्थक)
(घ) सबैले असल काम गर्नुपर्छ भनी गुरुले भन्नुभयो । (प्रत्यक्ष कथन)

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : (४)

भाषा कुनै पनि देशको अमूल्य सम्पदा हो । एउटा भाषा लोप हुनु भनेको त्यो देशको एउटा सम्पदा नासिनु हो । त्यसैले आफ्नो देशको भाषिक सम्पदा जोगाउन राज्यले पनि पहल गर्नुपर्छ । विभिन्न मातृभाषाको प्रयोगबाट त्यस देशमा बहुसांस्कृतिक र बहुभाषिक सौन्दर्य भित्रिन्छ । भाषालाई जीवित बनाउन राज्यको पहल र उक्त भाषाका वक्तामा भाषाप्रतिको सचेतता र प्रयोग गर्ने इच्छाशक्ति आवश्यक हुन्छ । यसको आशय भाषा जीवन्त हुन सम्बन्धित वक्ता वा समुदायले आफ्नो मातृभाषा बोल्नै पर्छ भन्ने हो । यसरी हरेक व्यक्तिले आआफ्नो मातृभाषा बोल्दा मात्र त्यो भाषा बाँच्छ । हरेक मातृभाषा भाषी वक्ताहरूले अरू भाषाको प्रभावमा परेर आफ्नो भाषा बोल्न

छाडे भने त्यो भाषा क्रमशः हराउँदै जान्छ । त्यो भाषा लोप हुने खतरा रहन्छ । मातृभाषीले आफ्नो भाषा बोल्न छाडे र अर्को भाषा बोल्दै जाँदा संसारका धेरै भाषा लोप भएका छन् । यस्तो अवस्थामा भाषाको प्रयोग विस्तार, शब्दकोश तथा व्याकरण निर्माण गरेर सम्बन्धित मातृभाषालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ ।

प्रश्नहरू

- (क) 'आफ्नो भाषा बोल्न छाडे भने त्यो भाषा क्रमशः हराउँदै जान्छ ।' यस वाक्यलाई अकरणमा बदल्नुहोस् ।
(ख) रेखाङ्कित 'वक्तामा' शब्दको कारक र विभक्तिको नाम लेख्नुहोस् ।
(ग) 'हरेक व्यक्तिले आफ्नो मातृभाषा बोल्दा त्यो भाषा बाँच्छ ।' यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय लेख्नुहोस् ।
(घ) 'वक्ता वा समुदायले आफ्नो मातृभाषा बोल्नै पर्छ ।' यस वाक्यलाई संयुक्त वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : (४)

बालबालिका शारीरिक तथा मानसिक रूपमा परिपक्व नहुने हुँदा उनीहरूलाई विशेष स्याहार र सुविधाको आवश्यकता पर्छ । उनीहरूलाई संरक्षण र बाँच्नका लागि चाहिने आधारभूत कुराको व्यवस्था गर्नुपर्छ । उनीहरूलाई शिक्षा प्रदान गर्नुका साथै स्वास्थ्य सेवा पुर्याउनुपर्छ । यसका साथै खेल, मनोरञ्जन र आराम गर्न पनि दिनुपर्छ । उनीहरूलाई माया स्नेह दिनुपर्छ अनि हेला दुर्व्यवहार र शोषणबाट जोगाउनुपर्छ । शान्ति, समझदारी र सुरक्षापूर्ण वातावरणमा असल शिक्षा हासिल गर्दै स्वस्थ भएर आफ्नो बाल्यकाल बिताउन पाउनु प्रत्येक बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । बालअधिकार भनेको बालबालिकालाई सामाजिक असुरक्षा, अशिक्षा, अवहेलना, तिरस्कार, शोषण र उत्पीडनबाट संरक्षण प्रदान गर्दै तिनको बालापन सुनिश्चित गर्नु हो । बालबालिका स्वयम्ले आफ्ना अधिकार लिन नसक्ने हुँदा उनीहरूको अधिकार संरक्षण गर्नु वयस्कहरूको दायित्व हो । सङ्क्षेपमा भन्नुपर्दा बालअधिकार भनेको बालबालिकाको बाँच्न पाउने अधिकार, संरक्षण पाउने अधिकार, विकासको अधिकार र आफ्ना बारेमा गरिने नीति निर्माण तथा सामाजिक गतिविधिमा सहभागी हुन पाउने अधिकारको समष्टिगत रूप हो । सोहीअनुसार बालअधिकारसम्बन्धी महासन्धि राष्ट्रराष्ट्रविचको एक सम्झौतापत्र पनि हो ।

प्रश्नहरू

- (क) बालबालिकालाई किन विशेष सुविधा आवश्यक पर्छ ?
(ख) बालअधिकार भनेको के हो ?
(ग) बालबालिकाका नैसर्गिक अधिकार के के हुन् ?
(घ) बालअधिकारको संरक्षण कसरी गर्न सकिन्छ ?

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

(क) दिइएका बुँदाका आधारमा जीवनी तयार पारी शीर्षकसमेत लेख्नुहोस् :

नाम : तारादेवी श्रेष्ठ

जन्म : वि.सं. २००२ माघ २

जन्मस्थान : इन्द्रचोक, काठमाडौँ

मातापिता : राधा कार्की र कृष्णबहादुर कार्की

शिक्षा : इलाहावादबाट सङ्गीतमा विसारद प्राप्त गरेकी

- सङ्गीतकार भैरवबहादुर थापाको सङ्गीतमा 'तिमो एक नजरको सिकार हुँ' गीत गाएर गायन यात्रा सुरु गरेकी
- रेडियो नेपालमा गायिकाका रूपमा लामो समय काम गरेकी
- थुप्रै कर्णप्रिय गीत गाएर नेपालीका मनमा बस्न सफल भएकी
- राष्ट्रिय गौरव र जातीय स्वाभिमान बढाउने खालका गीत गाएकी
- कालजयी गीत गाएका कारण जीवन सार्थक र अमर तुल्याएकी
- छिन्नलता पुरस्कार, जगदम्बाश्री पुरस्कारबाट सम्मानित
- वि.सं. २०६२ माघ ८ गते काठमाडौँमा निधन

(ख)मानिस बलवान् कि प्रकृति बलवान् ? भन्ने शीर्षकको प्रकृति बलवान् भन्ने पक्षमा वादविवादको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

(क) सार्वजनिक स्थलमा थुप्रैको फोहोर समयमै व्यवस्थापन गर्न अनुरोध गर्दै आफ्नो वडाका वडाध्यक्षलाई लेख्ने निवेदनको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

(ख) आफ्नो विद्यालयले आयोजना गरेको कुनै खेलकुद कार्यक्रमको समाचार तयार पार्नुहोस् ।

१४. दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस् : (२)

नागरिकले आआफ्ना घर वरिपरि सफा गरे भने सिङ्गो गाउँ वा सहर सफा हुन्छ । कृषकले भरी, बादल नभनी गरेको मिहिनेतले सबैले खाने अन्न उत्पादन हुन्छ । समाजमा बस्ने नागरिकले एकअर्काको अस्तित्वको सम्मान र आदर गर्दै आफ्नो दायित्व निर्वाह गरेको समाज आदर्श समाज हुन्छ । शिक्षकले पेसाप्रतिको निष्ठा सम्झँदा र सोअनुसारको आचरण गर्दा शिक्षकको कर्तव्य पूरा हुन्छ । सरकारी कार्यालयबाट सेवाग्राहीले मुस्कानसहितको सेवा पाउँदा कर्मचारीको कर्तव्य पूरा भएको ठहर्छ । यसरी एकअर्काले आआफ्नो स्थानबाट कर्तव्य निर्वाह गर्दा समाज सभ्य र व्यवस्थित हुन्छ । त्यसैले कर्तव्यपालन अधिकारप्राप्तिको लक्ष्यभन्दा विशिष्ट छ ।

१५. दिइएको अनुच्छेदबाट एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् : (३)

परापूर्व कालदेखि यस पवित्र भूमिमा रहेको ज्ञानलाई आधुनिक विज्ञानसँग हातेमालो गर्दै मेरो देशको शिक्षाले सुन्दर यात्रा गरेकै छ । नेपाली माटामा सुन फलाउने यसरी प्राचीन कालदेखि ज्ञानको खानी रहेको मेरो देशको शिक्षा आज आधुनिक वैज्ञानिक शिक्षा प्रदान गर्न आतुर छ । त्यसो त मेरो देशले आफूमा परापूर्व कालदेखि रहेको ज्ञानलाई आधुनिक विज्ञानसँग एकैसाथ सहयात्रा गरेकै छ । नेपाली माटामा सुन फलाउने गरी व्यावसायिक र आधुनिक कृषि शिक्षा दिन मेरो देशको शिक्षामा अबै लगाणी र पहुँच विस्तारमा जोड दिनुपर्छ । मुलुकका उत्पादनलाई विश्वबजारमा पस्कने गरी हाम्रा विद्यार्थी उत्पादनलाई संसारमा चिनाउन सक्षम हुने परिस्थिति पैदा गर्नु जरुरी छ ।

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४+४ = ८)

(क) दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

पहाड भन्छ पसिना पाए म स्वर्ग भुलाउँछे
तराई भन्छ सिँचाइ पाए म सुन भुलाउँछे
के छ र गाह्रो होस्टेमा हैसै सबैले मिलाए
सबैले चोखो श्रम र सिप स्वदेशमै लगाए ।

प्रश्नहरू

(अ) हामी कसरी देश विकास गर्न सक्छौं ?

(आ) माथिको कवितांशको मूल भाव लेख्नुहोस् ।

(ख) दिइएको जीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा ३४ वर्षको उमेरमा नेपाली भाषानुवाद परिषद्मा नेपाली पुस्तक लेखकका रूपमा जागिरे भए । यो जागिरे अवधि उनको लेखन यात्राको स्वर्णकाल रह्यो । यसै समयमा उनले उत्कृष्ट बालका महाकाव्य र खण्डकाव्यका साथै थुप्रै कविता, गीत, बालकविता, कथा, निबन्ध रचना गरे । देवकोटाको महासागरजस्ता प्रतिभा राणाहरूको निरङ्कुशताको साँघुरो सुरुङ्गभित्र कसरी बग्न सक्थ्यो र ? मुलुकमा जति बेला प्रजातन्त्र प्राप्तिका लागि क्रान्तिको आगो सल्कंदै थियो, त्यति बेला उनले पनि विद्रोहको बाटो समाते, उनी वि.सं. २००४ मा प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा संलग्न भए । उनी घरपरिवार कसैलाई थाहा नदिई बनारसतर्फ प्रवासिए । त्यहाँबाट निस्कने युगवाणी पत्रिकामार्फत निरङ्कुशताविरुद्ध युगले चाहेको विद्रोहको वाणी फुके ।

प्रश्नहरू

(अ) देवकोटाको जागिरे अवधिलाई किन स्वर्णकाल भनिएको हो ?

(आ) निरङ्कुशताविरुद्धको आन्दोलनलाई देवकोटाले कसरी सहयोग गरे ?

१७. नेपालमा आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिलाई व्यवस्थित एवम् लोकप्रिय बनाउन के के गर्नुपर्ला ? तर्क दिनुहोस् । (४)

१८. कुनै एक उद्धरणको व्याख्या गर्नुहोस् : (४)

(क) समर्पित भएका छन् जो सदा न्यायखातिर
संसारमा उठेका छन् तिनैका विजयी शिर ।

(ख) दुवै छाक भोकै भएर भोकभोकै मर्नुपरे पनि आफ्नै गाउँमा मर्नु जाती ।

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस् : (७)

(क) दिइएको कथांश पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

कृष्ण रायले धेरैसँग सङ्गत गरेनन् तर जतिसँग सङ्गत गरे सबैलाई तिनीसँग बापवैरी साँध्ने कुनै न कुनै निहुँ दिए । कस्तो अचम्म, निर्दोष कुरामा पनि विषालु साँप जस्तो बैरी बनाउने साधन लुकिरहेको देखिन्छ । भोलिपल्ट यस घटनाको जाँच हुँदा पुलिसको इन्स्पेक्टरले तिनलाई सोध्यो, 'तपाईंलाई कसैमाथि शङ्का छ ?' कृष्ण रायले गम्भीर भएर उत्तर दिए, 'रामे, केदार, युवक, गोविन्द पण्डित, कन्हैया मास्टर, बुधे, लीला, पुष्पराज, रामचन्द्र पराजुली ... ।'

प्रश्न

(अ) कृष्ण रायका मनमा उत्पन्न मानसिक उतारचढावलाई 'शत्रु' कथाका आधारमा समीक्षा गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएको निबन्धांश पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

हामी दुवै चाहन्छौं, एउटा त्यस्तो दुनियाँ सिर्जना गरौं जहाँ कसैले कसैलाई कुराले मात्र टार्न नसकोस् । भुल्याएर फुल्याउने, लर्काएर पर्खाउने यस्तो जालेमाले परम्परा नहोस् तर समस्या त उही हो, जतिसुकै बलियोसँग चाहे पनि हाम्रो यो चाहना चाहनेबित्तिकै पूरा हुँदैन, पर्खनुपर्छ । त्यसैले त म लस्याडलुसुड गरेर भए पनि घरी यता धाउँछु, घरी उता धाउँछु, घरी यता हुन्छु, घरी उता हुन्छु, जम्स्याडजुम्सुड गरेर भए पनि पर्खिरहेछु र तपाईंलाई पनि भन्दै छु, पर्खनुदेखि पट्टाउनु पलायनवादिता हो ।

प्रश्न

(अ) 'पर्खोस्' निबन्धमा नेपाली समाजका कस्ता पक्षमाथि व्यङ्ग्य गरिएको छ, समीक्षा गर्नुहोस् ।

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् : (७)

(क) मेरो कर्तव्य

(ख) विद्युतीकरण र उद्योग

(ग) जैविक विविधता

उत्तरपुस्तिका परीक्षण कुञ्जिका

प्रस्तुत परीक्षण कुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि मार्ग निर्देशन मात्र हो । उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि यो कुञ्जिका मूल आधार भए पनि परीक्षकले उत्तरको स्तर हेरी विद्यार्थीले दिएको उत्तरमा मौलिकता भएमा विवेक पुऱ्याई अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१. शब्दार्थ : दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

लवज	बोली
व्यग्र	व्याकुल, विह्वल
इख	प्रतिशोधका भावनाले मनमा उठ्ने द्वेष
आभा	कुनै वस्तु आदिमा देखा पर्ने चमक

२. शब्दज्ञान : कोष्ठकमा दिइएका शब्दमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाउँ भरी पूरा गरिएको शुद्ध वाक्यलाई ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

- (क) 'संसार' को पर्यायवाची शब्द **जगत्** हो ।
- (ख) 'तुच्छ'को विपरीतार्थी शब्द **महान्** हो ।
- (ग) 'व्यक्ति वा वस्तुको जमात' बुझाउने शब्द **भुञ्ज** हो ।
- (घ) अनेकार्थी शब्द **तापहो** ।

३. वाक्यमा प्रयोग

दिइएको अनुच्छेदबाट आफू भलो त जगत् भलो उखान रअन्याय तथा फिरादमध्ये कुनै एक पारिभाषिक शब्द पहिचान गरेर अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेको भए र वाक्यको बनोट र शुद्धता विचार गरी शुद्ध वाक्यका लागि एक अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । वर्णविन्यासमा देखिएका अशुद्धिमा स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

४. शुद्धीकरण

(क) सही शुद्ध शब्द चिनेर लेखेको अवस्थामा प्रतिशुद्ध शब्द ०.५ का दरले १ अङ्क दिनुहोस् ।

(अ) शीतोष्ण (आ) बुलबुल

(ख) प्रतिशुद्धि सच्याएबापत ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर : प्राचीन ऋषिमुनिले अनेकौं सभ्यता, संस्कृति, पूर्वीय दर्शन र ज्ञानको ज्योति संसारभर फैजाए र मेरो देशको शिक्षालाई आलोकित पारे ।

५. शब्दवर्ग : रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्याई शुद्धसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

म	: सर्वनाम
निस्कन्थें	: क्रियापद
कार्यालयबाट	: क्रियाविशेषण/क्रियायोगी
र	: संयोजक
छोटा	: विशेषण
रात	: नाम

६. (क) अनुच्छेदबाट दिइएका जस्तै उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका दुई दुई शब्द चिनेर बनोटसमेत देखाई शुद्धसँग लेखेको अवस्थामा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उपसर्ग लागेका र प्रत्यय लागेका भनेर तोकेको भने हुनुपर्ने छ ।

उपसर्ग लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

अध्ययन	: अधि + अयन
अध्यापन	: अधि + आपन
अनुसन्धान	: अनु + सन्धान
व्यापक	: वि+ आपक
उद्देश्य	: उत + देश्य
विभिन्न	: वि + भिन्न

उपचार : उप + चार

प्रत्यय लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने) :

व्यावहारिक : व्यवहार + इक

शैक्षिक : शिक्षा + इक

गाउँले : गाउँ + ले

सहरिया : सहर + इया

(ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द खोजी विग्रह गरेको र एउटा विग्रहित शब्द पहिचान गरी समस्त शब्द बनाएमा शुद्धसँग समास र विग्रह गरिएका शब्दलाई प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

समस्त शब्द (कुनै एक):

आमाबुबा : आमा र बुबा

घरबाहिर : घरको बाहिर

लामखुट्टे : लामा खट्टा छन् जसका

विग्रहित अवस्थाको शब्द : (कुनै एक)

दाजु र भाइ : दाजुभाइ

दिदी र बहिनी : दिदीबहिनी

भ्याल र ढोका : भ्यालढोका

लामा लामा बाहुला भएको कपडा : लामबाहुले

द्वित्व भएर बनेका शब्द :

सरसफाइ : सफाइ + सफाइ

आआफ्नो : आफ्नो + आफ्नो

७. दिइएका वाक्यलाई निर्देशन गरेबमोजिम परिवर्तन गरेको अवस्थामा प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

विनोद सबेरै उठ्दै हुने छन् । उनी आफ्नो नित्यकर्म सकेर केहीबेर पत्रपत्रिका पढ्दै हुने छन् । उनी आमालाई भाँच्चाको काममा सघाउँदै हुने छन् । उनी खाना खाएर समयमै विद्यालय जाँदै हुने छन् ।

८. (क) भविष्यमा आफूले गर्ने भ्रमणका बारेमाचार वाक्यमा वर्णन गरेमा वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(ख) प्रथम पुरुष कर्तालाई तृतीय पुरुष (ऊ, उनी, उहाँ)मा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गरेको भए वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

ऊ विद्यार्थी हो । उसका धेरै साथी छन् । उनीहरू विद्यालयमा विभिन्न विषय अध्ययन गर्छन् । उसलाई सामान्य ज्ञानतर्फ विशेष रुचि छ ।

९. वाक्य परिवर्तन : कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर

(क) म दुई दिन घुम्छु । म घर फर्कन्छु ।

(ख) म त देशका डाँडाकाँडा घुम्छु ।

(ग) शिक्षक तिमिलाई कथा पढाउँदै हुनुहुन्छ ।

(घ) गुरुले भन्नुभयो, “सबैले असल काम गर्नुपर्छ ।”

१०. अनुच्छेद अध्ययन गरेर भाषिक संरचनासम्बन्धी सोधिएका प्रश्नको सही उत्तर दिएमा एउटा उत्तरको १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

।

नमुना उत्तर

(क) आफ्नो भाषा बोल्न छाडेनन् भने त्यो भाषा क्रमशः हराउँदै जाँदैन ।

(ख) ‘वक्तामा’ : अधिकरण कारक र सप्तमी विभक्ति

(ग) उद्देश्य : व्यक्तिले

विधेय : बाँच्छ

(घ) वक्ता वा समुदायको मातृभाषा छ, त्यसैले उनीहरूले बोल्नै पर्छ ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश)

अनुच्छेदबाट सोधिएका प्रश्नको मूल्याङ्कन गर्दा दिइएको अनुच्छेदमै आधारित भई प्रश्नअनुसार सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक सही उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१२. (क) जीवनी लेखन

जीवनी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमिक संयोजन र शीर्षक : १
(आ) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण शैली र वाक्य गठन : २
(इ) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) वादविवाद लेखन

वादविवाद लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) सम्बोधन, औपचारिकता एवम् विषय प्रवेश : १
(आ) विषयवस्तुको विश्लेषण, तार्किकता तथा पुस्त्याइँ र विपक्षीका तर्कको खण्डन : २
(इ) वाक्य गठन एवम् भाषिक शुद्धता : १

१३. (क) चिठी लेखन

चिठी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) सम्बोधन, मिति, विषयसहित चिठीको आरम्भ, नाम, ठेगाना र खामको नमुना : १
(आ) चिठीको मध्यभागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुस्त्याइँ : २
(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) समाचार लेखन

समाचार लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) समाचार लेखकको नाम(बाइ लाइन), मिति (डेट लाइन), समाचारको शीर्षक : १
(आ) शीर्ष वाक्य, समाचार लेखनको शैली, घटनाक्रमको संयोजन तथा प्रस्तुतीकरण : २

(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१४. बुँदा टिपोट

दिइएको गद्यांशका मुख्य मुख्य कुरा समेटी लेखिएका चारओटा बुँदाका लागि प्रतिबुँदा ०.५ का दरले २ (दुई) अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१५. सारांश लेखन

दिइएको गद्यांशको मूलभाव समेटी लेखिएको सारांशलाई शुद्धता र वाक्य गठनसमेत विचार गरी ३ (तीन) अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१६. पाठगत बोध

(क) सन्दर्भका रूपमा दिइएको कवितांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

(ख) सन्दर्भका रूपमा दिइएको निबन्धांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यासनमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१७. तार्किक उत्तर

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) पाठगत सन्दर्भ र विषयवस्तु बोध	१
(ख) सिर्जनशीलता, कल्पनाशीलता तथा विषयवस्तुको तार्किक पुस्त्याइँ	२
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि)	१

१८. व्याख्या

(क) विषयवस्तु बोध र मौलिकता	१

- (ख) अर्थ विस्तार, पाठको विषयवस्तुसँग व्याख्येय अंशको तालमेल तथा निष्कर्ष २
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) १

१९. सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि कथा/कवितामध्ये कुनै एक र जीवनी/निबन्ध/एकाङ्कीमध्ये कुनै एक विधाबाट पाठगत अंश दिई प्रश्न सोधिने भएकाले दिइएको अंशलाई मूल आधार माने पनि समग्र पाठको विषयवस्तुमा आधारित भएर दिइएको उत्तरलाई विवेकपूर्ण ढङ्गले मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ, सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय खण्ड (विधा, विषय प्रवेश) १
(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण र निष्कर्ष ३
(ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता २
(घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) १

२०. निबन्ध लेखन

निबन्ध लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय एवम् विषय प्रवेश १
(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमबद्ध संयोजन तथा निष्कर्ष ३
(ग) प्रस्तुतीकरण, मौलिकता २
(घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) १

कक्षा ९-१० को परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७८ मा आधारित
विशिष्टीकरण तालिका

(कक्षा १० को नमुना प्रश्नपत्रसमेत)

English

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

**Test Specification Chart
Compulsory English
Grades 9 -10**

External Assessment (Written Examination)

Reading and writing skills will be assessed through a written test. Grammar is included in the writing section. The test will be based on the specification chart given below.

Reading (40 marks)	Writing (35 marks)
<p>The assessment of reading skill follows the following structure:</p> <ol style="list-style-type: none"> Reading 1: One short reading text from the textbook with one type of comprehension question (5 marks) Text length: about 100 words Reading 2: One short reading text from the textbook with two types of comprehension questions (10 marks) Text length: about 200 words Reading 3: One short reading text not given in the textbook with two types of comprehension questions (10 marks) Text Length: about 200 words Reading 4: One short reading text not given in the textbook with three types of comprehension questions (15 marks) Text length: about 300 words <p>Notes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Text type for reading 3: story, notice, advertisement, product guide, letters, news story, brochure, instruction/ manual, diary entry, interview, letter, recipe Text types for Reading 4: biography, autobiography, essay, newspaper/magazine article, science article, book/film review, travelogue, editorial, report, BlogSpot Total number of test items = 40 Question types: True/False, Fill in the Gaps, Multiple Choice, Matching, Ordering and Short Answer Questions Except for short answer questions, the same types of questions should not be repeated in the two seen passages. This applies to the two unseen passages as well. Only Reading 4 should contain a test type for testing vocabulary. 	<p>The assessment of writing skill follows the following structure:</p> <ol style="list-style-type: none"> Guided writing I: paragraph, description of tables/charts/diagrams, a set of instructions, recipe, advertisement, notice and a set of rules and regulations. (5 marks) Number of words: about 100 words Guided writing II: news story, skeleton story, message of condolence, message of congratulations, invitation letter, thank you letter, biography. (5 marks) Number of words: about 100 words Free writing I: paragraph (presenting views, opinion, experience, feeling), leave application, job application, dialogue (6 marks) Number of words: about 150 words Free writing II: personal/official letter, letter to the editor, email, short essay (narrative, argumentative, descriptive), diary, newspaper article, book review/film review (8 marks) Number of words: about 200 words <p>Notes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organisation, coherence and cohesion, subject matter, appropriateness and correctness of language, range of vocabulary and layout will be assessed in the writing section. The type of writing task should not be similar to any of the reading text given in the test paper. <p>5. Grammar (11 marks) The grammar section should contain the following areas.</p> <ol style="list-style-type: none"> Articles Prepositions Tense Connectives Question tags

- The comprehension questions (except questions for vocabulary) should cover Literal Comprehension (LC), Reorganization (R), Inference (I) and Evaluation (E).
- The distribution of comprehension questions should be based on the following table:

Type of comprehension	Number of questions
Literal comprehension	16
Reorganization	8
Inference	8
Evaluation and reflection	3

6. Reported speech
7. Voice
8. Conditional sentences
9. Subject-verb agreement
10. Interrogation and negation
11. Causatives
12. Modals
13. Relative pronouns
14. Adjectives and adverbs

Types of questions:

- 1. Reproduction/Transformation:** This should cover tense, question tag, reported speech, voice, and interrogation ('wh' question) and negation (6X1=6 marks)
- 2. Multiple choice (in a contextual passage):** This can contain the following areas of grammar:
articles, prepositions, tense, question tag, voice, reported speech, connectives, conditional sentence, subject verb agreement, causative verbs, modals, adjectives and adverbs, and relative pronouns(10X0.5=5)
Note: Multiple choice items should contain four alternative choices

The time for written test is 3 hours.

COMPULSORY ENGLISH
Reading and Writing
(Written Test)

Grade: 10

Full Marks: 75

Time: 3 hours

Candidates are required to give answer according to the given instructions.

1. Read the text given below and do the tasks.

The Voice of the Rain

And who art thou? said I to the soft-falling shower,
Which, strange to tell, gave me an answer, as here translated:
I am the Poem of Earth, said the voice of the rain,
Eternal I rise impalpable out of the land and the bottomless sea,
Upward to heaven, whence, vaguely form'd, altogether changed, and
yet the same,

I descend to lave the droughts, atomies, dust-layers of the globe,
And all that in them without me were seeds only, latent, unborn;
And forever, by day and night, I give back life to my own origin,
and make pure and beautify it;
(For song, issuing from its birth-place, after fulfilment, wandering,
Reck'dorunreck'd, duly with love returns.)

- Walt Whitman

A. Choose the correct answer.

(5×1 =5)

a. The poem is a conversation between .....

- i. the speaker and the rain.
- ii. the rain and the nature.
- iii. the speaker and the Earth.
- iv. the Earth and the road.

b. Mother Earth is given happiness by.....

- i. the sea.
- ii. the rain.
- iii. the music.
- iv. atomies.

c. The speaker says that like nature, the rain is.....

- i. difficult to understand.
- ii. easy to understand.
- iii. always the same.
- iv. not changing its shape.

d. The raindrops pour down to wash away.....

- i. the land.
- ii. the globe.
- iii. the dust layer.
- iv. the seeds.

e. The rain and a song are similar because.....

- i. both produce a melodious sound.
- ii. both give happiness to the Earth.
- iii. the rain can change its form and so does a song.
- iv. the rain has a power to heal the Earth; and a song can heal human heart.

2. Read the text given below and do the tasks.

Thanksgiving around the World

Festivals are not just the means of entertainment or rejoice. They also reflect our heritage, culture and traditions. Thanksgiving is celebrated around the world to extend thanks for the harvest, enjoying bountiful food, and spending time with family and friends. Even though Thanksgiving seems to be uniquely American, the tradition is followed in different countries in various forms.

Thanksgiving, USA

Celebrated on the fourth Thursday of November, Thanksgiving in the USA is a national holiday that commemorates the feast the Pilgrims held after the first harvest in 1621. The first celebration was attended by 90 Native Americans and 53 pilgrims. Thanksgiving has been celebrated intermittently ever since.

Thanksgiving dinner with family plays a central role in the celebrations, with Americans eating more food on Thanksgiving Day than any other day of the year, including Christmas. Roast turkey is essential – approximately 45 million of them are consumed every year – as well as mashed potatoes, sweet potatoes, sweet corn and assorted fall vegetables, all food that is native to the Americans.

Parades are a big part of the celebrations too. They range from small town affairs featuring the local marching band to Macy's Thanksgiving parade through the streets of New York. Billed as the world's largest parade, it features parade floats and huge balloons, usually based on cartoon characters, current Broadway shows and other topical themes.

A. Match the information that begins in Column A with its correct ending in Column B. There is one extra ending that you may not use. (5×1 =5)

Column A

Column B

a. Extending thanks for the harvest	i. is about 45 million in number.
b. Thanksgiving	ii. is one of the largest parade in the world.
c. Consumption of roast turkey	iii. is a main reason of celebrating Thanksgiving.
d. Food items like sweet potatoes	iv. is celebrated in different ways.
e. Macy's Thanksgiving parade	v. will be performed by 53 pilgrims.
	vi. are truly American origin.

B. Answer the following questions. (5×1= 5)

- What do festivals show about people?
- When is Thanksgiving celebrated in the USA?
- What is the main part of the celebration?
- Mention the two variations in the parades,
- Why do you think Americans celebrate this festival with rejoice even today?

3. Read the text given below and do the tasks.

Dodhara Chandani dry port gets environmental approval

Kathmandu, May 23

The proposed Dodhara Chandani dry port and check post in far western Nepal has moved a step forward with the government's approving the environmental impact assessment (EIA) report.

The Rs15 billion construction project is located in Dodhara Chandani Municipality, Kanchanpur district, and is listed as a national priority project by the government. The construction site is spread over 250 bighas (189 hectares). On April 30, the cabinet cleared the use of 63 hectares inside Gaurishankar community forest, a buffer zone of Suklaphanta National Park, for the dry port.

According to the EIA, 15,057 trees need to be felled and; as per the Forest Clearance Guidelines, 10 compensatory trees must be planted for every tree cut for development projects. Project officials say that 150,525 compensatory trees need to be planted. "The dry port will be built under an Indian grant. A memorandum of understanding will be signed soon between the two neighbours," said Anish KC, a civil engineer at the Nepal Intermodal Transport Development Board. "Discussions are at an advanced stage," he said.

Dodhara Chandani dry port will be the first business gateway to India from Nepal's far west. The site is 245 km from India's capital New Delhi and 1,200 km from Gujarat state. The dry port will facilitate trade with other Indian states like Rajasthan, Uttarakhand, Punjab and Haryana. The project is expected to lower transportation costs and the time taken to import goods from India.

The World Bank conducted a feasibility study for a dry port at Kanjabhoj in Dodhara Chandani Municipality a decade ago, and the Nepal Intermodal Transport Development Board prepared another report in 2016.

A. Fill in the blanks with the correct words from the text above. (5×1= 5)

- a. Dodhara Chadani dry port will occupy ..... of area in Kanchanpur.
- b. The Forest Clearance Guidelines directs the government to plant .....trees to replace a felled tree.
- c. The project will go ahead with ..... funding.
- d. New Delhi is ..... far from Dodhara Chadani dry port site.
- e. From the text above, it is seen that Nepal ..... necessary things and materials from India.

B. Answer the following questions.

(5×1= 5)

- a. What is the estimated construction cost of Dodhara Chadani dry port?
- b. When was it approved to utilize 63 hectares area of Gaurishankar community forest?
- c. What does 'the two neighbours' in paragraph 3 refer to?
- d. Do you think this project will affect positively in nation's economic growth? Why?
- e. Is this the first attempt of Nepal Government to set up a dry port in the far-western Nepal?

4. Read the book review given below and do the tasks.

Seto Dharti

Amar Neupane's *Seto Dharti* is a fantastic piece of artwork. Tara, Pabitra, and other child widows are central characters in this book.

The main plot revolves around Tara's life. She married when she was seven years old. She had no idea what love was then. Her own parents lied to her and forced her to remain in the *Jaggya* (wedding pavilion) claiming that they were worshipping God at home. She was taken to her home and told that she needed to go to the temple. She didn't find out until the day after her wedding that she was marrying to someone she had never met before. She was sound asleep when it came time to execute the marriage rites. It was as if she were in a dream. She cried a lot as she thought of her mother. Her mother advised her on the dos and don'ts of becoming a daughter-in-law. She had to stay in her husband's house for a year. It was very painful for her to stay there. After a year, she moved into her maternal home. She lost her husband when she was nine years old. She was invited to her home without being informed of her husband's demise. She learned that her husband had died as soon as she arrived home. Despite the fact that he was a stranger in her life, she had to observe all the funeral rites. That was the first time she'd seen her husband's face on his deathbed. Then she was taken to the *ghat* that was on fire. Her jewelry as well as her clothing was taken away. Her head was shaved and she had to remain in mourning for thirteen days.

Towards the end of her life, she arrived in Devghat where she dedicated her life to God. She saw Govind's image in the Swamiji there. Gobind was one of her childhood friends. He had taught her how to read and write.

Once a lady called Gangeswari visited Devghat Ashram. She became popular as a result of her experience and the wealth she took with her. Gangeswari visited Tara's hut one night and unveiled her identity. She was Pabitra, Tara's childhood friend. Pabitra told her how she went through various stages of life before becoming Gangeswari.

The novel depicts the difficulties Tara faced in her life. The novel tells her life from the time she was born till she turned 87. My throat choked several times while reading this book. It portrays

an image of social evil and its negative effects on the lives of many Taras and Pabitras in Nepali society.

A. Match the words from the text in Column A with their meanings in Column B. (5×1= 5)

Column A

- a. execute
- b. demise
- c. rites
- d. mourning
- e. unveil

Column B

- i. a person's death
- ii. reveal or uncover something
- iii. put completely into effect
- iv. the feeling or expression of reverence for a deity
- v. social customs or conventional acts
- vi. the expression of sorrow for someone's death

B. Write 'True' for the true statements and 'False' for the false ones. (5×1= 5)

- a. Tara is a main character in the novel *Seto Dharti*.
- b. Tara had learnt that she was married when Tara went to her husband's home.
- c. Tara first saw her husband a year after her marriage.
- d. Tara started teaching people the meaning of life in Debghat.
- e. Gangeswori was the false name of Pabitra.

C. Answer the following questions. (5×1= 5)

- a. Write the names of characters in *Seto Dharti* as mentioned in the review.
- b. How long did Tara have to stay in her husband's house?
- c. What rituals did Tara have to follow after her husband's death?
- d. Why do you think Tara saw the image of Gobind in Swamiji?
- e. Why did the writer feel choked while reading the novel?

5. Write a set of rules and regulations for the visitors of a park. Write it in about 100 words using the clues given below. (5)

Opening time : 9am-5pm--- no glass containers ---littering prohibited--- no alcohol--- pet animals not allowed

6. Write a formal message of congratulations to your friend who has won the title of 'Best Player' in an inter-school volleyball tournament organized by your municipality/rural municipality. Write the message in about 100 words using the clues given below. (5)

Sanskriti Chaudhary ---- the best volleyball player--- hardworking and disciplined --- happy and proud—congratulations--- best wishes for future endeavour

7. Nowadays many young people are found increasingly involved in various video games in their mobile phones. Write a paragraph in around 150 words expressing your views about the mental and social impacts of excessively playing such games. (6)

8. Write an essay describing one of your favourite food items. Write it in about 200 words mentioning its look, smell, taste, feel, etc. (8)

9. Reproduce the following sentences as instructed in the brackets. (6x1=6)

- The accident cost Krishna a lot, ...? (Add a question tag.)
- Does Garima study in this school? (Change into an affirmative sentence.)
- Yamuna danced beautifully in the party. (Change into 'how' question)
- Raima ..... (finish) all her homework before her teacher asked her to do it. (Use correct tense of the verb 'finish')
- Everybody should follow the rules sincerely. (Change into passive voice.)
- Bhim inquired, "How will you make the payment?" (Change into indirect speech)

10. Choose and copy the best answer for the numbered blanks below. Rewriting is not compulsory. (10x0.5=5)

A man came into (a).....(a, an, the, no article) wood one day with an axe in his hand. He (b)..... (begs, begged, was begging, had begged) a tree, (c) .....(please give me, to give him, that give him, whether give him) a small branch. He wanted the branch (d)..... (because, so that, although, since) he could make a walking stick from it. The tree was (e)..... (with, of, by, on) kind nature. He thought the man (f) ..... (will, may, might, must) make good use of the branch. Hence, he gave the man one of his branches, (g)..... ..... (did he, didn't he, hadn't he, wouldn't he)? The woodcutter had the branch (h) .....(fix, to fix, fixed, fixing) into his axe head. Soon the woodcutter was set to work. He cut down branch after branch. The tree had never been (i) ..... (foolish, as foolish as, more foolish, the most foolish) this in giving his enemy the means of destroying himself. Had the tree not permitted the man to cut a branch, he (j).....(doesn't probably fell, won't probably fell, wouldn't probably fell, wouldn't have probably felled) so many branches.

***

विशिष्टीकरण तालिका २०८०

कक्षा : १०

विषय : विज्ञान तथा प्रविधि

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

क्र.स.	एकाइ	कार्यघण्टा	संज्ञानात्मक तह				समूहगत अङ्कभार	एकाइगत अङ्कभार			
			ज्ञान (१५%)	बोध (३०%)	प्रयोग (३०%)	उच्च दक्षता (२५%)					
१.	वैज्ञानिक अध्ययन	५	बहुवैकल्पिक प्रश्न (२×१)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (४×१)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (२×१)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (२×१)	८	३			
१३.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१०						५			
२.	सजीवहरूको वर्गीकरण	९						४			
३.	जीवन चक्र	४						२			
४.	वंशानुक्रम	१६						८			
५.	शारीरिक संरचना र जीवन प्रक्रिया	१२					६				
६.	प्रकृति र वातावरण	७					३				
७.	चाल र बल	१०					धेरै छोटो प्रश्न (२×१)	धेरै छोटो प्रश्न (४×१)	धेरै छोटो प्रश्न (२×१)	धेरै छोटो प्रश्न (१×१)	५
८.	चाप	५									२
९.	ताप शक्ति	१०									४
१०.	तरङ्ग	१५									७
११.	विद्युत् तथा चुम्बकत्व	१२									५
१२.	ब्रह्माण्ड	५					छोटो प्रश्न (२×२)	छोटो प्रश्न (३×२)	छोटो प्रश्न (५×२)	छोटो प्रश्न (४×२)	२
१४.	तत्त्वहरूको वर्गीकरण	९									४
१५.	रासायनिक प्रतिक्रिया	६									३
१६.	ग्याँसहरू	८	४								
१७.	धातु	५	२								
१८.	हाइड्रोकार्बन र यसका यौगिकहरू	६	लामो प्रश्न (१×४)	लामो प्रश्न (२×४)	लामो प्रश्न (२×४)	लामो प्रश्न (२×४)	३				
१९.	दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू	६					३				
जम्मा		१६०	१२	२२	२२	१९	७५	७५			

प्रश्नका प्रकार	प्रति प्रश्न अङ्कभार	प्रश्न सङ्ख्या				जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्कभार	
		१	२	३	४			
१.	बहुवैकल्पिक प्रश्न	१ अङ्क	२	४	२	२	१०	१०
२.	धेरै छोटो प्रश्न	१ अङ्क	२	४	२	१	९	९
३.	छोटो प्रश्न	२ अङ्क	२	३	५	४	१४	२८
४.	लामो प्रश्न	४ अङ्क	१	२	२	२	७	२८
कुल			७	१३	११	९	४०	७५

द्रष्टव्य

- प्रश्न निर्माण गर्दा तल्लो तहका प्रश्न (ज्ञान, बोध र प्रयोग) तथा उच्च तहका प्रश्न (विश्लेषण, मूल्याङ्कन र सिर्जना) लाई माथि उल्लिखित कार्यघण्टा र अङ्कभारअनुसार बनाउनुपर्ने छ।
- प्रति प्रश्न बहुवैकल्पिक प्रश्न र अति छोटो प्रश्न १/१ अङ्क, छोटो प्रश्न २ अङ्क र लामो प्रश्न ४ अङ्कका हुने छन्।
- समूहको जम्मा अङ्कभारमा घटबढ गर्न पाइने छैन तर समूहभित्रका एकाइहरूमा ± 2 हुन सक्ने गरी प्रश्न मेट्रिक्स बनाई प्रश्न बनाउन सकिने छ। तर कुनै एकाइलाई शून्य गर्न पाइने छैन।
- २ वा ४ अङ्कका प्रश्नको लागि एक तत्त्वको एक अङ्क (1 mark will be assigned per element expected as correct response) आउने गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्ने छ।
- छोटो र लामो प्रश्न एउटै तहको वा दुई वा एक भन्दा बढी संज्ञानात्मक क्षेत्रअन्तर्गतका तहहरू समेट्ने गरी प्रश्न बनाउन पनि सकिने छ। तर समग्रमा उल्लिखित तहको जम्मा भारसँग मिल्ने हुनुपर्छ।
- वस्तुगत प्रश्नको प्रश्नपत्र छुट्टै र विषयगत प्रश्नको प्रश्नपत्र छुट्टै तयार गर्नुपर्ने छ।

नमुना प्रश्न (Model Question)

कक्षा : १०

विषय : विज्ञान तथा प्रविधि

सबै प्रश्न अनिवार्य छन् । (All questions are compulsory.)

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

खण्ड (क) (Section A)

बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू । Multiple choice question.

10 × 1 = 10

1. तलका प्रश्नको ठिक विकल्पमा गोलो चिह्न (●) लगाउनुहोस् । (Circle the correct alternative of the following questions.)

a. सिग्नल रिसिभरपट्टि हुने पहिलो चरण तलका मध्ये कुन हो ? (Which of the following is first stage towards signal receiver?)

i. डिकोडर (Decoder)

ii. इन्कोडर (Encoder)

iii. डिमोड्युलेटर (Demodulator)

iv. मोड्युलेटर (Modulator)

b. साइकसलाई किन जिम्नोस्पर्ममा राखिएको हो ? (Why is cycas kept in gymnosperm?)

i. फूल फुल्छ र बिउ उत्पादन गर्छ । (It bears flower and produces seed.)

ii. फूल फुल्छ र यसका पात तिखा हुन्छन् । (It bears flower and has pointed leaf.)

iii. फूलको सट्टा कोण हुन्छ र फलभित्र बिउ हुन्छ । (It has cone instead of flower and seed is present inside fruit)

iv. फूलको सट्टा कोण हुन्छ र फलबिनाको नाङ्गो बिउ हुन्छ । (It has cone instead of flower and seed is naked)

c. सन्जुले प्रयोगशालामा जीवहरूको स्पेसिमेन अवलोकन गर्दा दुवै जीव लामो र बेलनाकार पाइन् । उनीले जीव A को शरीर खण्ड खण्ड परेको र जीव B को शरीर खण्ड खण्ड नपरेको पनि पाइन् । माथिका विशेषता अध्ययन गरी उक्त जीवहरूसम्बन्धी तलका मध्ये कुन कथन सही छ ? (When Sanju observed specimen in the laboratory, she found that both the organisms were long and cylindrical. She also found that organism A has cylindrical segmented body and organism B has not segmented body. By studying the above characteristics, which statement is true for these organisms?)

i. जीव A उभयलिङ्गी हो भने जीव B एकलिङ्गी हो । (Organism A is hermaphrodite whereas organism B is unisexual)

ii. जीव A एकलिङ्गी हो भने जीव B उभयलिङ्गी हो । (Organism A is unisexual whereas organism B is hermaphrodite)

iii. जीव A डिप्लोब्लास्टिक हो भने जीव B ट्रिप्लोब्लास्टिक हो । (Organism A is diploblastic whereas organism B is triploblastic)

iv. जीव A ट्रिप्लोब्लास्टिक हो भने जीव B डिप्लोब्लास्टिक हो । (Organism A is triploblastic whereas organism B is diploblastic)

d. चित्रमा भुसिलिकरो र फन्जाईको मिलनबाट बनेको जीव यार्चागुम्बा देखाइएको छ । यस प्रक्रियामा भुसिलिकरो र फन्जाईको बिचमा कस्तो अन्तरसम्बन्ध हुन्छ ? (Cordycep formed by the fusion of caterpillar and fungi is shown in the figure. What is the interrelation between caterpillar and fungus in this process?)

i. सिम्बायोटिक (Symbiotic)

ii. परजीवी (Parasitic)

iii. स्याप्रोट्रफिक (Saprotrophic)

iv. कमेन्सलिज्म (Commensalism)

e. पृथ्वीको पिण्ड 6×10^{24} kg छ। यसको केन्द्रबाट 10000 km उचाइमा खसिरहेको उल्कापिण्डको गुरुत्वप्रवेग कति हुन्छ ? What would be the acceleration due to gravity of the meteor falling from 10000 km height from the centre.

- i. 4.2 m/s^2 ii. 4.002 m/s^2 iii. 4 m/s^2 iv. 4.02 m/s^2

f. नदीमा भन्दा समुद्रको पानीमा वस्तु सजिलै तैरनुको कारण के हो ? (Why do objects float more easily in sea water than in river?)

- i. नदीको भन्दा समुद्रको पानीको घनत्व बढी हुन्छ। (Density of sea water is more than that of river.)
 ii. नदीको भन्दा समुद्रको पानीको घनत्व कम हुन्छ। (Density of sea water is less than that of river.)
 iii. नदीको भन्दा समुद्रको पानीको तापक्रम बढी हुन्छ। (Temperature of sea water is more than that of river.)
 iv. नदीको पानीको भन्दा समुद्रको पानीको तापक्रम कम हुन्छ। (Temperature of sea water is less than that of river.)

g. सार्थकले प्रिज्मबाट हुने प्रकाशको विच्छेदनका क्रममा देखिने रातो, हरियो, बैजनी र निलो रङका प्रकाशको किरणको प्रिज्मभित्रको वेगलाई क्रमशः v_r, v_g, v_v र v_b नामकरण गरे। उसले ती रङका वेगहरूको क्रम मिलाउँदा कुन क्रम सही हुन्छ ? (Sarthak named red, green, violet and blue coloured ray in dispersion of speed in prism as v_r, v_g, v_v and v_b respectively. Which is correct order of speed made by him.)

- i. $v_g < v_b > v_r < v_v$ ii. $v_r > v_y > v_b < v_v$
 iii. $v_g < v_y < v_r > v_v$ iv. $v_r < v_y > v_r < v_v$

h. ब्रह्माण्डको उत्पत्तिबारे सबैभन्दा तथ्यपरक सिद्धान्त कुनलाई मानिन्छ ? (Which is the most realistic theory about origin of the universe?)

- i. हेलियोसेन्ट्रिक सिद्धान्त (Heliocentric theory)   ii. जियोसेन्ट्रिक सिद्धान्त (Geocentric theory)
 iii. न्युटनको सिद्धान्त (Newton's theory)   iv. बिग ब्याङ सिद्धान्त (Big Bang theory)

i. दिइएको रासायनिक प्रतिक्रियामा X ले केलाई जनाउँछ ? (What is denoted by X in the given reaction ?)

- i. उत्प्रेरक (Catalyst)   ii. ताप (Heat)   iii. चाप (Pressure)   iv. प्रकाश (Light)

j. तल एउटा कथन र दुईओटा तर्क दिइएको छ। (A statement and two arguments are given below.)
 कथन : कार्य प्रकृतिका आधारमा आन्तरिक विषादी एउटा प्रकार हो। (Statement: Stomach pesticide is a type of pesticide based on mode of action.)

तर्क 1 : यस प्रक्रियामा विषादी लागेका बिरुवाका पात वा फलफूल किराले खाँदा किराहरू मर्छन्।

(Argument 1: In this process the insects die when they eat leaves and fruits of the plants treated by pesticides.)

तर्क 2 : यस्ता विषादी हावाको सम्पर्कमा आएपछि विषालु ग्याँस निस्कन्छ, जसका कारणले किरा मर्छन्।

(Argument 2: When these pesticides come contact with air, poisonous gas is released, due to which the insects die.)

- i. कथन र तर्क 2 सही तर तर्क 1 गलत (Statement and argument 2 is correct but argument 1 is incorrect)
 ii. कथन र तर्क 2 गलत तर तर्क 1 सही (Statement and argument 2 is incorrect but argument 1 is correct)
 iii. कथन र तर्क 1 सही तर तर्क 2 गलत (Statement and argument 1 is correct but argument 2 is incorrect)
 iv. कथन र तर्क 1 गलत तर तर्क 2 सही (Statement and argument 1 is incorrect but argument 2 is correct)

खण्ड (ख) (Section B)

2. अति छोटी उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Very short answer type questions.) (9 × 1 = 9)

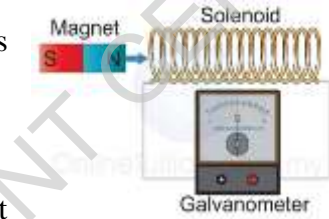
a. नियन्त्रित चरहरू किन महत्वपूर्ण हुन्छन् ? (Why are controlled variables important?)

b. आर्किमिडिजको सिद्धान्त लेख्नुहोस् । (State Archimedes' principle.)

c. अनुले रातो र हरियो रङ छुट्याउन सकिदैनन् । उक्त समस्याको मुख्य कारण के हो ?

(Anu cannot distinguish red and green colour. What is main cause of this problem?)

d. कुनै कक्षामा एक जना विद्यार्थीको अगाडिको बेन्चमा बस्दा शैक्षणिक पाटीमा लेखिएका अक्षरहरू स्पष्ट देख्ने र अन्तिम बेन्चमा बस्दा धमिलो देख्ने समस्या छ । उक्त कमजोरी हटाउन कुन लेन्सको प्रयोग गर्नुपर्छ ? (A student of the class can see letters written on instructional board when s/he sits on first bench and cannot see clearly when s/he sits on last bench. What type of lens is used to remove this defect?)

e. दिइएको चित्रमा छड चुम्बकलाई सोलेनोइडभित्र स्थिर राख्दा के हुन्छ ?

(What happen when bar magnet is placed inside solenoid at rest?)

f. ब्रह्माण्डको भविष्य निर्धारण गर्ने प्रमुख कारक तत्त्व के हो ?

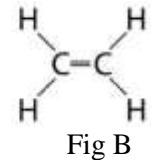
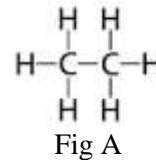
(What is the main cause of determination of future of universe?)

g. फलामको प्रमुख धातुको नाम लेख्नुहोस् । (Write the name of main ore of iron.)

h. प्रतिकले प्रयोगशालामा रिडक्सनबाट प्राप्त तामालाई शुद्ध बनाउन इलेक्ट्रो रिफाइनिङ विधि छनोट गरे र उनले अशुद्ध तामालाई सेलको ऋणात्मक ध्रुवमा र शुद्ध तामालाई सेलको धनात्मक ध्रुवमा जोडे र इलेक्ट्रोलाइटका रूपमा कपर सल्फेट प्रयोग गरे । उनले यो विधिमा गरेको त्रुटि के हो ? (In the laboratory Pratik chose electro-refining process to purify copper obtained from reduction process. He connected impure copper to negative terminal of cell and pure copper to positive terminal of cell and copper sulphate is used as electroplating. What is the mistake he made in this process?)

i. दिइएको हाइड्रोकार्बनविच सक्रियताको आधारमा एउटा फरक लेख्नुहोस् ।

(Write a difference between the given hydrocarbons on the basis of reactivity.)

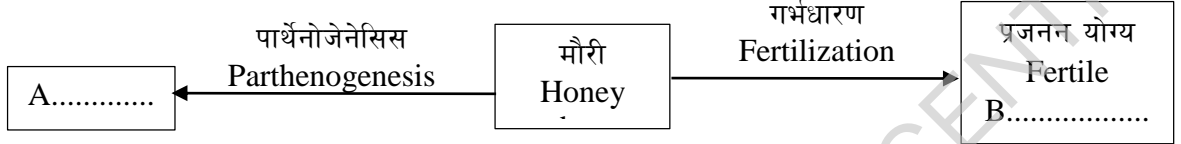

खण्ड ग (Section C)

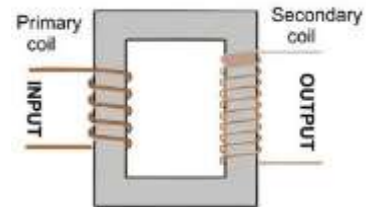
छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Short answer type questions.)

(14 × 2 = 28)

- विद्युत् अवरोधको एकाइ ओहम् (Ω) = $kgm^2s^{-3}A^{-2}$ हुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । (Prove that electric resistance (Ω) = $kgm^2s^{-3}A^{-2}$.)
- उभयचर वर्गका कुनै दुई विशेषता लेख्नुहोस् । (Write any two characteristics of the class amphibia.)
- दिइएको अवधारणा चित्र अध्ययन गरी A र B को नाम लेख्नुहोस् । (Study the given concept map and name A and B.)

- सोमेटिक र प्रजनन क्रोमोजोमको विचमा कुनै दुई फरक लेख्नुहोस् । (Write any two differences between somatic chromosome and sex chromosome.)
- शुद्ध कालो मुसा (BB) र ठिमाहा कालो मुसा (Bb) बिच समागम भई आउने परिणामको चार्ट बनाउनुहोस् । (Draw a chart of the result obtained by crossing black mouse (BB) and hybrid black mouse (Bb).)
- रेनुको रगत जाँच गराउँदा सेतो रक्तकोषको मात्रा 2500 पाइयो । यसका कुनै दुई कारण के के हुन सक्छन् ? लेख्नुहोस् । (White blood cell of Renu's blood is found 2500 after examining her blood. What are the possible causes of this? Write any two causes.)
- हाम्रो स्थानीय स्तरमा विभिन्न किसिमका जडीबुटी पाइन्छन् । तर हामी सामान्य रोगको उपचारमा आयातित औषधीमा भर पर्छौं । यसको एउटा कारण लेख्नुहोस् । स्थानीय जडीबुटीको अधिकतम प्रयोग गर्नका लागि के गर्नुपर्छ ? कुनै एक बुँदा लेख्नुहोस् । (Despite the medicinal herbs in our locality, we are dependent upon imported medicines. Write its one cause and what can we do to increase the use of medicinal herbs? Write a point.)
- गुरुत्वबलका दुईओटा असर लेख्नुहोस् । (Write any two effects of gravity.)
- कविनले 49 मिटर अग्लो टावरबाट एउटा ढुङ्गा खसाले । एक सेकेन्डपछि उनले अर्को ढुङ्गा खसाले । दुबै ढुङ्गा एकै समयमा जमिनमा ठोक्किए । उनले कुन गतिले दोस्रो ढुङ्गा खसाले । हिसाब गरेर पत्ता लगाउनुहोस् । (Kabin dropped a stone from a tower of 49 m high. One second later, he threw another stone. They both hit the ground at the same time. Find out the velocity with which he threw the second stone.)
- दिइएको चित्र अध्ययन गरी तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (Study the given figure and answer the following questions.)
  - चित्रमा कुन प्रकारको ट्रान्सफर्मर देखाइएको छ ? (What type of transformer is shown in the figure?)
  - यसको प्रयोग विद्युत् गृहमा किन गरिन्छ ? (Why is this used in power station?)

13. निभाले चित्रमा दिइएको जस्तै उपकरण बनाइन् तर क्वाइलको घुम्ने दर कम पाइन् । उक्त क्वाइलको घुम्ने दर बढाउन के के गर्नुपर्ला ? कुनै दुई उपाय लेख्नुहोस् । (Niva made the device as shown in figure but rate of rotation of coil is found less. What should be done to increase rate of rotation of coil? Write any two methods.)

14. मानौं कोनिकल फ्लाक्स A, B र C मा बराबर आयतनको हाइड्रोक्लोरिक अम्ल राखिएको छ । यदि A र C मा 10 g चुनढुङ्गाको धुलो र B मा 10 g नै चुनढुङ्गाको टुक्रा हालियो भने कुन कोनिकल फ्लाक्समा रसायनिक प्रतिक्रियाको दर बढी हुन्छ ? कारणसहित लेख्नुहोस् । (Suppose equal volume of hydrochloric acid is kept in conical flask A, B and C. If 10 g powder limestone is kept in A and C, and piece of 10 gram limestone is kept in B, in which conical flask rate of chemical reaction is fast? Write with reason.)

15. तलको तालिकामा कुनै एक हाइड्रोकार्बनको यौगिकको गुण र प्रयोग दिइएको छ । (The property and use of a hydrocarbon compound in the given table below.)

गुण (Property)	प्रयोग (Use)
रङहीन र गुलियो स्वाद भएको बाक्लो तरल (Colourless and viscous fluid with sweet taste)	मिठाईलाई गुलियो बनाउन (Use as sweetening agent in confectionery)

- i. उक्त यौगिकको IUPAC नाम लेख्नुहोस् । (Write down IUPAC name of that compound.)
- ii. उक्त यौगिकलाई प्रशस्त हाइड्रोजनसँग प्रतिक्रिया गदा बन्ने यौगिकको संरचना सूत्र लेख्नुहोस् । (Write the structural formula of compound formed by reaction between that compound with plenty of hydrogen.)
16. अप्रिल 28, 2023 मा "My Republica" मा प्रकाशित अभिषेक खड्काको विचारको केही अंश यहाँ दिइएको छ : ..... "नेपालले सन् १९६७ को खाद्य ऐनअनुसार फलफूल पकाउन प्रयोग हुने क्याल्सियम कार्बाइडको प्रयोग निषेध गरेको छ । क्याल्सियम कार्बाइड जस्ता रसायन प्रयोग गरेर कृत्रिम रूपमा फलफूल पकाउँदा विषाक्तता र न्यूरोलोजिकल क्षतिसहित मानव स्वास्थ्यमा हानिकारक प्रभाव हुन सक्छ ।" (A part of opinion of Mr. Abhisekh Khadka published in The "My Republica" on 28 April 2023 is given here-....."In Nepal, the use of calcium carbide to ripen fruits is prohibited under the Food Act of 1967. Artificial ripening using chemicals such as calcium carbide can have detrimental effects on human health, including poisoning and neurological damage.") यस अंशको आधारमा निम्नलिखित प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (Answer the following questions on the basis of this part.)
- i. यस प्रकारको रसायनले मानव स्वास्थ्यमा देखिने माथि दिइएका बाहेक कुनै एक असर लेख्नुहोस् । (Write an effect seen in human health except above mentioned by such chemical.)
- ii. परम्परागत रूपमा फलफूल पकाउन प्रयोग हुने कुनै एक विधि लेख्नुहोस् । (Write a process to ripening food by traditional method.)

खण्ड (घ) (Section D)

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Long answer type questions.)

7 × 4 = 28

17. <https://www.celebree.com/blog/resources/the-pros-and-cons-of-technology-in-education/>

मा सम्बोधन गरिएको ब्लगले लेख्छ : "..... टेक्नोलोजी हाम्रो दैनिक जीवनका साथै हाम्रा बालबालिकाको धेरै क्षेत्रमा आधारभूत घटक भएको छ । कक्षाकोठा र सिकाइ वातावरणको सीमितताभित्र प्रविधि विद्यार्थीका लागि लाभदायक र समस्याग्रस्त दुवै हुन सक्छ.....!"

(A blog addressed at <https://www.celebree.com/blog/resources/the-pros-and-cons-of-technology-in-education/> writes:

"..... Technology has become a foundational component in many areas of our daily lives, as well as our children's. Within the confines of the classroom and learning environment, technology can be both beneficial and problematic for students. ....")

i. ब्लगले कुन टेक्नोलोजीको वर्णन गरेको हो ? (Which technology does the blog describe?)

ii. ब्लगमा उल्लेख गरिएको टेक्नोलोजीका बेफाइदा पनि छन् । कुनै दुई बेफाइदा लेख्नुहोस् । (The technology mentioned in the blog also has disadvantage. Write any two disadvantages.)

iii. माथि उल्लिखित प्रविधिमा AI को कुनै एक प्रयोग उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention any one use of AI in the technology mentioned above.)

18. समाचारपत्रमा भएको आलेख पढेर तल सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Read the newspaper article and answer the questions that follow.)

जीवहरूको फोटोकपी (नक्कल) गर्ने यन्त्र ?

यदि जनावरहरूका लागि सन् १९९७ मा चुनाव भएको भए डली विजयी हुनेमा कुनै दुइमत थिएन । तपाईंले चित्रमा देख्नुभएको भेडी स्कटलेन्डको हो । जसको नाम डली हो तर डली एउटा साधारण भेडी भने पक्कै पनि होइन । उनी अर्को भेडीको क्लोन हुन् । क्लोनको अर्थ दुरुस्त उस्तै हो । एउटा माउबाट दुरुस्त उस्तै जीव निकाल्ने विधि क्लोनिङ हो । वैज्ञानिकहरूले माउ जीव जस्तै गुण भएको भेडी बनाउन सफल भएका छन् । जुन डली हो ।

यसरी भेडाका लागि दुरुस्तै बनाउन सक्ने यन्त्र निर्माण गर्न सफल स्कटिस वैज्ञानिक इयन विल्मट थिए । उनले एउटा वयस्क भेडीको (१ न. भेडी) को थुनबाट एकदमै सानो अंश लिए । त्यस सानो अंशबाट उनले न्युक्लिएस छुट्याएर अर्को भेडी (२ न. भेडी) को डिम्ब कोषसँग मिलाए । डिम्ब कोषसँग मिसाउनुअघि उनले त्यस डिम्ब कोषमा सो भेडीमा भएका गुण बोकेका सबै वस्तु हटाए । यसरी मिसाएको डिम्बकोषलाई इयन विल्मटले तेस्रो भेडी (३ न. भेडी) को पाठेघरमा प्रत्यारोपण गरे । तेस्रो भेडी गर्भवती भई र डली भेडीलाई जन्म दिई ।

केही वैज्ञानिकहरूले केही वर्षभित्रमा मानिसमा पनि क्लोन सम्भव भएको सोचिरहेको छन् । तर धेरै देशका सरकारले मानिसको क्लोनिङलाई कानुनी रूपबाट रोक लगाएका छन् ।

A copying machine for living beings?

Without any doubt, if there had been elections for the animal of the year 1997, Dolly would have been the winner! Dolly is a Scottish sheep that you see in the photo. But Dolly is not just a simple sheep. She is a clone of another sheep. A clone means: a copy. Cloning means copying 'from a single master copy'. Scientists succeeded in creating a sheep (Dolly) that is identical to a sheep that functioned as a 'master copy'.

It was the Scottish scientist Ian Wilmut who designed the 'copying machine' for sheep. He took a very small piece from the udder of an adult sheep (sheep 1).

From that small piece he removed the nucleus, then he transferred the nucleus into the egg-cell of another (female) sheep (sheep 2). But first he removed from that egg-cell all the material that would have determined sheep 2 characteristics in a lamb produced from that egg-cell. Ian Wilmut implanted the manipulated egg-cell of sheep 2 into yet another (female) sheep (sheep 3). Sheep 3 became pregnant and had a lamb: Dolly.

Some scientists think that within a few years it will be possible to clone people as well. But many governments have already decided to forbid cloning of people by

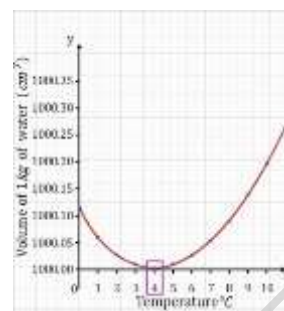
- i. डलीसँग दुरुस्तै भेडा कुन हो ? (Which sheep is Dolly identical to?) 1
- ii. आलेखमा भेडीको थुनको एकदमै सानो अंश भनि उल्लेख गरिएको छ। यसको आधारमा तपाईं सो एकदमै सानो अंशको अर्थ सोचन सक्नुहुने छ। त्यो एकदमै सानो अंश के हो ? In the text, part of the udder that was used is described as "a very small piece". From the article text you can work out what is meant by "a very small piece". 1
- iii. आलेखको अन्तिम वाक्यमा यसअघि नै धेरै मुलुकले मानिसको क्लोनिङलाई कानुनी रूपमा रोक लगाएको उल्लेख छ। यसका लागि सम्भावित मुख्य दुई कारण तल उल्लेख गरिएको छ। के यी कारण वैज्ञानिक कारणहरू हुन त ? प्रत्येक कारणकालागि "Yes" वा "No" मा गोलो लगाउनुहोस्। In the last sentence of the article it is stated that many governments have already decided to forbid cloning of people by law.

Two possible reasons for this decision are mentioned below. Are these reasons scientific reasons? Circle either "Yes" or "No" for each. (2)

Reasons	Scientific?
क्लोन गरिएको मानिस निश्चित रोगका लागि सामान्य मानिसभन्दा बढी संवेदनशील हुन्छन्। Cloned people could be more sensitive to certain diseases than normal people.	Yes / No
मानिसहरूले सृष्टिकर्ताको भूमिकालाई ओभेलमा पार्नु हुँदैन। People should not take over the role of a Creator.	Yes / No

19. उच्च रक्तचापका दुईओटा लक्षण र दुईओटा बच्ने उपाय लेख्नुहोस्। (Write any two symptoms of high blood pressure and any two preventive measures.)

20. दिइएको ग्राफमा पानीको आयतन र तापक्रमको सम्बन्ध देखाइएको छ । उक्त ग्राफ अध्ययन गरी तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (The relation between volume of water and temperature is shown in the given graph. Study the graph and answer the following question.)

i. चित्रमा देखाइएको पानीको विशेष गुणलाई के भनिन्छ ? (What is the special property of water shown in the picture called?) (1)

ii. पानीलाई 0°C देखि 10°C सम्म तताउँदा घनत्वमा देखिने परिवर्तन लेख्नुहोस् । (Write the change that takes place in density of water on heating from 0°C to 10°C .) (2)

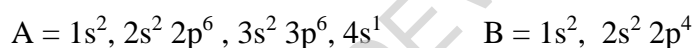
iii. पानीको उक्त विशेष गुणको कुनै एक असर लेख्नुहोस् । (Write an effect of this special property of water.) (1)

21. तलका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Answer the following questions.)

i. कन्केभ लेन्स र कन्भेक्स लेन्सबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस् । (Write any two differences between concave lens and convex lens.)

ii. हावा र काँचमध्ये हावालाई विरल माध्यम र काँचलाई सघन माध्यम भनिन्छ, किन ? (Between air and glass, air is called rarer medium and glass is called denser medium, why?)

22. दिइएका तत्वहरू A र B को इलेक्ट्रोन विन्यास अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (Answer the following questions on the basis of electronic configuration of element A and B given below.)

i. तत्व A पेरियोडिक तालिकाको कुन गुपमा पर्छ ? (In which group element A belongs in periodic table?)

ii. तत्व B पेरियोडिक तालिकाको कुन पिरियडमा पर्छ ? (In which period element B belongs in periodic table?)

iii. A र B मिलेर बन्ने यौगिकको अणुसूत्र लेख्नुहोस् । (Write down molecular formula of compound formed by combination of A and B.)

iv. तत्व B लाई किन पेरियोडिक तालिकाको p ब्लकमा राखिएको हो ? (Why is element B kept in p block of periodic table?)

23. प्रयोगशालामा एमोनिया ग्याँस बनाउने विधिको नामाङ्कित चित्र कोर्नुहोस् । ग्याँस जारमा यो ग्याँस परीक्षण गर्ने एउटा तरिका लेख्नुहोस् । (Draw well labeled diagram of laboratory preparation of ammonia gas and write down a method to test this gas in the gas jar.) (1+2+1)

Answer Key and Marking Scheme

Section A

1. Multiple Choice Question: Key answer

- Key: C डिमोड्युलेटर (Demodulator)
- Key: D यसमा फूलको सट्टा कोण हुन्छ, फलबिनाको नाङ्गो बिउ हुन्छ । (It has cone instead of flower, seed is naked)
- Key: A जीव A उभयलिङ्गी हो भने जीव B एकलिङ्गी हो । (Organism A is unisexual whereas organism B is hermaphrodite)
- Key: B परजीवी (Parasitic)
- Key: B 4.002 m/s^2
- Key: A. नदीको पानीको भन्दा समुद्रको पानीको घनत्व बढी (Density of sea water is more than river water)
- Key: C. $v_g < v_y < v_r > v_v$
- Key: D बिग ब्याङ सिद्धान्त (Big Bang Theory)
- Key: A. उत्प्रेरक(Catalyst)
- Key: C. कथन र तर्क 1 सही तर तर्क 2 गलत (Statement and argument 1 is correct but argument 2 is incorrect)

Section B

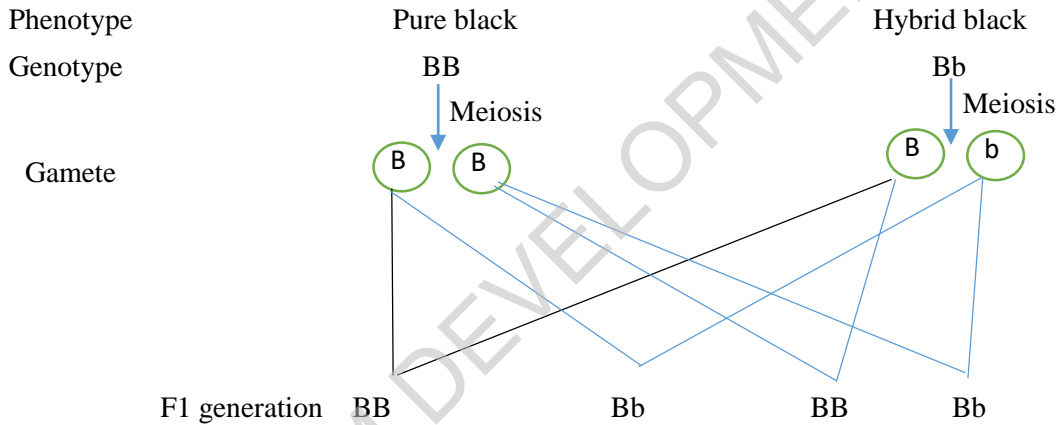
2. Very Short type question: Marking scheme

- प्रयोगको निष्कर्षलाई मान्य बनाउन/नतिजालाई विश्वसनीय बनाउन नियन्त्रित चर महत्त्वपूर्ण हुन्छ, लेखेमा १ अङ्क
- कुनै वस्तुलाई आंशिक वा पूर्ण रूपमा तरल पदार्थमा डुबाउँदा लाग्ने उर्ध्वचाप उक्त वस्तुले विस्थापित गर्ने तरलको तौलसँग बराबर हुन्छ, लेखेमा १ अङ्क
- वंशाणुक्रम लेखेमा १ अङ्क
- कन्केभ लेन्सको प्रयोग गर्नुपर्छ, लेखेमा १ अङ्क
- ग्याल्भानोमिटरको सुईको चालको दिशा परिवर्तन हुँदैन, लेखेमा १ अङ्क
- गुरुत्वबल लेखेमा १ अङ्क
- हेमाटाइट लेखेमा १ अङ्क
- अशुद्ध तामालाई सेलको धनात्मक ध्रुवमा नजोडिनु, लेखेमा १ अङ्क
- Fig A को हाइड्रोकार्बन कम सक्रिय र Fig B को हाइड्रोकार्बन बढी सक्रिय, लेखेमा १ अङ्क

Section C

Short Answer Type Question: Marking scheme

3. $R = \frac{V}{I} = \frac{W}{Q \times I} = \frac{F \times d}{I \times t \times I}$ लेखेमा १ अङ्क
 $= \frac{kgm^2s^{-2} \times m}{A \times s \times A} = kgm^3s^{-3}A^{-2}$ लेखेमा १ अङ्क
4. i. यिनीहरूको छाला ओसिलो हुन्छ लेखेमा १ अङ्क
 ii. यिनीहरूको शरीरलाई टाउको र ढाड गरी दुई भागमा छुट्याइएको हुन्छ लेखेमा १ अङ्क
 वा अन्य सही २ ओटा उत्तर लेखेमा २ अङ्क
5. A भाले मौरी लेखेमा १ अङ्क
 B रानी मौरी लेखेमा १ अङ्क
6. i. सोमाटिक क्रोमोजोमले शरीरका सम्पूर्ण बोटका गुण जाहेर गर्छ। सेक्स क्रोमोजोमले जीवको लिंग निर्धारण गर्छ लेखेमा १ अङ्क
 ii. सोमाटिक क्रोमोजोमहरूको जोडीको बनावट उस्तै हुन्छ। सेक्स क्रोमोजोमहरूको जोडीको बनावट फरक फरक हुन्छ लेखेमा १ अङ्क
 वा अन्य सही २ विकल्प लेखेमा २ अङ्क
7. तल दिइएको चार्ट बनाएमा २ अङ्क

8. i. भाइरल सङ्क्रमण (Viral Infection) लेखेमा १ अङ्क
 ii. बोन म्यारो डिस्अर्डर/अटो इम्युन डिजिज् लेखेमा १ अङ्क
 वा अन्य सही २ उत्तर लेखेमा २ अङ्क
9. कारण रासायनिक औषधी सस्तो, सजिलैसंग प्रयोग गर्न सक्ने लेखेमा १ अङ्क
 उपाय : रासायनिक औषधीको असर गर्छ लेखेमा १ अङ्क
10. i. गुरुत्वबलले गर्दा वस्तुको तौल हुन्छ लेखेमा १ अङ्क
 ii. यसले गर्दा उचाइबाट खसालेका वस्तु पृथ्वीको केन्द्रतिर खस्छन् लेखेमा १ अङ्क
 वा अन्य सही २ उत्तर लेखेमा २ अङ्क

11. दिइएको

पहिलो ढुङ्गाको सुरुको गति (u) = 0m/s

टावरको उचाइ (h) = 49 m

गुरुत्व प्रवेग (g) = 9.8 m/s²

We know that,

$$h = ut + \frac{1}{2}gt^2$$

$$\text{or, } 49 = 0 \times t + \frac{1}{2} \times 9.8 \times t^2$$

$$\text{or, } 49 = 0 + 4.9 \times t^2$$

$$or, t = 3.16 s$$

Again,

दोस्रो ढुङ्गालाई जमिनमा पुग्न लागेको समय $(t_1) = (3.16-1)s = 2.16 s$

टावरको उचाइ $(h) = 49 m$

गुरुत्व प्रवेग $(g) = 9.8 m/s^2$

दोस्रो ढुङ्गाको गति $(v_1) = ?$

We know that,

$$h = ut + \frac{1}{2}gt^2$$

$$or, 49 = u \times 2.16 + \frac{1}{2} \times 9.8 \times 2.16^2$$

$$or, 49 = u \times 2.16 + 4.9 \times 4.67$$

$$or, 49 = u \times 2.16 + 22.88$$

$$or, 49 - 22.88 = u \times 2.16$$

$$or, u = \frac{26.12}{2.16} = 12.09 m/s$$

$$\therefore u = 12.09 m/s$$

दिइएको र सूत्र सही लेखेमा

१ अङ्क

एकाइसहित हिसाब सही गरेमा

१ अङ्क

12.i. स्टेप अफ ट्रान्सफर्मर लेखेमा

१ अङ्क

ii. लामो दुरीमा विद्युत् प्रसारण गर्दा विद्युत्को सामर्थ्य नघटाउनका लागि लेखेमा

१ अङ्क

13.i. भोल्टेज बढाउनुपर्छ लेखेमा

१ अङ्क

ii. चुम्बकको शक्ति बढाउनुपर्छ लेखेमा

१ अङ्क

वा अन्य सही उत्तर लेखेमा

२ अङ्क

14.i. कोनिकल फ्लाक्स C को रसायनिक प्रतिक्रिया बढी हुन्छ लेखेमा

१ अङ्क

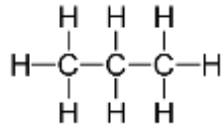
ii. कोनिकल फ्लाक्स A को भन्दा C को मा घोलको गाढापन र तापक्रम बढी छ । तर B को भन्दा C को घोलको गाढापन बढी र प्रतिक्रियारत पदार्थको क्षेत्रफल पनि बढी छ । अन्य कोनिकल फ्लाक्सको तुलनामा कोनिकल फ्लाक्स C मा प्रतिक्रियारत पदार्थहरूको अणुहरूको ठोकाइको दर (Rate of collision) बढी हुन्छ र अणुहरूको ठोकाइको दर बढी हुँदा रसायनिक प्रतिक्रियाको दर पनि बढी हुन्छ लेखेमा १ अङ्क

15. i. Propane-1,2,3-triol लेखेमा

१ अङ्क

ii. लेखेमा

१ अङ्क

16. i. छाला चिलाउने/छालामा राता फोका आउने/फोक्सोमा पानी जम्ने वा अन्य सही उत्तर लेखेमा १ अङ्क

ii. जुटको बोराले बेरेर राख्ने/असुराको पात प्रयोग गर्ने वा अन्य सही उत्तर लेखेमा

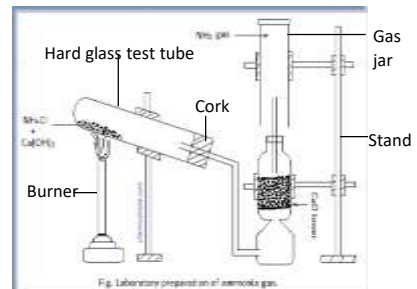
१ अङ्क

Section D
Long Questions

- 17.i. डिजिटल टेक्नोलोजी लेखेमा १ अङ्क
- ii. a. एकोहोरो अनलाइनमा व्यस्त हुने व्यक्तिका लागि एक अर्कासंग अन्तरक्रिया गर्ने शैलीमा परिवर्तन आउँछ ।
b. सामाजिक सञ्जालबाट हुने अपराधले व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा सामाजिक जीवनमा असर पार्छ ।
वा अन्य सही उत्तर लेखेमा प्रत्येक बुँदाको १/१ अङ्क दिई जम्मा २ अङ्क
- iii. बौद्धिक ट्युशन/भर्चुअल शिक्षा वातावरण/स्मार्ट सामग्री/ अन्य सही उत्तर लेखेमा १ अङ्क
18. i. भेडी १ लेखेमा १ अङ्क
ii. कोष लेखेमा १ अङ्क
iii. पहिलोमा हो र दोस्रोमा होइन लेखेमा १ र १ अङ्क गरेर जम्मा २
19. लक्षणहरू
i. टाउको दुख्ने, लामो श्वास लिन नसक्ने
ii. पसिना आउने, शिथिलता हुने वा अन्य सही उत्तर लेखेमा २ अङ्क
बच्ने उपाय
i. चिल्लो पदार्थ र नुनको मात्र कम खानुपर्छ ।
ii. धूम्रपान र मध्यपान गर्नुहुँदैन वा अन्य सही उत्तर लेखेमा २ अङ्क
20.
i. पानीको असाधारण प्रसार लेखेमा १ अङ्क
ii. पानीलाई 0°C देखि 4°C सम्म तताउँदा घनत्व बढ्दै जान्छ र 4°C देखि 10°C सम्म तताउँदा घनत्व घट्दै जान्छ । 4°C मा पानीको सवैभन्दा बढी घनत्व हुन्छ । लेखेमा २ अङ्क
iii. जाडोयाममा पोखरीको सतहमा पानी जमेपनि बरफमुनिको पानीमा माछा जीवित रहन्छन् वा जाडोयाममा पानीको पाइपहरू फुट्न सक्छ, वा अन्य सही उत्तर लेखेमा १ अङ्क
21.
i. a. कन्भेक्स लेन्सको छेउमा भन्दा बिचमा बाक्लो हुन्छ, भने कन्केभ लेन्सको बिचमा भन्दा छेउमा पातलो हुन्छ
b. कन्भेक्स लेन्सको केन्द्रीकरण बिन्दु वास्तविक र कन्केभ लेन्सको केन्द्रीकरण बिन्दु अवास्तविक हुन्छ, लेखेमा वा अन्य सही २ उत्तर लेखेमा २ अङ्क
ii. हावामा प्रकाशको वेग बढी ($3 \times 10^8 \text{ m/s}$) र काँचमा प्रकाशको वेग कम ($2 \times 10^8 \text{ m/s}$) हुन्छ । प्रकाशको वेग बढी भएको माध्यमलाई विरल र प्रकाशको वेग कम भएको माध्यमलाई सघन माध्यम भनिन्छ, लेखेमा २ अङ्क
22. i. तत्व A पेरियोडिक तालिकाको IA समूहमा पर्छ, लेखेमा १ अङ्क
ii. तत्व B पेरियोडिक तालिकाको 2 पिरियडमा पर्छ, लेखेमा १ अङ्क
iii. तत्व A र B मिलेर बन्ने यौगिकको अणुसूत्र K_2O लेखेमा १ अङ्क
iv. तत्व B लाई किन p ब्लकमा राखिएको हो किनकि यसको अन्तिम इलेक्ट्रोन p सबसेलमा पर्छ, लेखेमा १ अङ्क

23. सफा नामाङ्कित चित्र कोरेमा ३ अङ्क

भिजेको रातो लिटमस पेपर ग्याँस जारभित्र घुसाउँदा निलोमा परिवर्तन भएमा ग्याँस जारमा एमोनिया ग्याँस भरिएको हुन्छ वा कडा हाइड्रोक्लोरिक अम्लमा डुबाइएको काँचको रड ग्याँस जारभित्र घुसाउँदा सेतो फ्युम्स आएमा एमोनिया ग्याँस भरिएको हुन्छ, लेखिएमा १ अङ्क

विशिष्टीकरण तालिकाअनुसार प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रयोग गर्न सकिने नमुना चेकलिष्ट/मेट्रिक्स १

(Checklist/Matrix-1)

क्र.स.	एकाइ	कार्यघण्टा	संज्ञानात्मक क्षेत्र				समूहगत अङ्कभार	एकाइगत अङ्कभार
			ज्ञान (१५%)	बोध (३०%)	प्रयोग (३०%)	उच्च दक्षता (२५%)		
१.	वैज्ञानिक अध्ययन	५		VSQ	SQ		८	३
१३.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१०	MCQ		LQ			५
२.	सजीवहरूको वर्गीकरण	९	SQ	MCQ	MCQ		२३	४
३.	जीवन चक्र	४				SQ		२
४.	वंशानुक्रम	१६		SQ	ISQ	LQ		८
५.	शारीरिक संरचना र जीवन प्रक्रिया	१२	LQ	SQ				६
६.	प्रकृति र वातावरण	७		MCQ	SQ			३
७.	चाल र बल	१०	SQ		MCQ	SQ	२५	५
८.	चाप	५	VSQ	MCQ				२
९.	ताप शक्ति	१०				LQ		४
१०.	तरङ्ग	१५		LQ, VSQ	VSQ	MCQ		७
११.	विद्युत् तथा चुम्बकत्व	१२		SQ	SQ/VSQ			५
१२.	ब्रह्माण्ड	५	MCQ	VSQ				२
१४.	तत्वहरूको वर्गीकरण	९		LQ				४
१५.	रासायनिक प्रतिक्रिया	६		MCQ		SQ	३	
१६.	ग्याँसहरू	८			LQ		४	
१७.	धातु	५	VSQ			VSQ	२	
१८.	हाइड्रोकार्बन र यसका यौगिकहरू	६		VSQ		SQ	३	
१९.	दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू	६			SQ	1MCQ	३	
जम्मा		१६०					७५	७५

MCQ = Multiple Choice Question, VSQ = Very Short Question, SQ = Short Question, LQ = Long Question

विशिष्टीकरण तालिकाअनुसार प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रयोग गर्न सकिने नमुना चेकलिष्ट/मेट्रिक्स २

(Checklist/Matrix-2)

क्र.स.	एकाइ	कार्यघण्टा	ज्ञान	बोध (३०%)	प्रयोग	उच्च दक्षता	समूहगत अङ्कभार	एकाइगत अङ्कभार
			(१५%)		(३०%)	(२५%)		
१.	वैज्ञानिक अध्ययन	५			1S		८	२
१३.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१०	1MCQ	1VS	1L			६
२.	सजीवहरूको वर्गीकरण	९	1S		1MCQ	1S	२३	५
३.	जीवन चक्र	४		1S				२
४.	वंशानुक्रम	१६		1MCQ	1S	1L		७
५.	शारीरिक संरचना र जीवन प्रक्रिया	१२	1L	1MCQ				५
६.	प्रकृति र वातावरण	७		1S	1S			४
७.	चाल र बल	१०	1S	1MCQ	1MCQ			४
८.	चाप	५	1VS			1S	२५	३
९.	ताप शक्ति	१०		1VS		1L		५
१०.	तरङ्ग	१५		1L	1VS	1MCQ		६
११.	विद्युत् तथा चुम्बकत्व	१२	1MCQ	1VS	1S			४
१२.	ब्रह्माण्ड	५		1S	1VS			३
१४.	तत्वहरूको वर्गीकरण	९		1MCQ		1S		३
१५.	रासायनिक प्रतिक्रिया	६		1L			४	
१६.	ग्याँसहरू	८			1L		१९	४
१७.	धातु	५	1VS			1S		३
१८.	हाइड्रोकार्बन र यसका यौगिकहरू	६		1VS		1VS		२
१९.	दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू	६			1S	1MCQ		३
	जम्मा	१६०						७५

MCQ = Multiple Choice Question, VSQ = Very Short Question, SQ = Short Question, LQ = Long Question

विशिष्टीकरण तालिका

विषय: सामाजिक अध्ययन

कक्षा : १०

समय: ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

एकाइ	कार्य घण्टा	अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न			छोटो उत्तर आउने प्रश्न			लामो उत्तर आउने प्रश्न			एकाइगत अङ्क विभाजन
		ज्ञान र बोध	पयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	पयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	ज्ञान र बोध	प्रयोग र सिर्जनात्मक सिप	उच्च दक्षता	
१. हामी र हाम्रो समाज	८	१ (१)					१ (४)				५
२. विकासका पूर्वाधार	१०			१(१)	१(४)						५
३. हाम्रो परम्परा एवम् सामाजिक मूल्य र मान्यता	१४					१ (४)	१ (४)				८
४. सामाजिक समस्या र समाधान	१२	१ (१)	१(१)				१(४)				६
५. नागरिक चेतना	१८				१ (४)					१ (७)	११
६. हाम्रो पृथ्वी	१८				१ (४)				१(७)		११
७. हाम्रो विगत	१४	१(१)		१(१)				१(७)			९
८. हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप	१५	१(१)	१(१)						१(७)		९
९. हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	११	१(१)		१(१)		१(४)					६
१०. जनसङ्ख्या र यसको व्यवस्थापन	८		१(१)		१(४)						५
जम्मा	१२८	५	३	३	४	२	३	१	२	१	७५

प्रश्नका किसिम	प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्क भार
लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	४ X ७= २८
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	९	९ X ४ = ३६
अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न	११	११ X १ = ११
जम्मा	२४	७५

द्रष्टव्यः ज्ञान र बोध क्षेत्रबाट प्रश्न सोध्दा ज्ञान र बोधको सन्तुलन मिलाउनु पर्ने छ ।

उच्च दक्षतामा विश्लेषण, समालोचनात्मक चिन्तन, मूल्य र अभिवृत्तिसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू सोध्न सकिने छ ज्ञान बोधबाट ३७ प्रतिशत, प्रयोग र सिर्जनशीलताबाट ३३ प्रतिशत र उच्च दक्षताबाट ३० प्रतिशत अङ्कभार रहने छन्

हाम्रो पृथ्वी एकाइबाट सोधिने लामो उत्तर आउने प्रश्नमा वैकल्पिक प्रश्न सोधिने जसमा नेपालको नक्सा वा महादेशको नक्सा बनाएर भर्नुपर्ने छ ।

हाम्रा आर्थिक क्रियाकलापबाट सोधिने लामो उत्तर आउने प्रश्न सिर्जनात्मक सिपसँग सम्बन्धित हुने छ ।

कक्षा १०

पूर्णाङ्क : ७५

विषयः सामाजिक अध्ययन

समयः ३ घण्टा

समूह (क)

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू

११ X १=११

- हाम्रो राष्ट्रिय गौरवको कुनै एक महत्त्व लेख्नुहोस् ।
- विकासका पूर्वाधारलाई दिगो र टिकाउ बनाउन के गर्नुपर्छ ? कुनै एक बुँदामा स्पष्ट पार्नुहोस् ।
- घरेलु हिंसाको कुनै एक पारिवारिक असर लेख्नुहोस् ।
- अन्धविश्वास हटाउन उपयुक्त हुने एक सन्देशमूलक प्लेकार्ड तयार पार्नुहोस् ।
- वि.सं २००७ मा भएको दिल्ली सम्झौता कुन कुन पक्षका बिचमा भएको थियो ?
- पिस्कर हत्याकाण्ड पछि नेपालको राजनीतिमा तत्कालिन असर के परेको थियो ?
- कर छली गर्नु गैरकानुनी कार्य हो । यस सम्बन्धमा आफ्नो विचार एक वाक्यमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
- वैदेशिक रोजगारीमा गएर फर्केका आफ्ना नातेदारलाई उहाँले विदेशमा सिकेर आएका ज्ञान र सिपलाई आफ्नै ठाउँमा उपयोग गर्न के सल्लाह दिनुहुन्छ ? तपाईंले दिने कुनै एक सल्लाह उल्लेख गर्नुहोस् ।
- अन्तर्राष्ट्रिय न्यायालयको प्रमुख कार्य लेख्नुहोस् ।

१०. स्थानीयकरणले मौलिक पहिचान जोगाइराख्न कसरी मदत गर्छ ? आफ्नो तर्कसहित एक वाक्यमा पुष्टि गर्नुहोस् ।

११. गुणस्तरीय जीवन प्राप्त गर्न तपाईंको परिवारले गरेको कुनै एक व्यावहारिक अभ्यास उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह (ख)

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू

९ X ४ = ३६

१२. नेपालको जातीय, भाषिक र सांस्कृतिक विविधता अभिशाप नभई अवसर हो, यस भनाइलाई उदाहरणसहित पुष्टि गर्नुहोस् ।

१३. नेपालमा संघीयताले ल्याएका सकारात्मक परिवर्तन उल्लेख गर्नुहोस् ।

१४. कुनै एक राष्ट्रिय दिवसलाई भव्य र सभ्य रूपमा मनाउनका लागि तपाईंका विद्यालयमा गरिने कार्यक्रमको योजनाको छोटो रूपरेखा तयार पार्नुहोस् ।

१५. तपाईंले अन्तर्राष्ट्रिय व्यक्तित्वको योगदानबाट प्राप्त गर्नुभएको प्रेरणालाई आफ्नो जीवनमा कसरी उपयोग गर्नुभएको छ ?

अथवा

हाम्रा लोक गीत, लोकबाजा र लोकनृत्यलाई लोप हुन नदिन स्थानीय समुदायलाई बढी जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ भन्ने सन्दर्भलाई आफ्नो तर्कद्वारा पुष्टि गर्नुहोस् ।

१६. सामाजिक समस्या समाधानका लागि सरकार, विभिन्न राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाको क्रियाशिलता रहँदै आए पनि सामाजिक समस्याको प्रभावकारी निराकरण हुन नसक्नुमा कुन कुन पक्ष बढी जिम्मेवार ठान्नुहुन्छ र किन ?

१७. न्यायपालिकाका प्रमुख कार्यहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

१८. समशितोष्ण मरुस्थलीय हावापानी र समशितोष्ण तृणभूमिको हावापानीबिच कुनै चारओटा भिन्नता उल्लेख गर्नुहोस् ।

१९. विश्व जलवायु सङ्गठनले नेपालको मौसम र जलवायुका क्षेत्रमा कस्ता कार्यहरूमा सहयोग पुऱ्याउन सक्छ । आफ्ना सुझाव प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

२०. स्वस्थ जीवनशैली कायम राख्ने उपायको सूची तयार पार्नुहोस् ।

समूह (ग)

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू

४ X ७ = २८

२१. एउटा सचेत र जिम्मेवार उपभोक्ताका रूपमा तपाईंले निर्वाह गर्दै आएको भूमिकाको समीक्षा गर्नुहोस् ।

२२) पृष्ठ भरिने गरी नेपालको नक्शा निर्माण गरी निम्न तथ्यहरूलाई संकेतमा देखाउनुहोस् ।

अपि हिमाल, दामोदर कुण्ड, कटारी, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

अथवा

दक्षिण अमेरिकाको नक्सा निर्माण गरी निम्न तथ्यहरूलाई उपयुक्त सङ्केतमा देखाउनुहोस् ।

एन्डिज पर्वतमाला, आटाकामा मरुभूमि, पम्पास घाँसे मैदान, टिटिकाका ताल

२३. प्रथम विश्वयुद्धको तत्कालीन कारणहरू उल्लेख गर्नुहोस् । यस युद्धको परिणाम स्वरूप अधिनायकवादको उदय हुन गयो, कसरी ? आफ्ना विचार प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

२४. जीवन विमा र यसको महत्त्व दर्शाउँदै विदेश रहेका दाजुलाई एउटा चिठी लेख्नुहोस् ।

CURRICULUM DEVELOPMENT CENTRE

कक्षा १० को पाठ्यक्रममा आधारित माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
परिमार्जित माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम (ऐच्छिक) अनुसार तयार पारिएको

विशिष्टीकरण तालिका

(नमुना प्रश्नपत्रसमेत)

Specification Grid

(Including sample questions)

नेपाल सरकार

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

सानोठिमी, भक्तपुर

प्रकाशक:

नेपाल सरकार

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

सानोठिमी, भक्तपुर

© पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

यस सामग्रीको सर्वाधिकार यस केन्द्रमा सुरक्षित रहेको छ । लिखित स्वीकृति विना यसको पूरै वा आंशिक भाग हुबहु प्रकाशन गर्न, परिवर्तन गर्न, कुनै विद्युतीय साधन वा अन्य प्रविधिबाट रेकर्ड गर्न र प्रतिलिपि निकाल्न पाइने छैन ।

प्रथम संस्करण: २०७६

मूल्य:

विषय सूची

क्र.सं.	विषय	पृष्ठ
१.	विशिष्टीकरण तालिकाको परिचय	१
२.	अर्थशास्त्र	५
३.	इतिहास	१२
४.	कम्प्युटर विज्ञान	१८
५.	गणित	२६
६.	जनसङ्ख्या शिक्षा	३३
७.	नागरिक शिक्षा	३९
८.	फोटोग्राफी	४६
९.	भुगोल	५१
१०.	लेखापरीक्षण	५८
११.	वातावरण विज्ञान	६८
१२.	विज्ञान	७४
१३.	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा	७९
१४.	शिक्षा	८५
१५.	समाजशास्त्र	९१

विशिष्टीकरण तालिका (Specification grid)

परिचय

शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य परिपूर्ति गर्ने महत्त्वपूर्ण साधन पाठ्यक्रम हो । पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सकेमा मात्र शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुन सक्दछ । पाठ्यक्रमको सही रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि प्रभावकारी शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाका साथै मूल्याङ्कन प्रणालीको अहम् भूमिका रहेको हुन्छ । तसर्थ पाठ्यक्रमको पूर्ण कार्यान्वयनमा मूल्याङ्कन प्रणाली प्रभावकारी हुन जरुरी हुन्छ ।

पाठ्यक्रमका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू पूर्ति भए भएनन् भन्ने कुराको लेखा जोखा गर्ने प्रक्रिया मूल्याङ्कन हो भने मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई योजनाबद्ध तथा प्रभावकारी बनाउने महत्त्वपूर्ण साधन विशिष्टीकरण तालिका पनि एक हो । शिक्षको गुणस्तर र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्न अत्यावश्यक हुन्छ । मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्न पाठ्यक्रमका सम्पूर्ण पक्ष समेटेर मूल्याङ्कनका साधन निर्माण गरी मूल्याङ्कन प्रक्रिया सञ्चालन गर्नु अपरिहार्य हुन्छ । हाम्रो वर्तमान शैक्षिक प्रक्रियामा मूल्याङ्कनको अभिन्न अङ्गका रूपमा परीक्षालाई लिइने गरिएको छ । पाठ्यक्रमका उद्देश्य प्राप्त हुने गरी पाठ्यक्रमका सबै विषयवस्तु समेटेर पाठ्यक्रमद्वारा निर्दिष्ट मूल्याङ्कन प्रक्रिया अपनाई मूल्याङ्कनका साधनका रूपमा परीक्षालाई प्रयोगमा ल्याउन विशिष्टीकरण तालिकाको महत्त्वपूर्ण रहेको हुन्छ । परीक्षा सञ्चालन गर्नुअगाडि प्रश्नपत्रहरू कस्ता बनाउन, कुन एकाइ वा पाठबाट कुन प्रकारको प्रश्न सोध्ने, कुन उद्देश्यको मूल्याङ्कन गर्न कस्तो प्रश्नपत्र तयार गर्ने, प्रश्नको अङ्कभार कति दिने, कुन प्रश्नलाई कति समय निर्धारण गर्ने जस्ता कुराहरू विचार गरेर प्रश्नपत्र निर्माण गर्न आवश्यक हुन्छ । यसरी हरेक शिक्षकले परीक्षा सञ्चालन गर्नुअगाडि यिनै कुराहरू समावेश गरी तयार पारिने तालिकालाई नै विशिष्टीकरण तालिका भनिन्छ । यसरी उक्त तालिकामा पाठ्यक्रमका उद्देश्य, विषयवस्तु, अङ्कभार, समय आदिलाई ख्याल गरी कुन एकाइबाट कस्ता र कतिओटा प्रश्नहरू सोध्ने, कुन प्रश्न कति अङ्कको राख्ने, कुन प्रश्नलाई कति समय दिने प्रश्नमा ज्ञान, सिप र उच्च क्षमतालाई कुन कुन प्रश्नबाट मूल्याङ्कन गर्ने जस्ता कुराहरू समावेश गरिएको हुन्छ । विशिष्टीकरण तालिकाकै अङ्गका रूपमा नमुना प्रश्नपत्र र त्यसको उत्तरकुञ्जकालाई पनि लिन सकिन्छ । यसरी हेर्दा विशिष्टीकरण तालिका प्रश्नपत्र निर्माणकर्ता र उत्तरपुस्तिका परीक्षकका लागि एकप्रकारको मार्गदर्शन वा निर्देशिका पनि हो । शिक्षकले शिक्षण प्रक्रिया सञ्चालन गर्दा पनि कुन विषयवस्तुलाई कसरी र कुन उद्देश्य प्राप्तिका लागि गर्ने भन्ने मार्गनिर्देश पनि यस तालिकाले गर्दछ ।

विशिष्टीकरण तालिकाले शिक्षक तथा प्रश्नपत्र निर्माणकर्तालाई प्रश्नपत्र बनाउँदा विषयवस्तुगत वैधता निर्धारण गर्न निर्देशित गर्दछ । यसमा पाठ्यक्रमको उद्देश्यअनुसार परीक्षा र मूल्याङ्कन प्रतिविम्बित भएको हुन्छ । परीक्षाको स्तरीकरण, एकरूपता र वैधताका लागि विशिष्टीकरण तालिकाले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ । यसमा सिकाइका सम्पूर्ण पक्ष समेटिएको हुनुपर्छ । पाठ्यक्रमका सम्पूर्ण क्षेत्रबाट प्रश्न निर्माण गर्न सकिने गरी ज्ञान, बोध र अन्य तहका प्रश्नहरू निर्माण गर्न, प्रश्न सङ्ख्या, समय र अङ्क निर्धारण गर्न तथा मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रिया समेतलाई निर्धारण गर्ने हुँदा शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा यसको अहम् भूमिका

रहेको हुन्छ ।

कुनै पनि विषयको पाठ्यक्रमअनुसार विशिष्टीकरण तालिका फरक फरक ढङ्गले निर्माण गर्न सकिन्छ । त्यस्तै विषयको प्रकृति र स्वरूपअनुसार पनि विशिष्टीकरण तालिका निर्माण हुन सक्दछ । तैपनि सामान्यतया विशिष्टीकरण तालिका निर्माण गर्दा निम्नलिखित कुराहरू विचार गर्न आवश्यक हुन्छ:

१. पाठ्यक्रमका सक्षमता
२. विषयवस्तुका क्षेत्र वा विधाहरू
३. सिकाइका विभिन्न तहहरू: सम्झाइ, बुझाइ, प्रयोग, विश्लेषण, मूल्याङ्कन, सिर्जना आदि पक्षहरू
४. पाठ्यक्रमद्वारा निर्दिष्ट पाठ्यभार र विषयवस्तुको व्यापकता
५. परीक्षमा सोधिने प्रश्नका प्रकार, प्रश्नका स्तर, प्रश्नका सङ्ख्या, अङ्कभार र समय
६. प्रश्न निर्माणका लागि स्पष्ट मार्गनिर्देशन
७. विशिष्टीकरण तालिकाअनुसारको नमुना प्रश्नपत्र एवम् त्यसको उत्तरकुञ्जिका

प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रयाग हुने क्रियापदहरू

प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रश्नलाई मापनीय, वस्तुगत, विश्वसनीय र वैध बनाउन धेरै कुरामा ध्यान पुऱ्याउन आवश्यक हुन्छ । त्यस्तै ज्ञान, बोध र अन्य तहका प्रश्नहरू निर्माण गर्न निश्चित क्रियापदहरूको प्रयोग गर्नुपर्दछ । तसर्थ प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा कुन तहको प्रश्नमा कस्ता क्रियापद प्रयाग गर्न उपयुक्त हुन्छ भन्ने जानकारीका लागि यहाँ केही क्रियापदहरू उदाहरणस्वरूप प्रस्तुत गरिएको छ :

- (क) ज्ञान तहका लागि : ज्ञान तहका प्रश्नमा विषयवस्तुको ज्ञानलाई जोड दिइने हुनाले त्यसअनुरूपका क्रियापदहरू राखी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्दछ । जस्तै: परिभाषा दिनु, व्याख्या गर्नु, पहिचान गर्नु, सूची तयार गर्नु, तुलना गर्नु, नाम दिनु, रेखाङ्कन गर्नु, उल्लेख गर्नु, लेख्नु आदि ।
- (ख) बोध तहका लागि : कुनै पनि विषय अध्ययन गरेर, सुनेर वा पढेर बुझ्ने क्षमता वा सिप नै बोध हो । अध्ययनका आधारमा कुनै ज्ञान सीप ग्रहण गरी अरुलाई बुझाउने वा बोध गर्ने क्षमता पनि यसमा पर्दछ । तसर्थ यस खालको प्रश्नमा छुट्याउनु, देखाउनु, छान्नु, सूचित गर्नु, रूपान्तर गर्नु, निर्णय दिनु, पुष्टि गर्नु, उदाहरण दिनु, व्याख्या गर्नु, तुलना गर्नु जस्ता क्रियापद प्रयोग गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्दछ ।
- (ग) अन्य तह : ज्ञान, बोधभन्दा उच्च दक्षता र व्यावहारिक सिपसँग सम्बन्धित प्रश्न तहलाई यहाँ अन्य तह भनिएको हो । यस तहमा सामान्य ज्ञान र बुझ्नेभन्दा उच्च दक्षता र क्षमताको परीक्षण गरिने हुनाले त्यस्तै खालका क्रियापदहरू प्रश्नपत्रमा प्रयोग गरिनुपर्दछ । जस्तै: परिवर्तन गर्नु, प्रदर्शन गर्नु, खोज गर्नु, सुधार गर्नु, व्याख्या गर्नु, तयार गर्नु, सम्बन्ध देखाउनु, समाधान गर्नु, विभाजन गर्नु, फरक देखाउनु, छनोट गर्नु, विस्तार गर्नु, निर्माण गर्नु, पुनर्लेखन गर्नु, सारांश लेख्नु, विवेचना गर्नु, विश्लेषण गर्नु समीक्षा गर्नु, पुष्टि गर्नु, मूल्याङ्कन गर्नु, छलफल गर्नु, चित्र बनाउनु, सिर्जना गर्नु आदि ।

विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग

वर्तमान मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सुधार गरी पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन प्रक्रियाअनुरूप विशिष्टीकरण तालिका

निर्माण गर्ने, विशिष्टीकरण तालिकाअनुसार नमुना प्रश्नपत्र बनाई परीक्षा सञ्चालन गर्ने र तदनुरूप शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूमा यसको प्रयाग गर्दै जाने बानी बसाल्नु आज अपरिहार्य भइसकेको छ । पाठ्यक्रमले निर्धारण गरेका लक्ष्य तथा उद्देश्य पूरा गर्नका लागि विशिष्टीकरण तालिकाको निर्माण गरी सम्पूर्ण पक्षलाई समेट्ने गरी प्रश्नपत्र तयार गरेर सोअनुसार परीक्षा सञ्चालन परीक्षण र पृष्ठपोषण गर्न अत्यावश्यक भएकाले यसको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । मूलतः विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग निम्नलिखित कार्यका लागि गर्न सकिन्छ :

१. योजना निर्माण गर्न

हरेक प्रकारका शैक्षणिक योजना निर्माण गर्न विशिष्टीकरण तालिकाले सहयोग पुऱ्याउँछ । विद्यार्थीहरूका सिकाइ उपलब्धि मापन गर्न आवश्यक मूल्याङ्कन सामग्री कस्तो खालको, कति भारको हुने र प्रश्न सङ्ख्या जस्ता कुराहरू अध्यापन योजनामा राख्न सहयोग पुग्ने हुँदा मूल्याङ्कनको अभिन्न अङ्गका रूपमा योजना निर्माणमा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

२. उपयुक्त प्रश्न पत्रको निर्माण गर्न

एक निश्चित समयावधिभित्र पाठ्यक्रम वा उद्देश्यअनुरूप विद्यार्थीहरूका सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन गर्न सिकाइका तहअनुरूप प्रश्नपत्रका निश्चित प्रकार र सङ्ख्या, अङ्कभार, समय आदि यसमा राखिने हुँदा प्रश्नपत्र निर्माण गर्न यसले सघाउँछ । तसर्थ मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न यसले सघाउँछ ।

३. विद्यार्थीहरूको सिकाइमा अभिवृद्धि गर्न

यस तालिकामा सिकाइका कुनकुन तहहरूलाई मापन गर्ने र हरेक तहका सिलाइलाई कति भार दिने भन्ने जस्ता कुराहरू राखिएको हुन्छ । तसर्थ शिक्षणसिकाइ क्रियाकलापमा यी कुराहरूलाई सामञ्जस्य कायम गराउन सकिएमा विद्यार्थीको सिकाइमा अभिवृद्धि हुन जान्छ । यस तालिकामा ज्ञान, बोध, व्यावहारिक सिप तथा उच्च दक्षता मापन गर्ने गरी प्रश्नहरू तहअनुसार निर्माण गर्ने प्रक्रिया उल्लेख हुने हुनाले पनि यस तालिकाको प्रयोग सही रूपमा भएमा विद्यार्थीको सिकाइ अभिवृद्धिमा सहयोग पुग्न जान्छ ।

माथि उल्लेख गरिएका आधारमा बुँदागत रूपमा विशिष्टीकरण तालिकाले शिक्षक, विद्यार्थी र प्रश्नपत्र निर्माणकर्तालाई परीक्षा र मूल्याङ्कन कार्य सञ्चालन गर्न निम्नानुसारको सहयोग पुऱ्याउँछ :

- पाठ्यक्रमका उद्देश्य एवम् विषयवस्तुका सम्पूर्ण क्षेत्र र विधा समेटेर प्रश्न निर्माण गर्न
- समय, पूर्णाङ्क तथा प्रश्न सङ्ख्या यकिन गर्न
- कुन विधा वा क्षेत्रबाट कस्ता र कति प्रश्न निर्माण गर्ने भन्नेबारेमा निर्देश गर्न
- सबै सिप र दक्षता समेट्ने गरी प्रश्नपत्र निर्माण गर्न
- प्रश्नपत्र निर्माणकर्ता र शिक्षकलाई पथप्रदर्शन गर्न
- प्रश्नपत्रलाई वैज्ञानिक र व्यवस्थित बनाई एकरूपता ल्याउन
- परीक्षामा विश्वसनीयता ल्याउन र विद्यार्थी विद्यार्थी बिचको उपलब्धि तुलना गर्न
- पाठको उद्देश्य र विद्यार्थीको उपलब्धिका बिच तुलना गर्न

- विद्यार्थीमा सम्पूर्ण क्षेत्र र विधा समेटेर पढ्ने बानीको विकास गर्न
  - शैक्षणिक योजना निर्माणमा मूल्याङ्कनका प्रश्न तय गर्न
- यसरी माथि उल्लेख भएका बुँदाले विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग महत्त्वलाई स्पष्ट पार्दछ ।

अर्थशास्त्र

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : अर्थशास्त्र

पूर्णाङ्क : १००

समय : २ घण्टा १५ मिनेट

एकाइ	पाठ्यवस्तु	ज्ञान (knowledge)		बोध (understanding)		प्रयोग (application)		उच्च दक्षता (higher ability)		जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
		अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो		
१	लागत तथा आय वक्र रेखाहरू	१			१		१			३	७
२	उत्पादनको मूल्य निर्धारण	१					१			२	६
३	उत्पादनका साधनको मूल्य निर्धारण सिद्धान्त		१			१			१	३	१६
४	मुद्रा, बैङ्किङ तथा रैरबैङ्किङ वित्तीय संस्था	१			१					३	१६
५	सार्वजनिक वित्त		१			१			१	३	११
६	विकास अर्थशास्त्र		१					१	१	३	११
७	अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार		१					१		३	७
८	नेपालमा आर्थिक योजना	१							१	२	६
९	अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्क शास्त्र				१				१	२	१०
१०	तथ्याङ्कीय औजार									१	१०
	जम्मा	४	४	१	३	१	१	१	३	२५	१००

प्रश्नका प्रकारहरू

क्र.स.	प्रश्नको किसिम	अङ्क	समय
१	अति सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्न	$१ \times १० = १०$	१५ मिनेट
२	सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्न	$५ \times १२ = ६०$	१ घन्टा ४५ मिनेट
३.	लामो उत्तर आउने प्रश्न	$१० \times ३ = ३०$	६० मिनेट
जम्मा		१००	३ घन्टा

द्रष्टव्यः

१. सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नअन्तर्गत एकाइ १ (लागत तथा आय वक्र रेखाहरू) र एकाइ ४ (मुद्रा, बैङ्किङ तथा गैरबैङ्किङ वित्तीय संस्था) बाट विकल्प प्रश्न सोधिने छ ।
२. लामो उत्तर आउने प्रश्नअन्तर्गत एकाइ १० (तथ्याङ्कीय औजारहरू) बाट विकल्प प्रश्न सोधिने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : अर्थशास्त्र

समय: ३ घण्टा

पूर्णाङ्क: १००

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

१०×१=१०

Give very short answer to the following questions.

१. उत्पादन परिमाण २५ एकाइबाट ६५ मा वृद्धि हुँदा कुल लागत रु. १७८० बाट बढेर १९३० हुन्छ
भने सीमान्त लागत कति हो ?
What is the marginal cost if production change from 25 to 65 units causes to change the total cost from Rs. 1780 to 1930?
२. लागत भनेको के हो ?
What is cost?
३. उत्पादन सन्तुलनका लागि आवश्यक सर्त लेख्नुहोस् ।
Write the conditions for output determination.
४. सीमान्त भूमि कस्तो भूमि हो ?
What type of land is marginal land?
५. कस्तो मुद्रालाई प्रामाणिक धातु मुद्रा भनिन्छ ?
What type of money is called standard coin?
६. प्रतिगामी कर प्रणालीको अर्थ प्रस्ट पार्नुहोस् ।
Clear the meaning of regressive tax system.
७. मानव विकास सूचकाङ्क भनेको के हो ?
What is human development index?
८. व्यापार संरक्षण कसरी कायम गरिन्छ ?
How is the protected trade created?
९. रिकार्डोका अनुसार कस्तो वस्तुको आयात गरिन्छ ?

What types of goods are imported as per Ricardo?

१०. नेपालमा प्रदेशअन्तर्गत योजनाको निर्माण र परिचालन कुन निकायले गर्दछ ?

Which authority is responsible to prepare and implement economic planning in state in Nepal?

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस्: १२×५=६०

Give short answer to the following questions.

११. तलको तालिका पूरा गरी कुल लागत र कुल परिवर्तनशील लागतको सम्बन्ध लेख्नुहोस् ।

Complete the table below and write the relation of total variable cost and total cost.

परिमाण (Quantity)	०	१	२	३	४	५	६
कुल लागत (TC)	१२	१८	२०	२१	२२	२६	३३
कुल परिवर्तनशील लागत (TVC)							
कुल स्थिर लागत (TFC)	१०						

अथवा

अपूर्ण प्रतिस्पर्धामा सीमान्त र कुल आयको सम्बन्ध चर्चा गर्नुहोस् ।

Discuss the relation of marginal and total revenue under perfect competition.

१२. एकाधिकारी बजारका विशेषताहरू लेख्नुहोस् ।

Write the features of monopoly market.

१३. मौद्रिक र वास्तविक ज्यालाबिचको भिन्नता प्रस्ट पार्नुहोस् ।

Differentiate between nominal and real wage.

१४. पत्र मुद्राका प्रकारहरू चर्चा गर्नुहोस् ।

Discuss the types of paper money.

अथवा

जीवन र निर्जीवन बिमाबिच भिन्नता छुट्याउनुहोस् ।

Differentiate between life and non life insurance.

१५. बजेटका मुख्य अङ्गहरू के के हुन् ? लेख्नुहोस् ।

What are the major components of budget? Discuss.

१६. सरकारी खर्चको महत्त्व उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention the importance of public expenditure.

१७. मानव विकास सूचकाङ्कले आर्थिक विकासलाई कसरी सूचित गर्दछ ?

How does human development index represent economic development?

१८. आर्थिक विकासको शास्त्रीय सिद्धान्तको छोटो चर्चा गर्नुहोस् ।

Briefly discuss the classical approach of economic development.

१९. अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको महत्त्व छोटकरीमा चर्चा गर्नुहोस् ।

Briefly discuss the importance of foreign trade.

२०. नेपालको चालु योजनाका रणनीतिहरू लेख्नुहोस् ।

Write the strategies of current plan of Nepal.

२१. दुई गुण तालिकालाई उदाहरणसहित व्यक्त गर्नुहोस् ।

Present the two way table with the help of example.

२२. तलको तथ्याङ्कका लागि बहुगुणी स्तम्भचित्रको रचना गर्नुहोस् ।

Construct a multiple bar diagram for the data below.

(उत्पादन किब/MT)

वर्ष वि.सं. (Year B.S.)	2070	2071	2072
बाली (Crops)			
धान (Paddy)	१००	९०	१२०
मकै (Maize)	१५०	२००	१००
गहुँ (Wheat)	८०	६०	९०

तलका प्रश्नहरूको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×१०=३०

Give long answer to the following questions.

२३. ब्याजको शास्त्रीय धारणा सचित्र व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the classical theory of interest.

२४. वाणिज्य बैङ्कका कार्यहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

Discuss the functions of commercial bank.

२५. तलको आँकडाबाट मिलान चिह्नको प्रयोग गरी वर्गान्तर १० भएको बारम्बारता तालिका निर्माण गरी अङ्कगणितीय मध्यक गणना गर्नुहोस् ।

Construct a frequency distribution table using tally bars with class interval of 10 and calculate arithmetic mean.

५, २२, २८, ३२, ३५, २७, २४, १५, १७, १२, ३१, १३, २३, २९, ४०, १७, २७,
३७, ४७, ५३, ६१, ७७, ६६, ५३, ५२, ६२, ७१, ४४, २९, १८, १७, ३३, ४१, ५७,
६३

अथवा

दिइएको आँकडाबाट लेस्पियर र पास्चेको विधि प्रयोग गरी चालु वर्ष २०७६ को मूल्य सूचकाङ्क निर्माण गर्नुहोस् ।

Construct price index for the current year 2076 using Laspeyere's and Paasche's method.

वस्तुहरू (Goods)	आधार वर्ष (2073)		चालु वर्ष २०७६ (Current Year, 2076)	
	मूल्य रु. (Price Rs./unit)	परिमाण के.जी. (Quantity/kg)	मूल्य रु. (Price Rs./unit)	परिमाण (Quantity)
कपडा (Clothes)	1200	3	1500	5
यातायात (Transport)	700	2	900	4
खाना (Food)	400	5	700	6
शिक्षा (Education)	700	2	850	2

इतिहास

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : इतिहास

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घण्टा १५ मिनेट

एकाइ		क्षेत्र/एकाइ	पाठ्यभार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा अङ्क	
				अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो
१		प्राचीन र मध्यकालीन नेपाल	20 T +7P	१			१						१			२	२
२		आधुनिक नेपाल	50 T +16P		१			१					१			२	३
३		विश्वका सभ्यता	16 T +5P	१								१				२	१
४		विश्वका क्रान्ति	20 T +7P	१						१						२	१
५		विश्व युद्ध	10 T +3P	१				१								२	१
६		विश्वव्यापी सङ्गठनको अवधारणा	12 T +4P								१	१				१	१
		जम्मा	128 T +42P	४				३	२	१	१	२	१	३	२	१	५
		कुल अङ्कभार															२२

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकार	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	१५ मिनेट	११
छोटा उत्तर आउने प्रश्न	८	१ घण्टा १५ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४५ मिनेट	२४
जम्मा	२२	२ घण्टा १५ मिनेट	७५

द्रष्टव्य : सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् । छोटा उत्तर आउने प्रश्नमा दुई र लामो उत्तर आउने प्रश्नमा एक विकल्प दिन सकिने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : इतिहास

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

११ × १ = ११

Give answer of the following questions in one sentence.

१. एकीकरण पूर्व नेपालमा कतिओटा राज्यहरू थिए ? (K)
How many kingdoms were there in Nepal before unification?
२. नेपालको एकीकरणमा बहादुर शाहको योगदानको एक वाक्यमा मूल्याङ्कन गर्नुहोस् । (U)
Evaluate the role of Bahadur Saha in unification of Nepal .
३. "बालिक मताधिकार" भन्नाले के बुझिन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् । (U)
What do you mean by 'Adult Franchise'? Write in a sentence.
४. "जनमत सङ्ग्रह तत्कालीन अवस्थाको माग थियो ।" कसरी ? एक वाक्यमा प्रस्ट्याउनुहोस् । (H.A.)
"Referendum was the demand of that time." How? Clarify in a sentence.
५. कसको शासनकाललाई रोमको इतिहासमा स्वर्णयुग भनेर चिनिन्छ ? कुनै एक कारण दिनुहोस् । (K)
Which ruling period is known as golden age in the history of Rome? Give a reason.
६. विश्व सभ्यताको विकासमा मेसोपोटामियाको इतिहासले पुऱ्याएको योगदानलाई एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् । (H.A.)
Mention the contribution of Mesopotamia in promotion of world civilization in on sententce.
७. रुसी क्रान्तिमा अल्पसङ्ख्यक जातिहरू जार शासनको विरोधमा किन एकजुट हुन थाले ? आफ्नो विचार एक वाक्यमा लेख्नुहोस् । (H.A.)
Why did minorities start uniting to oppose the Czar ruler in Russian Revolution? Write your opinion in a sentence.
८. प्रथम विश्व युद्धको कुनै एक मुख्य कारण बताउनुहोस् । (K)
State the one key factor of first world war.
९. द्वितीय विश्वयुद्धमा जापानको हार हुनाको कुनै एक कारण लेख्नुहोस् । (K)

Mention the one major factor that make japan to lose the second world war.

१०. राष्ट्रसङ्घको असफलता नै दोस्रो विश्वयुद्धको कारण थियो भन्ने भनाइलाई एक वाक्यमा प्रस्ट पार्नुहोस् । (A)

"Failure of League of Nation was the cause of the Second World War." Clarify this statement in a sentence.

११. संयुक्त राष्ट्र सङ्घको कुनै एक उद्देश्यलाई समर्थन गर्ने प्लेकार्ड तयार पार्नुहोस् । (A)
Prepare a placard to support any one objectives of the UNO.

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस् :

८×५=४०

Give short answer of the following questions.

१२. सिम्रौनगढ सभ्यताको सामाजिक तथा राजनीतिक अवस्थाको उल्लेख गर्नुहोस् । (U)

Mention the social and political condition of Simraungadh Civilization.

१३. मध्यकालीन अवस्थामा बाइसे तथा चौबिसे राज्यहरू बिचको सम्बन्धको मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।

Evaluate the relationship between the Baise and Chaubise States at medieval period ?

अथवा

बाइसे र चौबिसे राज्यमा भएका पाँच /पाँचओटा सकारात्मक उपलब्धिहरूको समीक्षा गर्नुहोस् । (H A)

Analyze the five /five positive achievement during the Baise and Chaubise State of Nepal.

१४. वि.सं. २०४६ देखि २०५६ सालसम्मका कुनै पाँच मुख्य ऐतिहासिक घटना र मितिलाई समय रेखामा देखाउनुहोस् ।(A)

Construct a time-line showing major any five historical dates and events from 2046 B.S. to 2056 B.S.

१५. प्रथम जनआन्दोलन संस्थागत नहुँदै दोस्रो जनआन्दोलन किन भयो ? आफ्नो विचारलाई पाँच बुँदामा प्रस्तुत गर्नुहोस् । (H.A.)

Why did People's Movement-II take place without institutionalizing the People's Movement-I? Present your opinion in five points.

१६. आधुनिक नेपालको विकास क्रममा पछिल्लो चरणमा भएका प्रमुख पाँच विकास क्रमहरूको सङ्क्षिप्त वर्णन गर्नुहोस् । (U)

Explan the major five evolutionary steps in latest period of modernNepal.

१७. भारतीय स्वतन्त्रता सङ्ग्रामका कुनै पाँच कारणहरू छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् । (K)

Describe briefly any five causes of Indian War of Independence.

१८. दोस्रो विश्वयुद्धका कुनै पाँच परिणामलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् । (K)

Write in brief any five consequences of the Second World War.

१९. संयुक्त राष्ट्र सङ्घमा नेपालले खेलेको कुनै पाँच भूमिकालाई बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Present point wise any five roles that Nepal has played in the United Nations Organization.

अथवा

संयुक्त राष्ट्रसङ्घले विश्वमा शान्ति कायम गर्न गरेका सकारात्मक पहलहरू चर्चा गर्नुहोस् । (V)

State the positive intervention done by UNO to maintain the global peace.

समूह ग Group 'C'

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×८=२४

Give long answers of the following questions.

२०. दोस्रो जनआन्दोलनको औचित्य प्रस्तुत गर्दै यसको उपलब्धिलाई संस्थागत गर्न त्यसपछि चालिएका कदमहरू प्रभावकारी भए नभएको विवेचना गर्नुहोस् ।

What is federalism ? critically analyze the co-relation between the Federal, Province and Local level.

अथवा

सङ्घीय शासन पद्धति भनेको के हो ? सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका अन्तरसम्बन्धको विवेचना गर्नुहोस् । (H.A.)

Justifying the significance of People's Movement-II, assess the effectiveness of the measures taken after it to institutionalize its achievements.

२१. ग्रीस सभ्यताको परिचय दिँदै यो सभ्यताले आधुनिक विश्वलाई के कस्तो योगदान दिएको छ ? पाँच बुँदामा सङ्क्षिप्त वर्णन गर्नुहोस् । (K)

Introduce the Greece Civilization. How has it contributed to the modern world? Describe in five points.

२२. रूसी क्रान्तिका कारणहरू छोटकरीमा उल्लेख गर्दै यसले निम्त्याएका असरहरूको चर्चा गर्नुहोस् । (V)

Mention briefly about the causes of Russian Revolution and explain its impacts in brief.

कम्प्युटर विज्ञान

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : कम्प्युटर विज्ञान

पूर्णाङ्क : ५०

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

एकाई	क्षेत्र/एकाई	पाठ्य भार	प्रश्न योजना तथा अङ्कभार वितरण														
			ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा अङ्कभार		
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो
१	Computer Funda- mental	34	3	2		3			2	1					6	4	1
	Drabase manage- ment system	42	1	2			1			2						2	4
३	Programming in Qbasic	61	1				2				2				3	2	2
४	Introduction to C Language	29	1											1	1		1
	Total	170	6	4		4	3		2	4	1			3	12	11	4

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पुर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	12	२५ मिनेट	12
छोटा उत्तर आउने प्रश्न	11	३५ मिनेट	22
लामो उत्तर आउने प्रश्न	4	३० मिनेट	16
जम्मा	27	१ घण्टा ३० मिनेट	50

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
नमुना प्रश्नपत्र

विषय: कम्प्युटर विज्ञान

पूर्णाङ्क : ५०

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

समूह क Group 'A'

१. तलका प्रश्नहरूको एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् : (६×१= ६)

Answer the following questions in one sentence:

(क) सर्च इन्जिन भनेको के हो ?

What is search engine?

(ख) इन्टरनेटमार्फत गरिने व्यापारलाई के भनिन्छ ?

What is the business done through the internet?

(ग) एम.एस. एक्सेसमा कुन डाटा टाइपले अल्फा न्युमेरिक क्यारेक्टर वा स्पेशल सिम्बोल्सलाई अनुमति दिन्छ ?

Which data type is used to store numeric characters or special symbols in MS-Access?

(घ) एम.एस. एक्सेसमा टेबलको कतचगअतगचभ लाई modify गर्न कुन चाहिँ view को प्रयोग गरिन्छ ?

Which view is used to modify a table in MS-Access?

(ङ) मोड्युलर प्रोग्रामिङ भनेको के हो ?

What is Modular Programming?

(च) C language कुनै दुईओटा विशेषता लेख्नुहोस् ।

Write any two features of C language.

२. उपयुक्त प्राविधिक शब्द लेख्नुहोस् :

(२×१= २)

Write appropriate technical term for the following:

(क) साइबर स्पेससम्बन्धी कानुनी प्रक्रिया

Law that governs the legal issues of cyberspace.

(ख) क्वान्टम कम्प्युटरको सूचनाको सबैभन्दा सानो एकाइको रूप

The smallest unit to represent information on quantum compute.

३. पूरा रूप लेख्नुहोस् : (२×१= २)

Write the full form of the following:

- I. STP
- II. WAP

समूह ख Group 'B'

४. तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् : ९×२=१८

Answer the following questions:

- (क) कम्प्युटर नेटवर्क भनेको के हो ? यसका कुनै दुईओटा फाइदाहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
What is computer network? Enlist any two advantages of it.
- (ख) कम्प्युटर नैतिकता भनेको के हो ? यसका कुनै दुई नीतिहरू लेख्नुहोस् ।
What is computer ethics? Write any two of them.
- (ग) सफ्टवेयर सुरक्षा भनेको के हो ? हार्डवेर सुरक्षाका कुनै दुई उपायहरू लेख्नुहोस् ।
What is software security? Write any two measures of hardware security.
- (घ) एम कमर्स भनेको के हो ? यसका दुई महत्त्वपूर्ण सेवाहरू लेख्नुहोस् ।
What is m-Commerce? Write its two important services.
- (ङ) इन्टरनेट अफ थिङ्स (IoT) भनेको के हो ? यसका कुनै दुई महत्त्वहरू लेख्नुहोस् ।
What is IoT? Write any two importance of it.
- (च) डाटाबेस भनेको के हो ? कुनै दुईओटा उदाहरण दिनुहोस् ।
What is database ? Give any two examples.
- (छ) प्राइमरी की भनेको के हो ? यसका कुनै दुईओटा फाइदाहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
What is primary key? List any two advantages of it.
- (ज) डाटा सर्टिङ भनेको के हो ? यसको प्रयोगबाट हुने कुनै दुईओटा फाइदाहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
What is data sorting? List any two advantages of using it.
- (झ) कस्तो कार्य गर्न एक्सेसमा क्वेरी र फर्म अब्जेक्टको प्रयोग गरिन्छ ?
What types of work is done in MS-Access using Form and query object?
५. तल दिइएको प्रोग्रामको आउटपुट लेख्नुहोस् । Dry run टेबलमा देखाउनुहोस् । (२)
Write down the output of the given program. Show with dry run in table.
DECLARE SUB SHOW (A)
CLS

```

N = 87
CALL SHOW (N)
END
SUB SHOW (A)
DO
B = A MOD 6 + 3
IF B MOD 4 = 0 THEN GOTO AA
PRINT B;
AA:
A = A - 10
LOOP WHILE A >= 50
END SUB

```

६. तल दिइएको प्रोग्राममा रहेका गल्तीहरूलाई सच्याएर पुनः लेख्नुहोस् : (२)

Re-write the given program after correcting the bugs:

REM to add record in an existing file

CLS

OPEN "Record.Dat" FOR OUTPUT AS #1

AA:

INPUT "Enter Name, Class and Roll No. "; Nm\$, Cl, Rn

INPUT #2, Nm\$, Cl, Rn

INPUT "More records "; Y\$

IF UCASE\$(Y\$) = "Y" THEN GOTO aa

CLOSE "Rrecord.dat"

END

७. तल दिइएको प्रोग्रामलाई अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् : (२×१= २)

Study the following program and answer the given questions:

OPEN "Detail.dat" FOR INPUT AS #1

OPEN "Temp.dat" FOR OUTPUT AS #2

INPUT "Enter name of the students "; Sn\$

FOR I = 1 TO 10

INPUT #1, Nm\$, Cl, A

IF Sn\$ <> Nm\$ THEN

WRITE #2, Nm\$, Cl, A

```

END IF
NEXT I
CLOSE #1, #2
KILL "Detail.dat"
NAME "Temp.dat" AS "Detail.dat"
END

```

(क) माथि दिइएको प्रोग्रामको मुख्य उद्देश्य के हो ?

What is the main objective of the program given above?

(ख) यदि "KILL" statement लाई प्रोग्रामबाट हटाउने हो भने माथिको प्रोग्राममा केही समस्या आउँछ कि आउँदैन ? कारण लेख्नुहोस् ।

Do you get any problem in the above program if "Kill" statement is removed?
Give reason.

समूह ग Group 'C'

८. निर्देशानुसार रूपान्तर र हिसाब गर्नुहोस् :

(४×१= ४)

Convert / calculate as per the instruction:

i) $(11001101)_2 = (?)_{16}$

ii) $(524)_{10} = (?)_2$

iii) $(1010)_2 \times (110)_2 - (1011)_2 = (?)_2$

iv) $(10110)_2 \div (101)_2$

९. (क) कुनै एउटा कोठाको लम्बाई, चौडाई र उचाई मागी उक्त कोठाको क्षेत्रफल र आयतन पत्ता लगाउने प्रोग्राम क्यालेसिक भाषाको प्रयोग गरी लेख्नुहोस् । क्षेत्रफल गणना गर्न युजर डिफाइन्ड फंक्सन र आयतन गणना गर्न सब प्रोग्राम बनाउनु होस् । (४)

Write a program in QBASIC that asks length, breadth and height of room and calculates its area and volume. Create a user-defined function to calculate area and sub-program to calculate volume. Hint: $[A = L \times B]$, $[V = L \times B \times H]$

(ख) "Record.dat" eGg] sequential data file df Roll No., Name, Gender, English, Nepali, Maths / Computer field हरूमा data भण्डार गरेर राखिएको छ । त्यस data file बाट Gender 'F' हुने र कम्प्युटर विषयमा अड्क ९० भन्दा माथि भएका विद्यार्थीहरूको सम्पूर्ण रेकर्ड प्रिन्ट गर्ने प्रोग्राम लेख्नुहोस् । (४)

A sequential data file called "Record.txt" has stored data under the field heading Roll No., Name, Gender, English, Nepali, Maths and Computer. Write a program to display all the information of those students whose gender is 'F' and obtained marks in computer is more than 90.

१०. कुनै एउटा सङ्ख्या मागी उक्त सङ्ख्या जोड वा विजोड के हो, सो पत्ता लगाउने प्रोग्राम सी ल्याङ्वेजमा लेख्नुहोस । (४)

Write a program in C language that asks a number and check whether it is odd or even.

अथवा

सि ल्याङ्वेज को प्रयोग गरी दिइएको अनुक्रमको योगफल सहित देखाउने प्रोग्राम लेख्नुहोस् ।
1,2,3,4,....., दशौं पदसम्म ।

Write a program in 'C' language to display the series with their sum. 1,2,3,4,....., up to 10th terms.

गणित

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

Subject: Math (Optional)

Full marks: 100

Time: 3 hours

S.N.	Contents	Topics	Knowledge each of 1 marks	Understanding each of 2 marks	Application each of 4 marks	Higher ab. each of 5 marks	Total Questions	Total marks
2	सीमान्त मान र निरन्तरता Limit and continuity		1		1		2	5
3	मेट्रिक्स Matrix		1	2	1		4	9
4	निर्देशाङ्क ज्यामिति Co-ordinate Geometry		2	2	1	1	6	15
5	त्रिकोणमिति Trigonometry		2	3	3		8	20
6	भेक्टर Vectors		1	2		1	4	10
7	स्थानान्तरण Transformation		1		1	1	3	10
8	तथ्याङ्क शास्त्र Statistics			1	2		3	10
		Total	10	13	11	4	38	100
		अङ्क भार Marks	10	26	44	20	100	

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
नमुना प्रश्नपत्र

Subject: Optional Mathematics

Fullmarks: 100

Time: 3 hours

समूह ख Group 'A'

$5 \times (1 + 1) = 10$

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन्
Attempt all the questions.

1. (a) त्रिकोणमितीय फलनको परिभाषा लेख्नुहोस् ।
Define trigonometric function.
- (b) दुई सङ्ख्याहरू a र b बिचको अङ्कगणितीय मध्यक कति हुन्छ ?
What is arithmetic mean between two numbers a and b .
2. (a) अविच्छिन्न सङ्ख्याहरूको समूहको नाम लेख्नुहोस् ।
Write the name of the set of numbers which is continuous.
- (b) यदि मेट्रिक्स $A = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}$ भए, $|A|$ को मान कति हुन्छ ?
If matrix $A = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}$, what is the value of $|A|$?
3. (a) यदि दुई सिधा रेखाहरूका बिचको कोण θ र भुकाव क्रमशः m_1 र m_2 भए $\tan\theta$ को मान पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस् ।
If the angle between two straight lines is θ and their slopes are m_1 and m_2 respectively, write the formula to find the value of $\tan\theta$.
- (b) एउटा सोलीलाई समतलीय सतहले आधारसँग समानान्तर हुने गरी प्रतिच्छेदन गर्दा कस्तो आकृति बन्छ ? लेख्नुहोस् ।
Which geometric figure will be formed if a plane intersects a cone parallel to its base? write it.
4. (a) $\sin 2A$ लाई $\tan A$ को रूपमा व्यक्त गर्नुहोस् ।
Express $\sin 2A$ in terms of $\tan A$.
- (b) उन्नतांश कोणको परिभाषा लेख्नुहोस् ।
Define angle of elevation.
5. (a) यदि $\vec{a}$ र $\vec{b}$ बिचको कोण θ भए $\vec{a}$ र $\vec{b}$ को स्केलर गुणन के हुन्छ ?

What is the scalar product of two vectors $\vec{a}$ and $\vec{b}$ and if the angle between them is θ ?

- (b) केन्द्रबिन्दु O र अर्धव्यास r भएको वृत्तमा कुनै इन्भर्सन स्थानान्तरणमा P को प्रतिबिम्ब P' भए OP, OP' र r को सम्बन्ध लेख्नुहोस्।

In an inversion transformation if P' is image of P and r is radius of circle with centre O, write the relation of OP, OP' and r.

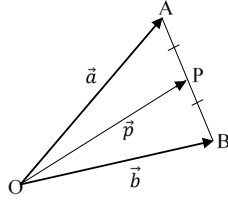
$$\text{समूह ख Group 'B'} \quad 3 \times (2 + 2 + 2) + 2 \times (2 + 2) = 26$$

6. (a) यदि $f(x) = 4x + 5$ भए $f^{-1}(x)$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।
Find $f^{-1}(x)$ if $f(x) = 4x + 5$.
- (b) यदि $g(x) = 2x - 1$ र $f(x) = 4x$, भए $g \circ f(x)$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।
If $g(x) = 2x - 1$ and $f(x) = 4x$, find the value of $g \circ f(x)$.
- (c) $f(x) = x^2 - 1$ र $f(x) = 3$ प्रतिच्छेदित हुने बिन्दुहरू पत्ता लगाउनुहोस् ।
What will be the points of intersection of the curve $f(x) = x^2 - 1$ and $f(x) = 3$.
7. (a) यदि $A = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 1 \end{pmatrix}$ भए $|A|$ पत्तालगाई A^{-1} परिभाषित हुन्छ, हुँदैन लेख्नुहोस् ।
If $A = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 1 \end{pmatrix}$, find $|A|$ and write A^{-1} is defined or not.
- (b) क्रामरको नियमअनुसार $ax + by = c$ र $px + qy = r$ मा D_1 र D_2 को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।
According to Cramer's rule, find the values of D_1 and D_2 for $ax + by = c$ and $px + qy = r$.
8. (a) समीकरणहरू $3x + 4y + 5 = 0$ र $6x + 8y + 7 = 0$ भएका रेखाहरूका भुकाव पत्ता लगाई ती रेखाहरूको सम्बन्ध लेख्नुहोस् ।
Find the slopes of two straight lines having equations $3x + 4y + 5 = 0$ and $6x + 8y + 7 = 0$ and write the relationship between them.
- (b) जोडा रेखाहरू $3x + 2y = 0$ र $2x - 3y = 0$ लाई जनाउने एकल समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।
Find the single equation for the pair of lines represented by $3x + 2y = 0$ and $2x - 3y = 0$.
9. (a) यदि $\sin 6A \cdot \cos 4A$ लाई sine वा cosine को योग वा अन्तरमा रूपान्तरण गर्नुहोस् ।
Convert $\sin 6A \cdot \cos 4A$ into sum or difference of sine or cosine.
- (b) $\frac{\sin A}{1 + \cos A}$ लाई Tangent अनुपातको अपवर्तकको रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
Express $\frac{\sin A}{1 + \cos A}$ in term of sub-multiple angle of Tangent.
- (c) यदि $2\sin 2\theta = \sqrt{3}$ भए θ को मान पत्ता लगाउनुहोस् । ($0^\circ \leq \theta \leq 180^\circ$)
If $2\sin 2\theta = \sqrt{3}$, find value of θ . ($0^\circ \leq \theta \leq 180^\circ$)
10. (a) यदि $|\vec{a}| = 2$, $|\vec{b}| = 12$ र $\vec{a} \cdot \vec{b} = 8$ भए भेक्टरहरू $\vec{a}$ र $\vec{b}$ बिचको कोण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the angle between vectors $\vec{a}$ and $\vec{b}$ and if, $|\vec{a}|=2$, $|\vec{b}|=12$ and $\vec{a} \cdot \vec{b}$

(b) दिइएको चित्रमा $AP \rightarrow$ पत्ता लगाई $p \rightarrow$ लाई $a \rightarrow$ र $b \rightarrow$ का रूपमा व्यक्त गर्नुहोस्।

In the given figure, find $AP \rightarrow$ and express $p \rightarrow$ in terms of $a \rightarrow$ and $b \rightarrow$.

(c) कुनै तथ्याङ्कको स्तरीय भिन्नता 0.25 भए विचरणशीलता पत्ता लगाउनुहोस् ।

If the standard deviation of a set of data is 0.25, find its variance.

समूह ग Group 'C'

11 × 4 = 44

11. हल गर्नुहोस् :

Solve: $x^3 - 3x^2 - 4x + 12 = 0$

12. सर्तहरू $x - 2y \leq 1$, $x + y \leq 4$, $x \geq 0$, $y \geq 0$ का आधारमा $P = 5x + 4y$ को अधिकतम र न्यूनतम मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

Optimize $P = 5x + 4y$ under the constraints $x - 2y \leq 1$, $x + y \leq 4$, $x \geq 0$, $y \geq 0$

13. वास्तविक फलन $f(x) = 2x + 3$ का लागि

For a real valued function $f(x) = 2x + 3$

(a) $f(2.95)$, $f(2.99)$, $f(3.01)$, $f(3.05)$ र $f(3)$ का मानहरू पत्ता लगाउनुहोस् :

Find the values of $f(2.95)$, $f(2.99)$, $f(3.01)$, $f(3.05)$ and $f(3)$.

(b) के यो फलन $x = 3$ मा अविच्छिन्न हुन्छ ?

Is this function continuous at $x = 3$?

14. मेट्रिक्स विधिको प्रयोग गरी तल दिइएका समीकरणहरू हल गर्नुहोस् :

By using matrix method solve the following systems of equations:

$3x + 5y = 11$, $2x - 3y = 1$

15. उद्गम बिन्दुबाट जाने र $2x^2 - 5xy + 2y^2 = 0$ ले प्रतिनिधित्व गर्ने सरल रेखाहरूसँग लम्ब हुने सरल रेखाहरूको एकल समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् :

Find the single equation to represent the equations of pair of straight lines passing through the origin and perpendicular to the lines represented by $2x^2 - 5xy + 2y^2 = 0$.

16. मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the value of: $\sin 20^\circ \cdot \sin 30^\circ \cdot \sin 40^\circ \cdot \sin 80^\circ$

17. यदि $A + B + C = \pi^{\circ}$ भए प्रमाणित गर्नुहोस् :

If $A + B + C = \pi^{\circ}$, prove that: $\sin^2 A - \sin^2 B + \sin^2 C = 2\sin A \cos B \sin C$

18. एउटा धरहराको ठिक अगाडि जमिनको सतहमा रहेको कुनै एक स्थानबाट धरहराको माथि ठड्याइएको 6m अग्लो ध्वजदण्डको टुप्पो र फेदका उन्नतांश कोणहरू क्रमशः 60° र 45° पाइयो । धरहराको उचाइ र धरहराको फेदबाट सो बिन्दुसम्मको दुरी पत्ता लगाउनुहोस् ।

From a place at the ground level in front of a tower the angle of elevations of the top and bottom of flagstaff 6m high situated at the top of a tower are observed 60° and 45° respectively. Find the height of the tower and the distance between the base of the tower and point of observation.

19. एकाइ वर्गलाई समानान्तर चतुर्भुज $\begin{pmatrix} 0 & 3 & 4 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \end{pmatrix}$ का रूपमा स्थानान्तरण गर्ने 2×2 मेट्रिक्स पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the 2×2 matrix which transforms unit square to a parallelogram $\begin{pmatrix} 0 & 3 & 4 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \end{pmatrix}$.

20. दिइएको तथ्याङ्कको मध्यकबाट मध्यकभिन्नता र यसको गुणाङ्क पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the mean deviation and its coefficient from mean of the given data.

प्राप्ताङ्क (Marks obtained)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
विद्यार्थी सङ्ख्या (No. of students)	2	3	6	5	4

21. दिइएको तथ्याङ्कबाट स्तरीय भिन्नता र विचरणशीलताको गुणाङ्क पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the standard deviation and coefficient of variation from given data.

उमेर (Age)	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24
मानिसको सङ्ख्या (No. of Persons)	7	7	10	15	7	6

समूह घ 'Group D'

$4 \times 5 = 20$

22. एकजना ठेकेदारले कुनै काम निश्चित समय भन्दा ढिलो गरेबापत पहिलो दिनको रु. 200, दोस्रो दिनको रु. 250 गर्दै प्रत्येक पछिल्लो दिनमा पहिलो दिनको भन्दा रु. 50 बढी जरिवाना तिर्नुपर्छ । यदि उक्त ठेकेदारले कुनै काम 30 दिन ढिला गरेमा जम्मा कति जरिवाना तिर्नुपर्ला ? पत्ता लगाउनुहोस् ?

A contract on construction job specifies a penalty for delay of completion beyond a certain date as follows: Rs 200 for the first day, Rs 250 for the second day etc, the penalty for each succeeding day being Rs 50 more than for the preceding day. How much money the contractor has to pay as penalty, if he has delayed the work by 30 days? find it.

23. एउटा पाङ्ग्राको परिधिमा रहेका तीनओटा बिन्दुहरू $(5,7)$, $(-1,7)$ र $(5,-1)$ एउटा निश्चित बिन्दुबाट बराबर दुरीमा पर्दछन् । उक्त निश्चित बिन्दुको निर्देशाङ्क पत्ता लगाउनुहोस् । साथै उक्त तीन बिन्दुहरू पर्ने गरी बिन्दुपथ पत्ता लगाउनुहोस् ।

On the circumference of a wheel there are three points $(5,7)$, $(-1, 7)$ and $(5,-1)$ located such that the distance from a fixed point to these points is always equal. Find coordinates of the fixed point. Also, find equation representing the locus that contains all three points.

24. भेक्टर विधिको प्रयोग गरी कुनै पनि चतुर्भुजको भुजाहरूका मध्यबिन्दुहरू क्रमशः जोड्दै जाँदा बन्ने चतुर्भुज समानान्तर चतुर्भुज हुन्छ, भनी प्रमाणित गर्नुहोस् ।

By using vector method, prove that the quadrilateral formed by joining the midpoints of adjacent sides of a quadrilateral is a parallelogram?

25. चतुर्भुज ABCD का शीर्षबिन्दुका निर्देशाङ्कहरू $A(1,1)$, $B(2,3)$, $C(4,2)$ र $D(3, -2)$ छन् । उक्त चतुर्भुजलाई उद्गम बिन्दुको वरिपरि 180° मा परिक्रमण गर्नुहोस् । प्रतिबिम्ब चतुर्भुजलाई $y = -x$ मा परावर्तन गर्नुहोस् । माथिका दुई स्थानान्तरणको संयुक्त स्थानान्तरणलाई जनाउने स्थानान्तरण लेख्नुहोस् ।

The coordinates of vertices of a quadrilateral ABCD are $A(1,1)$, $B(2,3)$, $C(4, 2)$ and $D(3,-2)$. Rotate this quadrilateral about origin through 180° . Reflect this image of quadrilateral about $y = -x$. Write the name of transformation which denotes the combined transformation of above two transformations.

जनसङ्ख्या शिक्षा

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : जनसङ्ख्या शिक्षा

पूर्णाङ्क: ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

प्रश्न योजना तथा अङ्कभार वितरण																	
एकाई	क्षेत्र / एकाई	पाठ्यभार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा अङ्क		
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो
१	जनसङ्ख्या र जनसङ्ख्या शिक्षा	15 T	१	१											१	१	
२	जनसङ्ख्या सिद्धान्त, नीति तथा कार्यक्रम	20 T	१		१							१			१	१	१
३	जनसङ्ख्या स्थिति	14T + 6P				१	१								१	१	
४	लैङ्गिकता	7T+3P							१	१					१	१	
५	बृहत् यौनिकता शिक्षा	21T+9P										१	१		२	२	
६	पारिवारिक जीवन शिक्षा	14T+6P						१							१		१
७	जनसङ्ख्या व्यवस्थापन	14T+6P						१				१			२	१	
८	जनसङ्ख्या र दिगो विकास	10T+5P	१	१											१	१	
९	जनसङ्ख्या विश्लेषण	13T+7P							१						१	१	१
	जम्मा	128 + 42	३	२		३	२	१	३	२	१	२	२	२	११	८	३

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	१५ मिनेट	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	१ घण्टा १५ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४५ मिनेट	२४
जम्मा	२२	२ घण्टा १५ मिनेट	७५

द्रष्टव्य :

सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् तर एकाइ ३ र ४ बाट छोटो उत्तर आउने प्रश्नमा एक/एक र लामो उत्तर आउने प्रश्नमा एकाइ ६ बाट एक विकल्प रहने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : जनसङ्ख्या

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नको एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् :

(११×१ = ११)

Answer The following questions in one sentence.

१. जनसङ्ख्यालाई परिभाषित गर्नुहोस् । (K)
Define Population.
२. WHO का अनुसार किशोरावास्था भन्नाले कुन उमेर समूह हो ? (K)
According to WHO, what age group refers to adolescence?
३. बसाइँसराइलाई प्रभाव पार्ने कुनै एक तत्त्व पहिचान गर्नुहोस् । (U)
Identify one of the factors that influence migration.
४. हाम्रो समाजमा लैङ्गिक समानता कायम राख्ने एक उपाय पहिचान दिनुहोस् ।(A)
Identify a way to maintain gender equality in our society.
५. आकस्मिक गर्भ निरोधक चक्की कस्तो अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिन्छ ?
In which situation, emergency contraceptive pills can be used?
६. प्राथमिक तथ्याङ्कको कुनै एउटा स्रोत उल्लेख गर्नुहोस् । जनगणना तथ्याङ्कको कुन स्रोतअन्तर्गत पर्दछ । (U)
Specify one of the primary data sources. Under what source does the census fall?
७. बालविवाह रोकथाम गर्न तपाईंले अपनाउन सक्ने कुनै एउटा सुझाव लेख्नुहोस् । (HA)
Write down one of the ways that you can adopt to prevent child marriage.
८. पारिवारिक जीवन शिक्षाले कसरी सुखी जीवन बनाउनमा सहयोग गर्दछ ?
How family life education helps to build a happy life?
९. जीवनमा घट्ने प्रमुख घटना दर्ता गर्न जनचेतना जगाउने एउटा नारा लेख्नुहोस् । (HA)
Write a slogan to raise awareness about registration of vital events in life.
१०. दिगो विकासको अर्थ बताउनुहोस् । (K)

Explain the meaning of sustainable development.

११. जनसङ्ख्या शिक्षामा मध्यकको प्रयोग किन गरिन्छ ? उल्लेख गर्नुहोस् । (A)

Mention why median is used in population education?

अथवा

लैङ्गिक मुद्दा भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ ? नेपालमा लैङ्गिकतासम्बन्धी मुद्दाको सम्बोधन गर्न भएका पहलहरू चर्चा गर्नुहोस्

What is Gender issues ? Mention the initiative steps done in Nepal to address the gender issues.

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस्:

८×५=४०)

Give short answer of the following questions.

१२. जनसङ्ख्या परिवर्तनका तत्त्वहरू के के हुन् ? कुनै दुई ओटाको छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् । (K)

What are the factors of population change? Explain any two of them in short.

१३. नेपालमा गर्भपतनसम्बन्धी सरकारी नीतिको छोटकरीमा विवेचना गर्नुहोस् । (HA)

Discuss the government policy on abortion in Nepal.

१४. नेपालको जनसङ्ख्या सन् २००१ र सन् २०११ मा क्रमशः २,३१,५१,४२३ र २,६४,९४,५०४ थियो भने प्रवर्धक वृद्धिदर $P_t = P_0^{ert}$ विभिन्न प्रयोग गरी सन् २०२१ को जनसङ्ख्या प्रक्षेपण गर्नुहोस् ।

Population of Nepal in 2001 and 2011 was 2, 31, 51,423 and 2, 64, 94,504 respectively. Use exponential growth rate ($pt=p_0^{ert}$) method for population projection of 2021 AD.

अथवा

जनसङ्ख्या प्रक्षेपण भनेको के हो ? यसको आवश्यकता किन पर्दछ ? प्रक्षेपणका प्रमुख विधिहरूको नाम उल्लेख गर्नुहोस् । (A)

What is population projection? Why it is necessary mention the major methods of projection.

१५. तपाईंको समाजमा महिला सशक्तीकरणका लागि के कस्ता प्रयासहरू भइरहेका छन् ? पाँच बुँदामा लेख्नुहोस् ।

In your society, what are the efforts for women empowerment? Enlist any five efforts.

१६. गर्भ व्यवस्थापनका लागि अपनाइने प्राकृतिक विधिको पाँचओटा फाइदाहरू प्रस्ट पार्नुहोस् । (U)

Explain any five benefits of using natural methods of contraceptive method.

१७. पारिवारिक जीवन उच्च बनाउन तपाईंले गर्न सक्ने कुनै पाँचओटा प्रयासहरू उल्लेख गर्नुहोस् । (HA)
Mention five steps you can take to improve family life.
१८. नेपालमा पञ्जीकरण प्रणालीलाई कसरी व्यवस्थित गर्न सकिन्छ ? कुनै पाँच बुँदामा सुझाव दिनुहोस् । (A)
How can the registration system be managed in Nepal? Suggest any five ways
१९. दिगो विकास र जनसङ्ख्याबिचको अन्तरसम्बन्ध व्याख्या गर्नुहोस् । (K)
Explain the correlation between sustainable development and population.

समूह ग Group 'C'

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×८=२४

Give Long answer of the following questions

२०. नेपालको पन्ध्रौं योजनाको जनसङ्ख्यामा नीति तथा कार्यक्रमहरूको लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् । (HA)
Present the goals, objectives and strategies of policies and programs to the population of the Fifteenth Plan of Nepal.
२१. महिला प्रजनन प्रणालीसँग सम्बन्धित भित्री अङ्गहरूको कार्यको सचित्र व्याख्या गर्नुहोस् ।
Explain the functions of the internal organs of female reproductive system along with its figure.
- or
- बाँझोपनाको कारण, प्रभाव र व्यवस्थापनका उपायहरूको सङ्क्षिप्त चर्चा गर्नुहोस् । (U)
Briefly mention the causes, impact and management of infertility.
२२. तपाईंको परिवारमा ज्येष्ठ नागरिकहरूको व्यवस्थापन गर्न कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुहुन्छ ? कुनै चारओटा बुँदामा वर्णन गर्नुहोस् । (A)
What role can you play to manage senior citizens in your family? Explain in any four points

नागरिक शिक्षा

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन
विशिष्टीकरण तालिका, २०७६

विषय: नागरिक शिक्षा

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घण्टा १५ मिनेट

एकाइ	पाठ्यवस्तु	पाठ्य भार	ज्ञान		बोध खोजमूलक			समस्या प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा प्रश्न संख्या			
			अति छोटो	छोटो	लाभो	अति छोटो	छोटो	लाभो	अति छोटो	छोटो	लाभो	अति छोटो	छोटो	लाभो	अति छोटो	छोटो	लाभो
१	नागरिक शास्त्र	१०	१			१		१					१	१	१		
२	राज्य र सरकार	१२		१									१		१		
३	संविधान	२०			१			१							१		१
४	नेपालको शासकीय स्वरूप	१४	१						१				१		२		१
५	कानून र कानुनी उपचार प्रक्रिया	१५	१					१						१	२		१
६	निर्वाचन पद्धति	११						१							१		१
७	लोकतन्त्र र मानवअधिकार	१४						१					१		२		१
८	राजनीतिक दल	१२	१									१			१		१
९	परराष्ट्र नीति र अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठनहरू	२०		१													१
१०	प्रयोगात्मक कार्य	४२															
	जम्मा	१७०	४	३	१	२	१	३	२	१	१	२	२	२	११	८	३

प्रश्नका प्रकार

क्र.सं.	प्रश्नका प्रकार	सोधिने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्कभार	समय
१.	अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न	११	११X१= ११	१५ मिनेट
२.	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	८X५ = ४०	१ घण्टा १५ मिनेट
३.	लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	३X८ = २४	४५ मिनेट
	जम्मा	२२	७५	१३५ मिनेट

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय: नागरिक शिक्षा

पूर्णाङ्क : ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नहरूको एक वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस् : ११ × १ = ११

Answer the following questions in one sentence

१. नागरिक भन्नाले तपाईं के बुझ्नुहुन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
What do you mean by citizen? Write in a sentence.
२. मानौं, बिमस्टेक शिखर सम्मेलन नेपालमा आयोजना हुँदै छ । त्यस सम्मेलनका लागि एक नारा तय गर्नुहोस् ।
Imagine, BIMSTEC Summit Conference is going to be held in Nepal, Prepare a slogan for it.
३. नेपालको वर्तमान संविधानको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न तपाईं के भूमिका निर्वाह गर्न सक्नुहुन्छ ?
What role can you play for the effective execution of the present constitution of Nepal?
४. सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था भनेको के हो ?
What is meant by Federal, Democratic, Republican State governance?
५. स्वतन्त्र न्यायपालिकाको महत्त्व उल्लेख गर्दै एक प्लेकार्ड तयार पार्नुहोस् ।
Prepare a placard mentioning the importance of independent judiciary.
६. सारवान कानून भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ ?
What is meant by substantive law?
७. तपाईंको आफ्नो गाउँ टोलमा भएको विवाद निरूपण गर्नका लागि विवादित पक्षहरूलाई कुन निकायमा जान सल्लाह दिनुहुन्छ ?
What agency do you recommend the conflicting parties to go for the resolution of the conflict that occurred in our village / tole ?
८. तपाईं जनमत सङ्ग्रहबारे विभिन्न स्रोतहरू अध्ययन गरेको हुनुपर्दछ, उक्त अध्ययनको आधारमा जनमत सङ्ग्रहबाट प्राप्त भएको राजनीतिक परिवर्तन लेख्नुहोस् ।
You might have studied the different sources of Referendum, now present the

political achievement got from referendum on the basis of the study.

९. राज्य निर्माणका कुनै दुई तत्त्वहरू लेख्नुहोस् ।

Write any two elements of nation building.

१०. तपाईंले व्यक्तिगत स्वतन्त्रता पाउनुभएन भने के गर्नुहुन्छ ?

What would you do in case you don't get individual freedom?

११. नेपालमा दोस्रो जनआन्दोलन कहिले सुरु भएको थियो ? पूरा मिति लेख्नुहोस् ।

When was Second mass movement commenced? Write full date

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस् :

६×५ = ४०

Give Short answer of the following questions.

१२. तपाईंको समुदायमा बसोबास गरेको कुनै व्यक्तिले नैतिक कर्तव्य पालना नगरिरहेको अवस्थामा तपाईं के भनी सम्झाउनुहुन्छ ? बुँदामा जवाफ दिनुहोस् ।

In what ways do you convince to a person of your community not following moral duties? Answer in points.

१३. राज्यका अङ्गहरूबीच शक्ति नियन्त्रण र सन्तुलन कसरी कायम हुन्छ ? उदाहरणसहित प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

How is the power, check and balance maintained among the organs of the state? Present with examples.

१४. नेपालको संविधानका मुख्य विशेषताहरू उल्लेख गर्दै एक दैनिक पत्रिकाका लागि सम्पादकीय तयार गर्नुहोस् ।

Prepare an editorial for a national daily mentioning the chief features of the constitution of Nepal.

१५. तपाईं न्यायपालिकाको उच्च ओहोदामा रहनुभयो भने न्यायपालिकाको स्वतन्त्रतालाई कसरी संरक्षित गर्नुहुन्छ ? पाँचओटा बुँदामा लेख्नुहोस् ।

How would you protect the essence of independent judiciary if you happen to hold the dignitary post of judiciary? Write in five points.

अथवा

संसदीय शासन प्रणाली र अध्यक्षतात्मक शासन प्रणालीबीचका समानता र भिन्नताहरू तालिका बनाई प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Present the similarities and differences between Parliamentary and Presidential system of governments in a table.

१६. जनमतका माध्यमहरू के के हुन् ? सूची निर्माण गर्नुहोस् ।

What are the mediums of public opinions? Make a list of them.

१७. नेपालमा समावेशिताको प्रयोगले के कस्ता सकारात्मक प्रभावहरू देखा परेका छन् ? तालिका बनाई प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

What positive impacts have been resulted due to application of inclusion in Nepal? Present it making a table.

१८. लोकतन्त्र सुदृढीकरणका लागि राजनीतिक दलले किन नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुपर्दछ ?
Why should the political parties play leadership role to strengthen democracy?

अथवा

“राजनीतिक दलहरू जनता र सरकार विचका सेतु हुन् ।” कसरी ? प्रस्ट पार्नुहोस् ।

“Political parties are the bridge between people and government.” How ? Justify it.

१९. सार्कका उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्न होस् ।

Present the objectives of SAARC.

समूह ग Group 'C'

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×८=२४

Give long answer of the following questions

२०. नेपालको वर्तमान संविधान र नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ बिच तुलनात्मक अध्ययन गर्नुहोस् ।

Make a comparative study between the present constitution of Nepal and the constitution of the kingdom of Nepal, 2047 B. S.

अथवा

नेपालको संवैधानिक विकासक्रमबारे सङ्क्षिप्त चर्चा गर्नुहोस् ।

Explain in brief about the constitutional development of Nepal.

२१. नेपालमा कानुनी उपचारमा देखिएका समस्याहरू र तिनको समाधान गर्ने उपायहरूबारे चर्चा गर्दै दैनिक पत्रिकाको लागि एक लेख तयार पार्नुहोस् ।

Prepare an article for a newspaper daily explaining the problems and their solution in the field of legal remedies in Nepal.

२२. संयुक्त राष्ट्र सङ्घबारे तपाईंले अध्ययन अनुसन्धान गरेको हुनुपर्दछ । त्यसका आधार र निम्नलिखित उपशीर्षकहरूको आधारमा एक छोटो प्रतिवेदन तयार पार्नुहोस् ।

You might have studied or made research about the United Nations Organization. Now, prepare a short report on the basis of the following sub-headings.

(क) परिचय (Introduction)

: (१)

(ख) प्रमुख उद्देश्यहरू (Chief Objectives) : (२)

(ग) वर्तमान समयमा भैल्लु परेका समस्याहरू : (The problems faced in the present time) : (३)

(घ) निष्कर्ष र सुझाव (Conclusion and suggestion) : (२)

फोटोग्राफी

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : फोटोग्राफी

पूर्णाङ्क: ५०

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

एकाइ	क्षेत्र	पाठ्य भार	ज्ञान		बोध		प्रयोग		उच्च दक्षता		जम्मा अङ्कभार	
			अति छोटो	छोटो लामो	अति छोटो	छोटो लामो	अति छोटो	छोटो लामो	अति छोटो	छोटो लामो	अति छोटो	छोटो लामो
१.	फोटोग्राफीको परिचय		१								१	
२.	फोटोग्राफीका मुख्य तत्वहरू											
३.	आइएसओ						१					
४.	डेफ्थअफ फिल्डको अवधारणा											१
५.	सटर टेक्नोलोजी		१				१					२
६.	क्यामेरा अपरेटिङ सिस्टम				१						१	
७.	हवाईट ब्यालेन्सको अवधारणा		१			१					१	
८.	फोकसिङ		१						१		१	
९.	संयोजन							१				१
१०.	आधारभूत व्यवसायिक फोटोग्राफी									१		१
११.	फोटोग्राफी एज ए अ ने टु हेड अ वर्ल्ड								१		१	
१२.	फोटोग्राफीको प्राविधिक विश्लेषण								१		१	
	जम्मा		१	३	३	१	१	१	३	१	६	३

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	अङ्कभार
अति छोटो उत्तरात्मक प्रश्न	८	१८ मिनेट	८
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	६	३० मिनेट	१८
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४२ मिनेट	२४
जम्मा	१७	१ घण्टा ३० मिनेट	५०

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
नमुना प्रश्नपत्र

विषय : फोटोग्राफी

पूर्णाङ्क : ५०

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

समूह क (Group 'A')

तलका प्रश्नका एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् :

८×१=८

Answer the following question in one sentence.

१. ह्वाइट ब्यालेन्स सेटिङ भनेको के हो ?
What is White balance settings?
२. फोटो पत्रकारिता भन्नाले के बुझिन्छ ?
What do you understand by photojournalism?
३. फोटोग्राफीका आधारभूत तत्त्वहरू के के हुन् ?
What are the elements of Photography?
४. आइएसओको पूरा रूप के हो ?
What is the full form of ISO?
५. एपार्चर प्राओरिटी मोड भन्नाले के बुझिन्छ ?
What do you mean by Aperture priority mod?
६. फोकसिङ भनेको के हो ?
What do you mean by focusing?
७. तस्बिरमा प्राइमेरी कन्टेन्ट भन्नाले केलाई जनाउँछ ?
What is primary content in photograph?
८. चमकता भनेको के हो ?
What do you mean by brightness in photographs?

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

६×३=१८

Give short answer of the following questions

९. न्यानो र चिसो रङको फरक लेख्नुहोस् ।

Write down the difference between warm and cool colour?

१०. समाजमा फोटोको आवश्यकता र महत्त्व के छ ?

What is the need and importance of the photo in society?

११. चालमा रहेको कुनै वस्तुको फोटो खिच्दा के के कुरामा ध्यान दिनुपर्दछ ?

What are the things we consider while taking pictures of moving object?

१२. सटर स्पिड भनेको के हो ? छोटकरीमा लेख्नुहोस् ।

What do you mean by shutter speed write in short

१३. म्यानुअल फोकस र अटो फोकसका भिन्नताहरू लेख्नुहोस् ।

Write the differences between manual focus and auto focus ?

१४. फोटोग्राफीमा संयोजनको के भूमिका रहन्छ ?

What is the role of composition in photography?

समूह ग (Group 'C')

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×८=२४

Give long answer of the following questions

१५. डेपथ अफ फिल्ड भनेको के हो ? यसलाई असर पार्ने कारकहरू सविस्तार वर्णन गर्नुहोस् ।

What do you mean by depth of field? Write about the causes that affects it.

१६. क्यामेरा मोड भनेको के हो ? म्यानुअल अपरेटिड सिस्टममा फोटोग्राफी गर्ने तरिका सविस्तार वर्णन गर्नुहोस् ।

What do you mean by camera mode? write the process of photography under manual operating system.

१७. व्यावसायिक फोटोग्राफी भन्नाले के बुझिन्छ ? वैवाहिक फोटोग्राफी गर्नेले ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू सविस्तार वर्णन गर्नुहोस् ।

What do you mean by commercial photography? Write down the things to be considered foron wedding photogrphy

भूगोल

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : भूगोल

पूर्णाङ्क : ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

	क्षेत्र	पाठ्य भार	प्रश्नको तह र प्रकार												जम्मा प्रश्न सङ्ख्या			
			ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			अति छोटो	छोटो	लामो	
			अति छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो					
१	भूगोलको परिचय	४			१											१	०	०
२	भौतिक भूगोल (पृथ्वी र सौर्य मण्डल)	१५+३				१										१	१	०
		१५+४							१							२	१	०
		१६+५											१			०	२	०
		१६+३														२	१	०
		३५+३														२	२	१
३	नेपालको भूगोल																	
४	मानव भूगोल																	
५	आर्थिक भूगोल																	
६	प्रयोगात्मक भूगोल																	
	जम्मा अङ्कभार	१७०	६	२	०	४	२	१	०	२	१	१	२	१	१	१	०	१

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	१५ मिनेट	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	१ घण्टा १५ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४५ मिनेट	२४
जम्मा	२२	२ घण्टा १५ मिनेट	७५

द्रष्टव्य :

सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् तर एकाइ २ र ४ बाट छोटो उत्तर आउने प्रश्नमा एक/एक र लामो उत्तर आउने प्रश्नमा एकाइ ३ बाट एक विकल्प रहने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : भूगोल

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

११ × १ = ११

Give answer of the following questions in one sentence.

१. भूगोललाई किन समष्टिगत विषय भनिएको हो ?U
Why Geography is called holistic subject?
२. पृथ्वीको भूमध्यरेखीय परिधि कति छ ?K
What is equatorial circumference of the Earth?
३. एक डिग्री अक्षांशले कति दूरीलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ ?K
What is the distance represented by 1-degree latitude?
४. अमेरिकामा किन एकभन्दा बढी प्रामाणिक समयको प्रयोग गरिन्छ ?HA
Why does USA use more than one standard time?
५. समचाप रेखा भनेको के हो ?K
What do you mean by isobar?
६. वायु किन बहन्छ ? U
Why does wind blow?
७. नेपालमा जम्मा कतिओटा स्थानीय तह छन् ?K
How many Local Governments are in Nepal?
८. नेपालमा तेस्रो स्तरका नदीहरूलाई अस्थायी नदी भनिन्छ । किन ?U
The third grade rivers are called temporary rivers in Nepal why?
९. आन्तरिक बसाइँसराइ भनेको के हो ?K
What do you mean by migration?
१०. कुल गार्हस्थ उत्पादनको छोटो परिभाषा दिनुहोस् ।K
Give short definition of Gross National product.

११. फरेनहाइट एकाइमा पानी कति डिग्रीमा जम्छ ?K

In which point the water freezes in Fahrenheit unit.

समूह क Group 'B'

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

८×५ =४०

Give short answer of the following questions.

१२. ऋतु परिवर्तन कसरी हुन्छ ? सचित्र प्रस्तुत गर्नुहोस् । U

How do seasons change? Explain with picture.

अथवा

ऊष्ण र समशीतोष्ण तापका पेटीहरूको भिन्नता उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention the difference between tropical and subtropical temperate zone.

१३. यदि ७० डिग्री पश्चिमको न्युयोर्क सहरमा बिहानको ९ बज्दा त्यति नै बेला ८५ डिग्री पूर्वमा रहेको काठमाडौंमा कति बजेको होला ? A/Pr

If the longitude of New York is 70° west and time is 9 AM, then what is the time of Kathmandu 85°East longitude at the same time?

१४. नदीको क्षयीकरण, परिवहन र निक्षेपण कार्यको छोटो परिचय दिनुहोस् । K

Give short introduction of the functions of river like erosion, transportation and deposition.

१५. भूकम्प आफैले मानिस मार्दैन । मानिस आफ्नै कारणले जोखिममा पर्दछ । यस भनाइलाई पुष्टि गर्दै भूकम्पबाट सुरक्षित हुने चार उपायहरू उल्लेख गर्नुहोस् । HA

Earthquake does not kill human but human falls in risk during earthquake because of their activities. Justify this statement and mention any four-safety measures to be safe from earthquake.

१६. विश्वका वायुका चाप पेटीहरूको नाम लेखी कुनै दुई चाप पेटीहरूको निर्माण कसरी हुन्छ लेख्नुहोस् ।

Write the name of air pressure belts of the Earth and explain the process of any two-pressure belts.

१७. नेपालमा पाइने छोटोटा खनिज पदार्थको नाम लेखी कुनै एकको परिचय दिनुहोस् । K

Write the name of any six minerals found in Nepal and give introduction of any one.

१८. तपाईं बस्ने क्षेत्रको धरातलीय स्वरूपको उल्लेख गरी उक्त धरातलीय स्वरूपले त्यहाँको हावापानी, वनस्पति र जनजीवनमा कस्तो प्रभाव परेको छ उल्लेख गर्नुहोस् । A/Pr

Mention the Geographical region where you reside and mention the affects of the region in climate, vegetation, and lifestyle.

१९. भौगोलिक कारण दिनुहोस् : (२.५+२.५) HA

Give Geographical regions.

(क) प्रायः सहरहरू नदी किनारा र समथर जमिनमा विकास भएका छन् ।

Generally, most of the cities are developed in the riverbanks and plain land.

(ख) नेपालको तराईलाई अन्नको भण्डार भनिन्छ ।

Tarai region is called granary of Nepal.

अथवा

मानिस र प्रकृतिसँगको एकअर्काको अन्तरसम्बन्धको उदाहरणसहित विश्लेषण गर्नुहोस् ।

Analyze the relation between the human and nature with examples.

समूह ग Goup 'C'

तलका प्रश्नहरूको तामो उत्तर दिनुहोस् :

३×८ = २४

Give long answers of the following questions.

२०. विकासका पूर्वाधारहरूको विकास नभई अन्य विकासका कार्यहरू अघि बढ्न सक्दैन । यस भनाइलाई पुष्टि गर्दै नेपालमा विकासका पूर्वाधारहरूको तीव्र विकास गर्ने पाँच उपायहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् । U

Any kinds of development are impossible without the development of infrastructure. Justify this statement and present any five measures for rapid development of infrastructures.

अथवा

प्राकृतिक संसाधनले मानव जीवन र आर्थिक क्षेत्रमा पार्ने प्रभाव उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention the impact of natural resource on human life and economic sectors.

२१. विश्वमा सबै देशहरू आर्थिकरूपले अगाडि छैनन् । यसो हुनुका चार कारणहरू उल्लेख गर्दै विश्वका

सबै राष्ट्रहरूलाई विकसित बनाउने चार उपायहरू लेख्नुहोस् । HA

All nations are not economically forward equally in the world. Mention any four reasons of this situation and write any four ways to develop the nations.

२२. सामान्य आकारप्रकार मिलाई नेपालको नक्सा तयार गर्नुहोस् र उपयुक्त सङ्केत प्रयोग गरी तलका तथ्यहरू भर्नुहोस् । A/Pr

Draw a map of Nepal with general shape and insert the following geographical facts.

अपि हिमाल, बबई नदी, गोर्खा, काठमाडौँ निजगढ द्रुतमार्ग, जुट उत्पादन क्षेत्र

Mount Api, River Babai, Gorakha, Kathmandu Nijgadh Fast Track, Jut Cultivation area.

लेखा परीक्षण

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : लेखा परीक्षण

पूर्णाङ्क: ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

एकाइ	क्षेत्र/एकाइ	पाठ्य भार	ज्ञान						प्रश्न योजना तथा अङ्कभार वितरण								
			अति छोटो	लामो छोटो	अति छोटो	लामो छोटो	अति छोटो	लामो छोटो	अति छोटो	लामो छोटो	अति छोटो	लामो छोटो	अति छोटो	लामो छोटो			
१	व्यवसायिक अन्तिम खाता	४०			१				१						२	१	१
२	बैङ्क तथा वित्तीय संस्था	१५	१		१	१									२	१	
३	सरकारी लेखा प्रणाली	४०	१					१	१						२	२	
४	सरकारी लेखा परीक्षण	१०	१												१	१	
५	नेपालमा लेखा परीक्षण सङ्गठन	१५	१												१	१	
६	भौचर परीक्षण	२५			१					१					१	१	१
७	लेखा परीक्षण प्रतिवेदन	२०										१			१	१	१
८	लेखा परीक्षण मान	५	१								१				१	१	
	जम्मा	१७०	५	२	३	२	१	२	२	१	१	२	२	१	११	८	३

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	१५ मिनेट	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	१ घण्टा १५ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४५ मिनेट	२४
जम्मा	२२	२ घण्टा १५ मिनेट	७५

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : लेखापरीक्षण

पूर्णाङ्क : ७५

समय: २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नहरूको एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् : $१ \times ११ = ११$

Give answer of the following question in one sentence.

१. बैङ्क अधिविकर्ष भन्नाले के बुझिन्छ ?
What do you understand by bank overdraft ?
२. अन्तिम खाता तयार गर्दा समायोजनमा दिइएको अन्तिम मौज्जातलाई कुन कुन शीर्षकमा प्रविष्टि गरिन्छ ?
In what topics; closing stock is recorded while preparing final account when it is given in adjustment?
३. नेपाल राष्ट्र बैङ्क कुन किसिमको बैङ्क हो ?
What type of bank is Nepal Rastra Bank ?
४. बिमा भन्नाले के बुझिन्छ ?
What do you understand by Insurance?
५. रकमान्तर भनेको के हो ?
What is budget transfer?
६. असोज महिनाको कूल तलब रु. ३३,०००।- मा कर्मचारी सञ्चयकोष बापत रु. ६,०००।- कट्टी गरी तलब भुक्तानी गर्दाको गोस्वारा भौचर तयार गर्नुहोस् ।
Prepare journal voucher of total salaries of Rs. 33,000; Out of which Rs. 6,000 was deducted for provident fund.
७. सरकारी लेखापरीक्षणका कुनै चारओटा उद्देश्यहरू सूचीकृत गर्नुहोस् ।
List out any four objectives of government audit ?
८. महालेखा परीक्षक कार्यालयका कुनै चारओटा काम, कर्तव्य र अधिकारहरू सूचीकृत गर्नुहोस् ।
List out any four rights and duties of Auditor General?
९. आसामीबाट प्राप्त रकमको भौचर परीक्षण कसरी गरिन्छ ?
How do you vouching for the amount received from debtors?
१०. कुन अवस्थामा लेखापरीक्षकले नकारात्मक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्दछ ?

In what situation; auditor prepares adverse audit report?

११. लेखापरीक्षण मानदण्डअन्तर्गत सामान्य मानदण्डभिन्न पर्ने मानदण्डहरूमध्ये कुनै चार मानदण्डहरू सूचीकृत गर्नुहोस् ।

List out any four general audit standards?

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

८×५=४०

Give Short answer of the following questions.

१२. अल्फा बिटा व्यवसायको ३० आषाढ २०७० सालको सन्तुलन परीक्षणको आधारमा व्यापार खाता र नाफा नोक्सान खाता तयार गर्नुहोस् ।

Prepare Trading account & Profit and Loss account on basis of trial balance on 30th Ashadh 2070 of Alfa Beta Business.

विवरण Particulars	खा.पा.नं. LF	डेबिट (रकम) Debit Rs.	क्रेडिट (रकम) Credit Rs.
सुरु मौज्जात Opening Balance		२०,०००	
खरिद Purchase		५१,०००	
इन्धन Fuel		१५,०००	
ज्याला Wages		२५,०००	
स्टेशनरी Stationery		६,०००	१,२०,०००
बिक्री Sales			१०,०००
ब्याज प्राप्ति Interest Received			
विज्ञापन खर्च Advertisement		१२,०००	
ह्रास कट्टी Depreciation		७,०००	
बिक्री फिर्ता Sales Return		५,०००	२,०००
खरिद फिर्ता Purchase Return			
स्थिर सम्पत्ति Fixed Assets		१,००,०००	१,१५,०००
पुँजी Capital			
खराब ऋण Bad Debt		४,०००	
कुल Total		२,४७,०००	२,४७,०००

१३. वाणिज्य बैङ्क भन्नाले के बुझिन्छ ? यसका कुनै तीनओटा मुख्य कार्यहरू व्याख्या गर्नुहोस् ।
What do you understand by commercial bank? Write any three functions of commercial bank.

अथवा

सानो नगदी कोष भन्नाले के बुझिन्छ ? उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस् ।

What do you understand by commercial bank? Write any three functions of commercial bank .

१४. जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, भक्तपुरका निम्नलिखित कारोबारहरूको आधारमा गोस्वारा भौचर तयार पार्नुहोस् ।

Prepare journal voucher of District Election Office of Bhaktapur from the following transactions.

चैत्र १: शा.अ. हरि श्रेष्ठलाई रु. २५,०००/- को चेक फर्निचर खरिद गर्नका लागि पेस्की स्वरूप जारी गरियो ।

Chaitra 1: Cheque of Rs. 25,000 as an advance issued to section officer Hari Shrestha to purchase furniture.

चैत्र ६: गत महिनाको घरभाडा वापत रु. १०,०००/- चेकबाट भुक्तानी गरियो ।

Chaitra 6 : Cheque of Rs. 10,000 issued for the rent of last month.

चैत्र १५: रु. ५,०००/- रकमको सानो नगदी कोष स्थापना गरियो ।

Chaitra 15 : Petty cash fund was established of Rs.5,000.

चैत्र २२: शा.अ. हरि श्रेष्ठले पेस गरेको रु. २२,०००/- को फर्निचर खरिद बिल र रु. ३,०००/- को नगद जम्मा गरेको बैङ्क भौचरको आधारमा निजको पेस्की फल्ल्यौट गरियो ।

Chaitra 22 : The advance of furniture purchase was cleared by section officer Hari Shrestha by submitting purchase bill of furniture Rs. 22,000 and cash deposit slip Rs.3,000.

चैत्र २८: मसलन्द सामग्री खरिद बापत रु. ३,०००/- भुक्तानी गरियो ।

Chaitra 28 : Payment made for stationery purchase of Rs.3,000.

१५. सरकारी लेखापरीक्षण भनेको के हो ? यसका कुनै तीनओटा महत्त्व बारे उल्लेख गर्नुहोस् ।

What is government audit? Write any three importance of government audit.

अथवा

नेपालमा सरकारी लेखापरीक्षणको विकासबारे छोटकरीमा उल्लेख गर्नुहोस् ।

State briefly about development of government audit in Nepal.

१६. महालेखा नियन्त्रण कार्यालयको परिचय दिँदै यसका कुनै तीनओटा काम, कर्तव्य र अधिकारहरू

व्याख्या गर्नुहोस् ।

Define Financial Comptroller General Office and explain any three rights and duties of Financial Comptroller General Office.

१७. लेखापरीक्षण कार्यमा भौचर परीक्षणको भूमिकाबारे विश्लेषण गर्नुहोस् ।

Explain the role of vouching in audit work.

१८. महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लागू भएको लेखापरीक्षण मानदण्डहरूबारे बयान गर्नुहोस् ।

Explain audit standards issued by auditor General?

१९. जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, काठमाडौंको निम्नलिखित कारोबारहरूलाई बैङ्क नगदी किताबमा प्रविष्टि गर्नुहोस् ।

Prepare Bank Cash Book from the following transactions of District Agriculture Development Office, Kathmandu.

आषाढ १ : बैङ्क मौन्दात रु. ११,००,०००।-

Ashadh 1 : Bank Balance of Rs. 11,00,000.

आषाढ ८ : जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट रु. ३,००,०००।- सापटी प्राप्त भयो ।

Ashadh 8 : Loan of Rs.3,00,000 received from District Administration Office.

आषाढ १५ : मोटर साइकल खरिद वापत रु ५,००,०००।- को चेक जारी गरियो ।

Ashadh 15 : Cheque of Rs. 5,00,000 issued to purchase motorcycle.

आषाढ २२ : ना.सु. हरि मानन्धरलाई सोफा सेट खरिद गर्न रु ४०,०००।- पेस्की भुक्तानी गरियो ।

Ashadh 22 : Advance paid Rs. 40,000 to Na.Su. Hari Manandhar to purchase Sofa Set

आषाढ ३० : ठेकेदार शर्मालाई रु १८,०००।- र ठेकेदार कुँवरलाई रु १७,०००।- धरौटी रकम फिर्ता गरियो ।

Ashadh 30 : Amount of security deposit returned to contractor Sharma Rs. 18,000 and contractor Kunwar Rs. 17,000.

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

८×३=२४

Give long answer of the following questions.

२०. भौचर परीक्षण भन्नाले के बुझिन्छ ? नगदी किताबको प्राप्त पक्षको भौचर परीक्षण बारे प्रकाश पार्नुहोस् ।

What do you understand by vouching? Explain the vouching of receipts side of cash book.

अथवा

भौचर भन्नाले के बुझिन्छ ? निम्नलिखित कारोबारहरूको भौचर परीक्षण तपाईं कसरी गर्नुहुन्छ ?

(क) ऋणमा ब्याज

(ख) बिक्रीका लागि ठेक्कामा पठाइएको सामान

What do you understand by voucher ? How would you vouch the following transactions.

(i) Interest on loan

(ii) Goods sent on consignment

२१. लेखापरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्दा समावेश गर्नुपर्ने आवश्यक तत्त्वहरूबारे विश्लेषण गर्नुहोस् ।

Explain the important factors that should be considered while preparing audit report.

२२. निम्नलिखित सन्तुलन परीक्षण र समायोजनका आधारमा चैत्र मसान्त २०७५ मा आर एन इन्टरप्राइजेज को व्यापार खाता, नाफा नोक्सान खाता र वासलात तयार गर्नुहोस् ।

Prepare Trading account, Profit and loss account and Balance sheet on the basis of trial balance and adjustments of RN enterprises.

विवरण Particulars	खा.पा.नं. LF	डेबिट (रकम) Debit Rs.	क्रेडिट (रकम) Credit Rs.
सुरु मौज्दात Opening Stock		१०,०००	
खरिद Purchase		८५,०००	
बिक्री फिर्ता Sales Return		१५,०००	
तलब Salary		३०,०००	
मेसिन तथा औजार Machinery And Equipment		७०,०००	
आसामी Debtor		५००००	
ब्याज खर्च Interest Expenses		२५,०००	१,००,०००
पाउन बाँकी आमदानी Income Receivable		३०,०००	६०,०००
ज्याला Wages		३,०००	१,००,०००
छुट खर्च Discount Allowed		१०,०००	३५,०००
लेखापरीक्षण शुल्क Audit Fee			३०,०००
पुँजी Capital			३,०००
साहु Creditor			५,०००
बिक्री Sales			१०,०००
कमिसन आमदानी Commission Income			
ऋण Loan			
प्राप्त छुट Discount Received			
खरिद फिर्ता Purchase Return			
तिर्न बाँकी बिल Bills Payable			
बैंक अर्धविकर्ष Bank Overdraft			
कुल Total		<u>३,४८,०००</u>	<u>३,४८,०००</u>

समायोजन

Adjustment

अन्तिम मौन्दात रु. २०,०००

Closing Stock of Rs. 20,000.

मेसिन तथा औजारमा २०% ह्रास कट्टी गरीयो ।

Depreciation on Machinery and Equipment is 20%.

ज्याला तिर्न बाँकी रु. १०,०००

Wages Payable of Rs.10,000.

अग्रिम तलब भुक्तानी रु ५,०००

Advance Salary paid of Rs.5,000.

वातावरण विज्ञान

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : वातावरण विज्ञान

पूर्णाङ्कः ७५

समयः २ घण्टा १५ मिनेट

प्रश्न योजना तथा अङ्कभार वितरण																	
एकाइ	क्षेत्र/इकाइ	पाठ्य भार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्चदक्षता			जम्मा अङ्कभार		
			अति छोटो	लामो छोटो	लामो	अति छोटो	लामो छोटो	लामो	अति छोटो	लामो छोटो	लामो	अति छोटो	लामो	अति छोटो		लामो	
१	वातावरणको परिचय	६				१								१			
२	पारिस्थितिक विज्ञान र पारिस्थितिक प्रणाली	११	१											१			
३	नेपालको प्राकृतिक स्रोतहरू र जैविक विविधता	१८	१			१								२			
४	वातावरणीय प्रदूषण	१८	१			१							१	२			१
५	जलवायु परिवर्तन र यसको असर	१२	१						१					२			
६	वैकल्पिक ऊर्जा	९	१			१								१			
७	वातावरण र दियो विकास	१४				१							१				
८	वातावरण र जनस्वास्थ्य	११							१								
९	प्राकृतिक प्रकोप र विपद् व्यवस्थापन	१२	१										१				
१०	वातावरण व्यवस्थापन	१७	१														१
	जम्मा	१२८	७	२	३	३	१	१	१	२	१	१	१	१	१	१	१

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन (मिनेट)	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	२०	$११ \times १ = ११$
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	७२	$८ \times ५ = ४०$
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४३	$३ \times ८ = २४$
जम्मा	२२	२ घन्टा १५ मिनेट	७५

द्रष्टव्य :

सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् ।

लामो उत्तरात्मक प्रश्नमध्ये वातावरण प्रदूषण एकाइबाट अथवा प्रश्न (Or question) सोधिने छ ।

छोटो उत्तरात्मक प्रश्नहरूमध्ये वातावरण र जनस्वास्थ्य तथा पारिस्थितिक विज्ञान र पारिस्थितिक प्रणाली एकाइबाट अथवा प्रश्न (Or question) सोधिने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : वातावरण विज्ञान

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

१× ११=११

Write very short answers to the following questions.

१. स्वच्छ जलीय पारिस्थितिक प्रणालीको दुईओटा नाम लेख्नुहोस् ।
Name two freshwater ecosystems.
२. परस्थानीय संरक्षण भनेको के हो ?
What is an ex-situ conservation?
३. जैविक विविधता संरक्षणको कुनै एक महत्त्व लेख्नुहोस् ।
Write any one importance of biodiversity conservation.
४. विद्युतीय फोहोर भनेको के हो ?
What is an electronic waste?
५. मानव स्वास्थ्यमा विषाक्त फोहरमैलाले पुऱ्याउने कुनै एक असर लेख्नुहोस् ।
Write one effect of hazardous waste on human health.
६. राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रमका कुनै दुईओटा विषयगत कार्यक्षेत्रहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
Name any two working area of the National Adaptation Program of Action.
७. जलवायु समानुकूलनका लागि रैथाने ज्ञान र सिपको कुनै दुई प्रयोग लेख्नुहोस् ।
Write two applications regarding to indigenous knowledge and skills for climate resilience.
८. नेपालको ऊर्जाक्षेत्रमा सञ्चालनमा रहेका कुनै दुई ऊर्जा प्रविधिहरूको नाम लेख्नुहोस् ।
Write the name of any two technologies used in energy sector of Nepal.
९. वातावरणमैत्री कार्यस्थलको लागि भेन्टिलेसन आवश्यक पर्नुको एउटा कारण लेख्नुहोस् ।
Write any one cause of using the ventilation for eco-friendly work place.
१०. विपत् भनेको के हो ?
What is disaster?
११. रामसार सूचीमा परेका नेपालका दुईओटा सिमसारहरूको नाम उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention any two wetlands enlisted in Ramsar list.

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

८×५=४०

Write short answers to the following questions.

१२. वातावरणीय समस्या उत्पन्न हुनका कुनै पाँचओटा कारणहरूको छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

Describe briefly about any five causes of environmental causes.

१३. सिमसार पारिस्थितिक प्रणालिका कुनै पाँच महत्त्वहरू छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

Describe briefly about any five importance of wetland ecosystem.

अथवा

ऊष्ण वन पारिस्थितिक प्रणालिका कुनै समस्याहरूको छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

Describe briefly about any five problems of tropical forest ecosystem.

१४. रैथाने ज्ञान तथा सिपहरूको संरक्षणले गर्दा जलवायु सिर्जित प्रकोपहरूबाट कसरी बच्न सकिन्छ ?
उपायहरू छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

How does the conservation of indigenous knowledge and skills prevent us from climate induced disasters? Describe preventive measures in brief.

१५. छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् :

Write short notes on;

(क) बायोग्याँस (Biogas) (ख) लघु जलविद्युत् (micro hydropower)

१६. कृषि विकास र औद्योगिक क्षेत्रको दिगो विकासका लागि पाँचपाँचओटा वातावरणमैत्री उपायहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention five/five environment friendly approaches for sustainable development of agriculture and industrial sector.

१७. हाम्रो राष्ट्रको दीर्घकालीन विकासका लागि दिगो विकासको अवधारणालाई किन एक उत्तम संयन्त्रका रूपमा लिइएको छ ? कुनै पाँच तर्कहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Why the concept of sustainable development is taken as one of the best instruments for developing our country in long run? Present five logical points.

१८. वातावरण र जनस्वास्थ्यको अध्ययनपछि तपाईं आफ्नो स्थानीय समुदायको स्वास्थ्यलाई सन्तुलनमा राख्न के गर्नुहुन्छ ? कुनै पाँच उपायहरू पहिचान गर्नुहोस् ।

After studying Environment and Public Health, how will you be able to maintain the health of local people? Identify any five measures.

अथवा

वातावरण मैत्री कार्यस्थल सुनिश्चित गर्न के गर्नुपर्ला ? कुनै पाँच उपायहरू पहिचान गर्नुहोस् ।

What should be done to ensure environment friendly work place? Identify any five ways.

१९. विपद् हुने कारणहरूलाई थाहा पाउँदा यसको सहज तरिकाले व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । तर्कसहित प्रस्ट पार्नुहोस् ।

“After knowing about the causes of disaster, it will be easy to manage it.” Clarify with logic.

समूह ग 'Group C'

तलका प्रश्नको लामो उत्तर दिनुहोस् :

३× ८=२४

Write Long answers to the following questions.

२०. जैविक विविधता संरक्षणको लागि परम्परागत ज्ञान र सिपको प्रयोग कसरी गर्न सकिन्छ ? कुनै चारओटा तरिकाहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।

How does indigenous knowledge and skills be applied to conserve biodiversity? Explain any four ways.

२१. विद्युतीय विषाक्त फोहोरले वातावरणमा कस्तो असर पुऱ्याउँछ ? नेपालमा यस किसिमको असरबाट बच्न सकिने उपायहरू सम्बन्धमा सुझाव दिनुहोस् ।

How does electronic hazardous waste affect the environment? Suggest preventive measures from this type of effect in Nepal.

अथवा

विषाक्त फोहोरमैलाको व्यवस्थापन तथा रेडियोधर्मी प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने चार चारओटा व्यावहारिक उपायहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Present 4/4 behavioral ways to manage hazardous wastes and control radiation pollution.

२२. वातावरण संरक्षणमा भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरूको छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the national and international efforts for conservation of environment in brief.

विज्ञान

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

Subject: Science (Optional)

Full Marks : 75
Hours

Time: 2.15

S.N.	Area	Topics	K	U	A	H.A	Remarks
1	Physics	1 Force	5×1	4×2	2×3	1×4	23
		2 Pressure					
		3 Energy					
		4 Heat					
		5 Light					
		6 Electricity and magnetism					
2	Chemistry	7 Atomic Structure	5×1	4×2	2×3	1×4	23
		8 Periodic table and Periodic law					
		9 Chemical Bonding					
		10 Electro chemistry					
		11 Organic chemistry					
		12 Metallurgy					
3	Biology	13 Microbiology	5×1	4×2	2×3	1×4	23
		14 Cytology					
		15 Living beings and life process					
		16 Evolution and Genetics					
		17 Ecology					
		18 Behavioral science					
4	Geology & Astronomy	19 Earth					
		20 Universe					
		Total questions	16	13	7	3	39
		Total Marks	16	26	21	12	75

Note :

K = Knowledge

U = Comprehension/Understanding

A = Application

H.A = Higher ability (Analysis, Evaluation and Creation)

Secondary Education Exam

Model Question

Subject: Optional Science

Time: 2 hrs. 15 minutes

Full Marks: 75

Candidates are required to show creativity in the answers wherever applicable. The figures in the margin indicates full marks.

Group 'A'

Answer the following questions in very short.

16×1=16

- State Hooke's law.
- Write down any two gases which are primarily present in biogas.
- State principle of calorimetry.
- Define power of lens.
- What is electromagnetic induction?
- Write down the value of Avogadro's number.
- Define Ionization potential.
- What is the value of ionic product of water(K_w) at 25 degree Celsius?
- What are nucleophiles?
- Write two chief ores of aluminium.
- Which two monosaccharide do lactose contain?
- Which enzyme converts protein into peptones?
- Write any two examples of sex linked diseases.
- What is biogeochemical cycle?
- Name the organ that cannot be transplanted till now.
- Write any two examples of fossils preserved in Natural History Museum (NHM) of Nepal.

Group 'B'

Answer the Following questions in short.

13×2=26

- Write any two differences between centrifugal force and centripetal force.
- A sewing needle placed carefully on the water floats even though its density is higher than the density of water. Why?
- Latent heat of vaporization of water is 22.5×10^5 joules per kg. What does it mean?
- Distinguish between the nature of image formed by the eye lens and objective-

ens of telescope.

5. Write any two differences between sigma and pi bonds.
6. How can we reduce hyperacidity? Describe.
7. Which rules govern the given reactions? State the rules too.
 $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CHBr-CH}_3 \rightarrow \text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH=CH-CH}_3$
(ii) $\text{CH}_3\text{-CH=CH}_2 + \text{HBr} \rightarrow \text{CH}_3\text{-CHBr-CH}_3$
8. Write down the balanced chemical reaction of gold with aquaregia.
9. Why should athletes, labourers, etc. need high carbohydrate in their diet?
10. Compare monocot and dicot stem with any two points.
11. "All hormones are chemical signals." Give reason.
12. Write short note on biological nitrogen fixation.
13. The average half-life of radioactive carbon (${}^6\text{C}^{14}$) is 5735 years. What does it mean?

Group 'C'

Answer the Following questions.

7×3=21

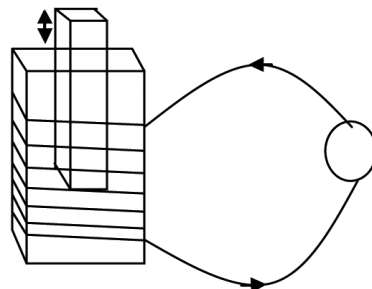
14. The mass of the Earth is 6.0×10^{24} kg and its radius is 6.4×10^6 m. Find the gravitational field intensity at a point on its surface. What is the weight of a body of mass 100 kg on its surface? ($G = 6.67 \times 10^{-11} \text{ Nm}^2/\text{kg}^2$)
15. How is biogas produced? Explain with diagram.
16. Calculate the molecular mass of Ammonium carbonate and Calcium Carbonate.
17. Explain the formation of sodium chloride molecule with the help of diagram.
18. Draw the internal structure of monocot stem and label the parts hypodermis and metaxylem.
19. Explain the process of determining blood group with diagram.
20. How planetarium is formed the images of the stars?

Group 'D'

Answer the Following long question

$$4 \times 3 = 12$$

21. Wind up an insulated copper wire in the match box as shown in the figure. Connect two ends of the wire with a galvanometer and move a powerful bar magnet in and out of a match box very quickly. According to this activity answer the following questions.

- i. On which principle does the above activity work?
  - ii. What happens in the needle of galvanometer when the magnet is inserted inside the match box? What happens in the needle of galvanometer when the magnet is taken out from the match box?
  - iii. At which conditions the needle of galvanometer comes in rest and deflects fast?
22. Hydrogen can be placed in group IA along with the alkali metals and in group VIIA along with the halogens. Justify its position with two points each.
23. A homozygous plant having round seed and inflated pods is first cross pollinate with a homozygous plant having wrinkled seed and constricted pods and then self pollinate. What result will be obtained in second generation? Show your result up to F₂ generation indicating the phenotype and genotype ration in chart.

स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय: स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा

पूर्णाङ्क: ५०

समय: १ घण्टा ३० मिनेट

एकाइ	क्षेत्र-एकाइ	पाठ्यभार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा प्रश्न		
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो
१	स्वास्थ्य प्रवर्धन र मानसिक स्वास्थ्य	10T	१			१									१	१	
२	मानव शरीर संरचना र क्रिया विज्ञान	15 T + 5 P	१										१		१		१
३	बृहत् यौनिकता शिक्षा	15T	१			१			१						२	१	
४	विद्यालय स्वस्थ्य सेवा र समुदाय सहयोग	10 T + 5 P				१			१		१				२	१	
५	रोग	15T							१					१	१		१
६	पोषण र स्वस्थ्य	10 T + 5 P							१			१			१	१	
७	खेल विज्ञान	10T		१		१									१	१	
८	कवाज तथा शारीरिक व्यायाम	10P															
९	एथलेटिक्स	20P															
१०	खेलहरू	30P															
११	योग	10 P															
	जम्मा	85T + 85P	३	१		२	१		३	१		१	१	२	९	५	२

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	९	१५ मिनेट	९
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	५	४५ मिनेट	२५
लामो उत्तर आउने प्रश्न	२	२९ मिनेट	१६
जम्मा	१६	१ घण्टा ३० मिनेट	५०

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा

पूर्णाङ्क : ५०

समय : १ घन्टा ३० मिनेट

समूह क (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् :

१×९=९

Give very short answer of the following questions.

१. व्यक्तिको स्वास्थ्यलाई प्रवर्धन गर्ने कुनै एउटा तरिका लेख्नुहोस् ।
Write any one technique of promotion of individual health(U)
२. पिट्युटरी गन्धिले उत्पादन गर्ने कुनै एउटा हर्मोनको नाम उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention any one hormone produced by pituitary gland?(K)
३. मिर्गौला स्वस्थ राख्ने मुख्य उपाय पत्ता लगाउनुहोस् ।
Identify the main preventive measure to keep kidneys healthy?(A)
४. असुरक्षित यौनव्यवहारको कुनै एउटा उदाहरण उल्लेख गर्नुहोस् ।
Write any one example of unsafe sexual behavior.(K)
५. यौनिकता शिक्षाको कुनै एउटा महत्त्व लेख्नुहोस् ।
Write any one importance of sexuality education.(U)
६. स्वास्थ्यपूर्ण विद्यालय वातावरणको कुनै एउटा क्षेत्रको नाम उल्लेख गर्नुहोस् ।
Illustrate the name of any one aspect of healthful school environment.(K)
७. विद्यालयमा समुदायको सहयोग बढाउन अपनाउने कुनै एउटा उपाय लेख्नुहोस् ।
Write any one technique to increase community help in schools(U)
८. मधुमेह रोग लाग्ने प्रमुख कारण लेख्नुहोस् ।
Write main cause of diabetes (K)
९. दम रोगबाट बच्ने कुनै एउटा मुख्य उपाय पत्ता लगाउनुहोस् ?
Identify the main preventive measure of asthma (A)

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

५×५=२५

Give short answer of the following questions.

१०. स्वास्थ्य शिक्षाको माध्यमबाट मानसिक स्वास्थ्य सुधार गर्न सकिने कुनै पाँचओटा तरिकाहरू बनाउनुहोस ।

Describe any five techniques to promote mental health through health education(K)

११. कसरी बृहत् यौनिकता शिक्षाका माध्यमबाट यौनहिंसालाई हटाउन सकिन्छ ?

How can we prevent sexual violence through comprehensive sexuality education? (A)

१२. “समुदाय सहयोगले विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमलाई सफल पार्न सकिन्छ” पुष्टि गर्नुहोस् ।

“Can community cooperation help the success of school health programme” justify it. HA

१३. मुटुसँग सम्बन्धित रोगहरू बढ्दै जानुमा वर्तमान सामाजिक र मानसिक पक्ष जिम्मेवार छन् । यसका कारणहरू पहिचान गर्नुहोस् ।

Identify and describe social and mental factors related to heart diseases.(A)

अथवा

अर्बुद रोग भनेको के हो ? कुनकुन कारणले यो रोग लाग्दछ र यसबाट बच्नका लागि के कस्ता उपायहरू अपनाउनुपर्दछ ।

What is cancer? what are its causes and what are the preventive measure for it.(A)

१४. खेल मनोविज्ञानको भनेको के हो ? यसका कुनै तीनओटा महत्त्वहरू लेख्नुहोस ।

What is sports psychology? write down any three importance of it.(U)

समूह ग Group ‘C’

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् :

२×८=१६

Give long answer of the following questions.

१५. महिला प्रजनन अङ्गको सफा चित्र बनाई यसका भागहरूको नामाङ्कन गर्नुहोस् र महिला प्रजनन प्रणाली स्वस्थ राख्ने व्यावहारिक तरिका छलफल गर्नुहोस् ।

Sketch the figure of female reproductive organ with labeled diagram and discuss behavioural techniques of keeping female reproductive organ healthy.(U)

अथवा

मिर्गौलाको सफा चित्र बनाई यसका भागहरूको नामाङ्कन गर्नुहोस् र मिर्गौला स्वस्थ राख्ने तरिका उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस् ।

Sketch the figure of kidney with labeled diagram and discuss behavioural techniques of keeping kidney healthy.(U)

१६. कुपोषणको अर्थ बताउनुहोस् । कुपोषणबाट सुरक्षित रहनका लागि आफ्नो समाजमा उपलब्ध खानेकुराहरूको माध्यमबाट सन्तुलित भोजनको पर्याप्तता वा अपर्याप्तता विश्लेषण गर्नुहोस् ।

Explain the meaning of mal-nutrition. Analyse the sufficiency or insufficiency of balanced diet on available foods for the prevention of malnutrition in your society. (HA)

शिक्षा

विशिष्टीकरण तालिका २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : शिक्षा

पूर्णाङ्क : ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

एकाइ	पाठ्य भार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा प्रश्न		
		अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो
१	शिक्षाको परिचय	१	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	२	-	-
२	शैक्षिक उद्देश्य, संरचना र शिक्षा विकासका प्रयासहरू	१	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१	-
३	बाल विकास र बाल मनोविज्ञान	-	-	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	१
४	पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र पाठ्यसामग्री	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	१	-	१	१	-
५	शैक्षणिक योजना र कक्षाकोठा व्यवस्थापन	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	-	-	-	-	१
६	शिक्षण विधि तथा प्रविधि र शैक्षिक सामग्री	-	-	-	१	-	-	-	-	१	-	-	-	१	१	-
७	विद्यार्थी मूल्याङ्कन	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१

८	असल विद्यार्थी तथा शिक्षकका गुणहरू	७	१	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	२	-	-
९	विद्यालयमा सञ्चालन गरिने अतिरिक्त/ सहक्रियाकलाप	७	-	-	-	-	-	-	१	-	-	-	-	-	१	-
१०	सिकाइ र उत्प्रेरणा	८	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	-
११	शिक्षक शिक्षा	७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	-
१२	शिक्षा अधिकार	१०	१०	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	१	-
१३	विद्यालय प्रशासन र समुदाय सम्बन्ध	५	१	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	२	-	-
१४	शिक्षा परियोजनाहरू	७	१	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	२	-	-
१५	नेपालका शैक्षिक प्रशासन सम्बद्ध निकायहरू	१२	-	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	१	-
	जम्मा	१२८	५	२	-	६	२	१	३	१	१	१	१	११	८	३

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने संख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति छोटो उत्तरात्मक प्रश्न	११	२०मिनेट	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	७२ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४३ मिनेट	२४
जम्मा	२२	२ घण्टा १५ मिनेट	७५

द्रष्टव्य :

प्रश्नहरू ज्ञान, बोध, प्रयोग र उच्च दक्षताका हुनेछन् । उच्च दक्षता अन्तर्गत विश्लेषण, मूल्याङ्कन र सिर्जनात्मकतहको प्रश्न रहनेछन् ।

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य हुने छन् । एकाइ ७ विद्यार्थी मूल्याङ्कनबाट लामो उत्तरात्मक प्रश्नमा विकल्प प्रश्न (or question) सोधिने छ भने एकाइ ११ शिक्षक शिक्षा तथा एकाइ १५ नेपालका शैक्षिक प्रशासन सम्बद्ध निकायबाट छोटो उत्तरात्मक प्रश्नमा विकल्प प्रश्न (or question) सोधिने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : शिक्षा

पूर्णाङ्क: ७५

समय: २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

११ × १ = ११

Give very short answer to the following questions.

१. पत्राचार शिक्षा भनेको के हो ?

What is correspondence education?

२. औपचारिक र अनौपचारिक शिक्षाबिच कुनै एक फरक लेख्नुहोस् ।

Write any one difference between formal and Non-formal education.

३. राणाकालमा भएका कुनै दुई शैक्षिक प्रयासहरू लेख्नुहोस् ।

Write any two educational efforts made in Rana Period.

४. शिक्षण सिकाइमा पाठ्यक्रमको प्रयोग गर्नुको मुख्य दुई कारणहरू लेख्नुहोस् ।

Write two main causes of using curriculum for teaching learning.

५. शिक्षण सामग्रीको कुनै दुई महत्त्व लेख्नुहोस् ।

List out any two importance of teaching materials.

६. असल शिक्षकमा हुनुपर्ने कुनै दुईओटा पेसागत गुण लेख्नुहोस् ।

Mention any two professional qualities of a good teacher.

७. शिक्षकमा सिकाइ प्रक्रियाको ज्ञानको जरूरत किन पर्दछ ?

Why is learning process necessary for teacher?

८. गाउँ/नगर शिक्षा समिति गठन हुनुको मुख्य कारण के हो ?

What is the main cause of forming the Village/Metropolitan Education Committee?

९. समुदायमा आधारित संस्थाले शिक्षाको विकासमा खेल्ने मुख्य भूमिका लेख्नुहोस् ।

What is the main role of Community Based Organization in education development?

१०. विद्यालय क्षेत्र विकास योजना ल्याउनुको मुख्य दुई कारणहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention two main reasons for bringing the School Sector Development Plan.

११. आधारभूत तथा प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम दोस्रोका कुनै दुई उद्देश्यहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
(Mention any two objectives of Basic and Primary Education Program-BPEP II)

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

८ × ५ = ४०

Give short answer of the following questions.

१२. वि.सं.२००७ देखि २०२७ सम्मको शिक्षामा भएका कुनै १० ओटा प्रयासहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention any ten efforts regarding the educational development from 2007 to 2027.
१३. पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकविचको सम्बन्धलाई प्रमुख पाँच बुँदामा प्रस्ट पार्नुहोस् ।
Clarify the relation between curriculum and text book in five points.
१४. कुनै दुईओटा आधुनिक शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग गर्ने तरिका लेख्नुहोस् ।
Write the procedures of using any two modern educational aids.
१५. हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता कसरी गराउनुहुन्छ ? लेख्नुहोस् ।
How do you conduct a quiz contest ?
१६. कक्षामा उत्प्रेरणा बढाउने कुनै पाँचओटा उपायहरूलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe any five ways to increase motivation in the classroom.
१७. शिक्षक तालिमलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्ने तरिकाहरू लेख्नुहोस् ।
Write the ways to use teacher training in effective way.

अथवा

शिक्षण अध्यापन अनुमतिपत्रको प्रयोग केका लागि गरिन्छ ? लेख्नुहोस् ।

For what purpose is teaching license used ?

१८. कक्षाकोठामा समावेशी शिक्षा किन आवश्यक पर्छ ? उल्लेख गर्नुहोस् ।
Why is inclusive education necessary in the classroom?Mention.
१९. पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले गर्ने कुनै पाँच कार्यहरूलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe any five functions of Curriculum Development Centre in brief.

अथवा

शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रले गर्ने कुनै पाँच कार्यहरूलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।

Describe any five functions of Centre for Education and Human Resource Development in brief.

समूह ग Group 'C'

तलका प्रश्नको लामो उत्तर दिनुहोस् :

३×६=२४

Give long answer of the following questions.

२०. उत्तरबाल्यावस्थामा देखिने नकारात्मक व्यवहारलाई कसरी व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ ? उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस् ।

How can negative behavior in the late childhood be managed ? Specify with an example.

२१. कक्षा पाँच को नेपाली विषयको कुनै एउटा पाठमा आधारित एक घन्टीका लागि एउटा पाठयोजना बनाउनुहोस् ।

Make a lesson plan based on one of the lessons of Grade 5 in Nepali.

२२. विषयगत र वस्तुगत प्रश्नबिच कुनै पाँचओटा आधारमा फरक छुट्याउनुहोस् । प्रभावकारी रूपमा परीक्षा अभिलेखीकरण गर्नुपर्ने कुनै तीन कारणहरू पहिचान गर्नुहोस् ।

Write any five differences between subjective and objective question.

Identify any three reasons to test record keeping effectively.

अथवा

प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा अपनाउनुपर्ने आधारहरू व्याख्या गर्नुहोस् ।

Explain the criteria of test item construction.

समाजशास्त्र

विशिष्टीकरण तालिका, २०७६
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : समाजशास्त्र

पूर्णाङ्क: ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

प्रश्न योजना तथा अङ्कभार वितरण																	
एकाइ	क्षेत्र/इकाइ	पाठ्य भार	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्चदक्षता			जम्मा प्रश्न		
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो
१	समाजशास्त्रको इतिहास	२१+४	१		१	१									२	१	१
२	समाज विकासको चरण	२१+४				१	१		१						२	२	
३	नेपाली समाजको इतिहास	२९+६	१		१			१							२	२	१
४	नेपाली समाजमा सामाजिक स्त्रीकरण	११+४							१						१	१	
५	नेपाली समाजका समस्या तथा नियन्त्रणका उपायहरू	५+५	१					१					१		२	१	
६	नेपाली समाजका सामाजिक परिवर्तन	२१+४			१			१							२	१	१
७	सामाजिक अनुसन्धान	२१+१५															
	जम्मा	१२८+४२	२	२	१	३	२	१	३	२	१	३	१	१	११	८	३

एकाइ २ र इकाइ ६ बाट एक एकओटा विकल्प छोटो प्रश्न र एकाइ ३ बाट एउटा लामो विकल्प प्रश्न राख्न सकिने छ ।

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति सङ्क्षिप्त प्रश्न	११	१५ मिनेट	११
छोटा उत्तर आउने प्रश्न	८	१ घण्टा १५ मिनेट	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	४५ मिनेट	२४
प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क

द्रष्टव्यः

सबै प्रश्न अनिवार्य हुने छन् तर एउटै प्रश्नमा विकल्प दिन सकिने छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : समाजशास्त्र

पूर्णाङ्क : ७५

समय : २ घन्टा १५ मिनेट

समूह क Group 'A'

तलका प्रश्नको एक वाक्यमा उत्तर दिनुहोस् :

११×१=११

Give answer of the following question in one sentence.

१. समाजशास्त्र भनेको के हो ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
What is sociology? Define in a sentence. (K)
२. पशुपालक समाजको सामाजिक जिवन भल्काउने एक पोस्टर तयार गर्नुहोस्
Prepare a postar to reflect the social life of pastoral society.(A)
३. प्रकृतिमा निर्भर जीवन पद्धति भन्नाले तपाईं के बुझ्नुहुन्छ ? लेख्नुहोस् ।
How do you understand nature dependent life system? Write.(U)
४. शिकारी समाज र औद्योगिक समाजबिचको कुनै एक भिन्नता लेख्नुहोस् ।
Write a difference between a hunting society and an industrial society? (HA)
५. मध्यकालीन नेपाली समाज भन्नाले कुन अवधिलाई जनाउँछ ?
Which period is indicated by the medieval Nepalese society?(K)
६. भूमिसुधार ऐनले नेपालको सामाजिक आर्थिक अवस्थामा पारेको प्रभावलाई कसरी मूल्याङ्कन गर्नुहोस्
How do you evaluae the impact of land roform act in the socio-econocic life of condition of Nepal? Write in a senterce. (HA)
७. लैङ्गिक स्तरीकरणले तपाईंको समाजमा पारेको प्रमुख प्रभाव एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
Write, in a sentence, the significant impact of gender stratification in your society?(U)
८. मानिस कसरी कुलतमा फस्छ ? एक कारण लेख्नुहोस् ।
How does a person fall into addicction? Give a reason.(U)
९. तपाईंको समाजबाट बालमजदुर उन्मूलन गर्न सहयोग पुर्‍याउने चेतनामूलक नारा लेखिएको प्लेकार्ड तयार पार्नुहोस् ।
Prepare a comparatively informative poster that could help eradicate the child labor from your society.(A)
१०. वर्तमान नेपाली समाज रूपान्तरणका निम्ति सुचना प्रविधिका साधनहरूलाई कसरी प्रयोग गर्न

सकिन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।

How can we use the means of information to transform the present society?
Write in a sentence.(K)

११. यदि तपाईं आफ्नो वडा अध्यक्षलाई भेट्नुभयो भने तपाईंको समाज परिवर्तन प्रक्रियासम्बन्धी के प्रश्न सोध्नुहुन्छ ? एक नमुना प्रश्न तयार गर्नुहोस् ।

If you meet the chairperson of your ward, what type of question would you asked about the changing process of your society. (HA)

समूह ख Group 'B'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर उत्तर दिनुहोस् :

८×५=४०

Give short answer of the following questions

१२. बौद्धिक जागरणले समाजशास्त्र विषयको विकासमा पुऱ्याएको योगदान छोटकरीमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
Write in brief about the contribution of intellectual movement to develop the Sociology subject.) (K)
१३. खोरिया बाली लगाउने समाजमा आर्थिक, सामाजिक तथा नेतृत्व विकासको थालनी भएको मानिन्छ, कसरी ? आफ्नो विचार लेख्नुहोस् ।
'The trend of economic, social and leadership growth started in a slash and burn agricultural society.' Give your opinion.(U)

अथवा

- औद्योगिक समाजको पाँचओटा सकारात्मक पक्षहरूको र्चा गर्नुहोस् ।
State the five positive aspects of industrial society.
१४. समाजको विकासक्रमलाई कुनै एक विशेषतासहित समयरेखामा देखाउनुहोस् ।
Prepare a time line to show the development stage of society of with any one feature. (A)
१५. नेपाली समाजका कुनै पाँचओटा विशेषताहरूको छोटकरीमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
Briefly write any five characteristics of a Nepali society.(K)
१६. वि.सं. २०४६ पछि नेपाली समाजले प्राप्त गरेका महत्त्वपूर्ण राजनीतिक तथा सामाजिक उपलब्धिहरूलाई समेटि एक प्रतिवेदन तयार गर्नुहोस् ।
Prepare a report by including the major social and political achievement of Nepal after 2046 B.S.(A)
१७. समाजमा व्याप्त रहेको लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्नका लागि राष्ट्रिय पत्रिकामा छापिने गरी एउटा लेख लेख्नुहोस् ।

Write an article for a national newspaper on eradication of the existing gender discrimination of the society. (H.A)

१८. मानौं तपाईं कुनै एक प्रदेशको सभासद हुनुहुन्छ । त्यस प्रदेशको सामाजिक समस्याहरू निराकरणका निमित्त तपाईंले के कस्ता उपायहरू अवलम्बन गर्नुहुन्छ ? योजना प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Suppose you are a member of a provincial assembly. What types of strategies will you implement to solve the social problem of your province? Prepare a plan.(H.A)

१९. समृद्धिको परिचयदिई समाज समृद्धिको निमित्त आवश्यक पर्ने कुनै चार परिसूचकहरूको बारेमा छोटकरीमा लेख्नुहोस् ।

Introduce prosperity, and briefly write about any four indicators required for the prosperity of a society.(K)

अथवा

नेपाली समाजको वैवाहिक परम्परामा आएका सामाजिक परिवर्तनका पक्षहरूलाई पाँच बुँदामा प्रस्ट पार्नुहोस् ।

Clarify the social changes occurring in marriage system of Nepal in five points

समूह क Group 'C'

तलका प्रश्नको तामो उत्तर दिनुहोस् :

८×३=२४

Give Long Answer of the following Questions

२१. नेपालमा समाजशास्त्र विषयको ऐतिहासिक विकासक्रमको सम्बन्धमा चर्चा गर्नुहोस् ।

Write about the historical development process of sociology in Nepal.(K)

२२. नेपालका संघीय प्रणालीलाई दिगो बनाउन राज्य र नागरिकले खेल्नुपर्ने भूमिका के के हुन् ? आफ्नो विचार लेख्नुहोस् ।

What could be the role of an individual and the state to materialize the federalism in Nepal.(U)

अथवा

नेपाली समाजको धार्मिक, सांस्कृतिक विविधताले नेपाली जनजीवनमा पारेको प्रभाव वर्णन गर्नुहोस् ।

Explain the impacts of the religions and cultural diversity in the life style of Nepalese people.

२३. विकासका सामाजिक सूचकहरू लेखी समाजशास्त्रीहरूले विकासको मापनगर्दा कस्ता सामाजिक सूचकहरूलाई ध्यान दिनुपर्ला ? सुझाव दिनुहोस् ।

Write the social indicators of development and what types of social indicators need to be emphasized by the sociologist to measure the development?

